

Unitárius Élet

70. évfolyam, 2-3. szám, 2016. március-június. Megjelenik kéthavonta.

Rendezzük sorainkat

A sorba fektetett kalászkok aratás idején az élet rendje előtt tisztelegnek. Vágyakozunk az értelmes rendbe, hát manapság szabadságra indulunk, mely idő alatt remélhetőleg feltöltődünk!

Az út mellett szemlélve az érett rendezett kévéket több mint megnyugtató, hogy a magtárak is feltöltődnek!

Aranyló búzaszemekből fakad az élet, akár ötezer évvel ezelőtti egyiptomi sírkamrából előkerülve is benne van a csirázás képessége.

Az arató gazda a világ összes aranyáért sem hagyná ott a búzaföldet, egész éves munkája jutalmát. Tőle mehetnek nyaralni mások, neki ez az éltető szabadság. Akik pedig „szabadságra” utaznak pontosan tud-

ják, meddig tart, mikor van a visszaút. Egy ponton mégis mindkét létállapot találkozik.

Lelkünk is igényli a feltöltődést, a táplálékot, a megfelelő körülményeket, belső erőt a rend értelmes ritmusába bekapcsolódva, nemzedékeken keresztül.

Tartalmas egyházi, vallásos életünk időben kevesebb lehet, mint a mindennapos tevékenységeink, ám lényeges, hogy milyen rendet tartunk általa életünkben. Isten törvényei szerint értelme van a vetésnek, az aratásnak, a munkának és pihenésnek, az életnek és a halálnak, minden templomos vasárnapnak...mint az aranyló búzamezőn a betakarított élet magjának!

Áldott ki- és visszakapcsolódást, tartalmas feltöltődést!

Bartha Mária Zuzsánna

Ajánló a tartalomból:

- *Hétköznapi evangélium*
- *Akik előttünk jártak: A Budapesti Dávid Ferenc Egylet*
- *„Születtem” - Unitárius önéletrajzok: Pozsonyi Szentmártoni Kálmán*
- *Bibliamagyarázat*
- *Püspöki helynöki és főgondnoki beszámolók*
- *Könyvajánló*
- *Egyházközségeink életéből*

A szikára épített ház

„Megmondom nektek, kihez hasonlít, aki eljön, meghallgatja tanításomat és tettekre is váltja.” (Lk 6,47)

Kedves Testvéreim, szeretett Atyámfiái! Gárdonyi gondolataival vezetem be mai mondanivalómat: „Sötétben állunk néha, magunk se tudva, hogy kerültünk belé. Csak meresztgetjük a szemünket, csak tapogatódzunk, bizonytalankodunk. És a szívünk hüledez. - Merre? S véljük, hogy semerre. Csak tapogatódzunk. Lépünk. Meg-megállunk.

Fejünk felett talán kőszikla csügg? Lábunk előtt talán farkasverem vagy szakadék tátong? Talán kígyóra lépünk? Szívünk remeg, mint a nyárfalevél. - Istenem!... De mennünk kell, hogy kijussunk valamerre. Hát lépünk, bizonytalankodunk tovább és tovább. Az iránytalanságban. Vakon. Dermedezve. Tapogatódzva. Szemünket olykor könny önti el. Szívünket olykor elszorítja az aggodalom. Aléldozunk. - Hova jutok?! S nem érezzük a sötétségben, a bizonytalanságban, a veszedelmek között, a Halál el-ne-csúszs ösvényén, nem érezzük, hogy egy láthatatlan jóságos kéz van a kezünkön. Vezet.” (Gárdonyi Géza)

A kiválasztott példabeszéd többé-kevésbé ismert mindannyiunk előtt. Ha mondanivalójának részleteivel még nem is találkoztunk, elmondhatjuk, hogy a benne foglaltak jelen vannak mindennapjainkban, hiszen olyan időszakot élünk, amikor komoly építkezésben áll környezetünk. Ha nem építünk mi, akkor a szomszéd építkezésének zaját kell kibírnunk. Ha nem a tőszomszédunkét, akkor egy távolabbiét. Ez végeredményben jó dolog, hiszen, amiként gyarapodik egy ember, egy család, közvetve gazdagodik az ország is. Igen ám, de példabeszédünk nem erről a gyarapodásról beszél, hanem ismét elvezet lelki életünk területére, ahol nem a tehetőség, az anyagi lehetőség a meghatározó, hanem Jézus tanításának a követése. Nem arról van szó, hogy rosszul alapozza házat a buta ember, - hiszen pénze, valamint jó kivitelezője neki is lehet - hanem arról halunk a példázatban, hogy mi történik azzal az emberrel, aki elutasítja Jézus tanítását.

A példabeszéd előzménye gyönyörű tanítással ismert meg. Mint sok más, ez is éppen arra világít rá, amit a legkevésbé jellemzünk olyannak, amilyen. A jó, illetve a rossz szívű embert látjuk, egyszer másban, majd önmagunkban. De nemcsak látjuk, hanem tapasztaljuk is, hogy mit lelünk ennek az embernek a szívében. Ugyanis mindenki csak azt szedhet elő onnan, ami

benne van. Az egyik rosszat, a másik jót. Ha ilyen az egyes ember szíve, akkor mi sem vagyunk kivételek ez alól.

Példabeszédünk tartalmát illetően a következőket mondom el. Jézus egy kevésbé kellemes képet használ példabeszédében, és pedig az áradattal, az árvízzel kapcsolatosan. Két házat látunk egymás mellett. Még azt is el tudom képzelni, hogy méretében, és színében, formájában is azonos épületekről van szó. Egy nap elered az eső, süvöltve fújni kezd az orkán erejű szél, áradni kezd az épületektől nem messzire található árok. Az árokból patak, a patakból folyó lesz nem sok idő múlva. Nyugtalan emberek néznek ki a házak ablakán, mások kinn állnak az esőben. Egyszer csak sikoly hallatszik, reccsenés, s az egyik ház sarkát megbontja a hömpölygő áradat. Csupán önmagukat menekítették a benne lakók, s még időben, mert nyom nélkül eltűnt az egész épület a kavargó árvízben. A másik ház, a szomszéd telken hasonló helyzetbe kerülhet. Aggódva vonulnak kifelé belőle lakói egy kis batyúval honuk alatt. Az árvíz körbenyalogatja a falakat, a szél próbálja a tetőzetet, de áll továbbra is az épület. Az eső eláll, az ár levonul, az egyik család visszaköltözik otthonába. Takarit és folytatja életét ott, ahol abbahagyta. A másik viszont mindenét elveszítve előről kell kezdje életét. Úgy tűnik, mintha máris elmondtam volna mindent azzal kapcsolatosan, amire Jézus utalt, gondolt, célzott a példabeszédében. Ez másként van, hiszen mai tanításunk is több szempontra hívja fel figyelmünket.

Az első mondanivaló az építkezésbe fogott embert mutatja be. Itt nem arról van szó, hogy ki-ki egymaga kell megépítse családi otthonát, hanem az alapozás fontosságát kell észrevennünk. Azt mondja Jézus, hogy mélyre ás az ember, aki építkezésre szánta magát. A gondos alapozás ténye nem új keletű, hiszen az épület tartóssága függ ettől. Miután tapasztaltuk a jó alapozást, illetve építkezést, azonnal megnyílnak az ég csatornái, s olyan árvíz támad, ami szabály szerint körbeöleli a házat. Minden oldalról próbálják a természeti erők, de sehol sem tudnak kárt ejteni benne. Már itt megjelenik Jézus következtetése: Okos embernek számít, aki így épít, mert sziklára, biztos alapra építette otthonát.

A második mondanivalóban az előbbi ember ellentétét fedezzük fel. Amiként szembenállás jellemzi, uralja életünket, úgy ismételtelen nem hiányozhat ebből a példabeszédből sem. Jó módszernek találta Jézus, hogy rámutasson az emberi balgaságra, butaságra, mert időben észre kell vennünk azokat a hibákat, melyekből akár végzetes események is származhatnak. Semmi nem menthet meg abból a helyzetből, melyet emberi mulasztásaink miatt kell elszenvednünk. Isten azért adott elmét, hogy átgondoljuk lehetőségeinket, észrevegyük környezetünkben azokat a történéseket, melyek

okulásunkra hasznosíthatók. Hiába okoskodunk, hogy száraz területen fekszik házunk, soha fel nem érhet addig az áradat stb. Egyszer kell megtörténnie, ami előfordult az alapozatlan házzal is. Addig késő, míg valahol rést kap az eső, vagy a szél. Jóvétehetetlenül szemléljük emberi balgaságunk következményeit.

A harmadik tanítás nem feledi el az építési példát, de most már átvisz az erkölcsi élet területére. Végeredményben ezért is hangzott el a házépítés kettős lehetősége, hogy megváltoztassa némelyek, illetve megerősítse mások, lelki házának építési szemléletét. Feltesszük a kérdést, hogy mit is jelent ez? Azt, hogy először elmegyünk, és meghallgatjuk a tanításokat, melyeket Jézus épülésünkre mondott. Hogy miként lehetséges ez, ennek sok változatával találkoztunk már, nemcsak a vasárnapok, hanem a hétköznapiak rendjén is. Ezek között legismertebb a Magvető példázata, melyben két szemléltetése is volt a tanítás meghallgatásának. Az egyiket mindjárt az útra esett mag szolgáltatta, hiszen azt mondta Jézus, hogy némelyek az emberek közül jóformán meg sem hallgatják a tanítást. Vagyis elkapkodják a madarak az útfélre esett magokat. Az emberek következő csoportja meghallgatja ugyan, de ahogyan megérkeznek az első nehézségek, nyomban kétségbe esnek, s mintegy megszabadulnak a tanítás terhétől. Ezeket szemléltette a köves helyre esett mag. Okos embernek minősül – hangsúlyozza Jézus, aki jól tervezi, illetve kivitelezzi házának alapját. Okos embernek számít, ki minden igyekezetével azon van, hogy meghallgassa a tanításokat, melyek saját hasznára válnak. Más szóval lelki épülését segítik.

A negyedik, és utolsó üzenete a példabeszédnek, a tanítás meghallgatásának valóra váltásáról szól. Még egyszer megerősítést nyer mindaz, ami eddig elhangzott. Nem elegendő hangsúlyoznunk, hogy igenis meghallgattuk a tanítást, hanem tettekre is kell váltanunk. Ez ahhoz hasonlítható, amiként mindannyian tudjuk, hogy minden ház tartóssága a jó alapozásától függ. Ennek ellenére, aki vét e régi szabály ellen, nem alapozza meg házát, vagy esetleg kispórolja belőle a megfelelő kötő anyagot, akkor egyetlen alkalom szükséges csupán, hogy romba dőljön mindaz, amire feltette életét.

A példabeszéd időszerűsége adott. Régóta építkeznek az emberek, s magunk is folytatjuk ezt az áldásos, otthonteremtési munkát. Annyi bizonyos, nem Jézus találta ki, hogy minden házat jól meg kell alapozni ahhoz, hogy kibírja az időjárás viszontagságait. Ő csak élettapasztalata alapján tanította ezt, s vitte át a lelki élet síkjára. Akár azt is elfogadhatjuk, ha felteszi számunkra a következő kérdést: Kihez hasonlítunk? Arra az emberre-e, aki mélyre leásott, hogy sziklára rakhassa házának alapját, vagy arra, aki minden alap nélkül, vagyis alapozatlan kezdett házépítésébe? Nézzük még egyszer Jézus tanítását, csak úgy általánosságban! Minden figyelmeztetése céltudatos, s ennek köszönhetően ma is felkínálják az okulás lehetőségét. Amennyiben így van ez, akkor tanítványairól is elmondhatjuk ugyanezt, sőt magunkról is. Vagyis minden Jézus tanítvány tudatosan építi anyagi- és lelki életét. Tudja,

hogy miért hoz itt, vagy ott különbnél-különb áldozatot. Mindannyian „biztosra szeretnénk menni”, vagy Pál apostol szerint - szaladni. De vajon mi a biztos? Egy történet kellőképpen megvilágítja, amit a kérdésről, illetve válaszról gondolok. Egy utas, aki az óceánon látni szerette volna a viharban a tenger dühöngését, egy alkalommal az árbochoz kötötte magát, erős szijakkal. Mikor a hullámok átcsaptak a fedélzeten, rettenetes félelmében felkiáltott a kormányhídon levő kapitányhoz: *Ott van-e még kapitány úr? Itt vagyok* – hangzott a válasz, mely úgy látszik, hogy a szijazatnál is erősebb volt, mert ez a félelmet teljesen elűzte. Mi is földi utazókként járjuk, szaladjuk földi utunkat. Szeretjük időnként odaláncolni magunkat valakihez, vagy valaminek. Szeretet, hűség, gondoskodás köteleivel tesszük tartóssá a kapcsolatot. Külső erők avatkoznak életünkbe, s bármilyen erős is legyen az a kötelék, előbb-utóbb árboctól elsodor az életár. Ilyenkor szoktunk nagy bajok, nyomorúságok idején egymásért, vagy Istenért kiáltani. Van-e olyan kötelék a közelünkben, mellyel elszakíthatatlanul összeköthetnénk magunkat Jézus tanításával, egymással, Isten örökös, gondviselő szeretetével? Mondjuk, hogy igen, megtaláltuk a szeretetnek ezt a kötelékét. *„Már megtanulok én is sikraszállni, / S nem hajigálni kő helyett kenyeret, / S lenni kőszírt, mely int és fenyeget, / Kőszikla, mit meg nem ingat semmi. / Kőszikla, min a csákány eltörök. / Ó, de belül fáj keménynek lenni!”* (Reményik Sándor). Kérjük állandóan Isten segítségét, s törekedjünk, hogy kősziklára építsük életünk házát! Ámen.

Pap Gy. László

Megmenteni a világot

Tekintettel az éghajlatváltozásra, minden ország szélsőséges kihívások előtt áll. A politika számára ez túlságosan nagy teher. Különösen, ha mértékadó társadalmi csoportok nem vesznek részt a dolgan. Ezért is oly nagy horderejű kérdés az, hogy vajon a vallások, és elő sorban itt nem hitágazatokra, felekezetekre gondolok, hanem világvallásokra, hozzájárulhatnak-e a megoldáshoz? Vagy netán éppenséggel akadályai annak?

Szaúd-Arábia azt állítja magáról, hogy különösen vallásos iszlám ország. Ugyanakkor olaj és gáz exportjának köszönheti óriási gazdagságát. De mire használja ezt az óriási gazdagságot, túl az agresszív iszlámmisszió? De a keresztény kultúrkörben is ugyan ilyen kérdéseket kell feltenni. Mert az USA déli államaiban a vallásos keresztény népesség nyugodtan nevezhetjük őket fundamentalista keresztényeknek, széles körei vitatják az éghajlatváltozást. Míg Ázsiában inkább a növekedés áll előtérben inkább, mint a vallási megfontolások.

Minden nagy világvallás olyan korban keletkezett, amikor az emberek számára nem a környezetvédelem

volt a fontos, hanem a fenyegetőnek megélt természet elleni harc. Ezért nincs mit csodálkozni azon, hogy a vallások forrászövegeiben (Ószövetség, Újszövetség, Korán) nem találunk a környezetvédelemmel kapcsolatos kijelentéseket. Ugyanakkor azt is figyelembe kell venni, hogy a vallások soha nem tiszta formájukban léteznek, mert az „elmélet” gyakran más, mint a vallásosság „gyakorlata”. De aki ezért elvileg gyengének tartja a vallásokat a környezetvédelmi kérdést illetően, az nem veszi észre, hogy a vallások alakító erővel bírnak a maguk társadalmában. Ezért a hat legnagyobb világvallással kapcsolatban fölvetődik a kérdés: üzenetük és tanításaik, milyen forrásait lehet felhasználni a környezetvédelem szorongató kérdéseiben?

Nos, két istentisztelet keretében, a main kívül biztosan legalább még egy alkalommal szeretnék ezzel a kérdéssel foglalkozni. A mai napon a zsidóság és a kereszténység válaszaival, az imént felett kérdésre.

Zsidóság. Az, hogy az Isten utolsó élőlényként teremtette meg az embert, egyáltalán nem ok a felfuvalkodottságra. Kommentálja ezt négy rabbi is, a Talmud vizsgálata következményeként. Mert az ember csak vendég az Isten által alkotott világban. Egy vendégnek pedig nem szabad illetlenül viselkednie, olyan módon, hogy pl. apróra tördeli a vendéglátó bútorát, amikor az nála vendégeskedik. Vagy megöli annak az állatait, vagy mindent eleszik a többi vendég elől. Mózes első könyvének 2. fejezete szerint, az embernek az a feladata, hogy *művelje és megóvja a Kertet*. A Tóra számos olyan törvényt tartalmaz, amely a természettel szembeni felelősségtudatot tartalmazza: *Pl. mielőtt az ember leül enni, etesse meg az állatait; az anyamadarat nem szabad kivenni a fészekből; az étkezési előírások, a nem emberi élet iránti tiszteletéről tanúskodnak, nem szabad azt meggondolatlanul egyszerűen bekebelezni; a szombati nyugalom parancsa az állatokra is vonatkozik; vagy minden hetedik évben a földnek is pihennie kell nem szabad azt bevetni, és nem szabad aratni.*

Az újév ünnepén fákat ültetnek; a Zsoltároknak az egész teremtés Istent dicséri, „*még a hegyek is Istent magasztalják*”. A zsidó misztika, a *kabbala*, kifejti azt, hogy az emberek egymás közti magatartása is *kihat a természetre*. Ez tágabb távlatot nyit meg. A köztünk és a természet közötti tágabb kapcsolatot, az embertársainkkal való pusztító bánásmódot tükrözik. Röviden: *ahogyan bánunk a természettel, ugyanúgy bánunk embertársainkkal is.*

A zsidóság a kereszténységnél is erősebben tartja azt, hogy megbízást kapott a világ tevékeny megszentelésére. A *Jews Go Green* kezdeményezés *gyakorlatra váltott hitként* értelmezi a környezetvédelmet. Vagy a *Big Green Jewish* arról tájékoztat, hogy csökkenthetjük CO₂ nyomunkat, és hogyan élhetünk zöldebben és hogyan élhetünk zöldebben.

Kereszténység. Akárcsak a zsidóság a kereszténység is Isten teremtményének tekinti az embert és a természetet. Mindannak, ami létezik, saját értéke van.

A lét elsőbbséget élvez a *hasznos léttel* szemben, jelentették ki a Vatikánban összegyűlt püspökök már 1980-ban. Mindazonáltal a kereszténység az embert

állítja a középpontba, mint aki sajátos értékkel bír a teremtésen belül – és ebből fakad a különleges felelőssége is. Mivel a kereszténység, Isten minden embere rábizott ajándékának tekinti a földet, az egyén nem támaszthat igényt annak abszolút birtoklására. Ellenben ez a hit képes létrehozni annak a tudatát, hogy az ember egy nagy egésznek a része, és ezzel képes támogatni a szolidaritást és az igazságot. A keresztények hiszik, hogy Isten szeretetből teremtette a világot. Az emberré válás révén Isten sajátosan találkozik az emberrel. Így a szeretet jézusi kultúrájának minden viszonylatban tükröződnie kell. Asszisi Ferenc a legismertebb példája annak, hogy, a keresztény misztika, hogyan értelmezi az egyén, Isten és a dolgok közötti mély kapcsolatot.

„*Szerény véleményünk az, hogy az isteni és az emberi találkozik egymással, Isten teremtésének legkisebb részletében is, még bolygónk legapróbb részletében is.*” Hangsúlyozta nem is olyan rég, Brtholomaiosz öku-menikus pátriárka.

És végül mindezt, amit az eddigiekben elmondtam csak békében lehet megvalósítani, hogyan is fogalmaz Deuteró Ézsaiás? „*Ha lehetséges minden emberrel békeségben éljetelek...*” És teljes mértékben igaza van. Próbáljunk meg mi is hasonlóképpen cselekedni, hogy életünk legyen. Amen.

Kászoni Kövendi József

Életre forduló

„*Mit keresitek a holtak között az élő? Nincs itt hanem feltámadott.*” (Lukács 24,5b-6a)

A jó ünnepléshez szertartások kötődnek. Amit meg kell tenni, azt meg kell tenni! Feltétlenül.

Egyik kedves ismerősöm vallotta be, hogy menekül a locsolkodás elől! Őt senki ne zavarja ezzel, becsukja házat a kölnivizes férfiak elől, inkább önként fürdik medencében egy wellness húsvéti kiránduláson. De képzeljem,

húsvéti locsolkodást szervezett a szálloda... ezek szerint ott sem volt menekvés, mondta kinosan nevetgélve.

Amint a ritmusban elvétjük az ütemet, kizökkenünk az életünkből. Amit meg kell tenni, hát meg kell tenni, most éppen a húsvéti ünnepkör szertartásaival is.

Seneca mondotta: *Ducunt fata volentem, nolentem trahunt*, vagyis: Vezetik a végzetek az akarót, a nem akarót vonszolják. Aki tiltakozik a végzete ellen, az ugyanoda jut, mint az engedelmes – legfeljebb jól összetöri magát a vonszolás közben. , de nem akartam antik bölcsességekkel szórakoztatni-untatni a hölgyet, nem erre volt szüksége.

Annyi féle szokás, népi hiedelem tartozik a Feltámadás ünnepéhez, amit már inkább gyűjteményekből szemezgetünk és, ha csendben is, de magunkra is vonat-

koztatunk, hiszen a régi öregeknek mégiscsak igaza volt valahol. Mindannyian ismerjük a nyuszihoz, tojáshoz, barkához és locsoló kölnihez kapcsolódókat, valamint a bárány, a sonka és a tojásételeket. Ha nem vallásos valaki, legalább a csokinyuszival ünnepel.

Összegyűjtöttem néhány népszokást:

- Bármennyire is népszerű manapság a házilag készített kenyér, ne fogj hozzá a sütéséhez nagypénteken, mert kövé válhat!

- Húsvétkor nem szabad állatokkal foglalkozni, és ruhát mosni sem. Úgy tartják, hogy aki az ilyankor mosott ruhát viseli, azt villám sújtja.

- Ha húsvétkor még hajnal előtt hideg vízzel mosakodsz, akkor az évben elkerül minden betegség.

- A húsvéti ételek maradékairól úgy tartják, varázserjük van. Éppen ezért, a húsvétvasárnap megáldott kalács morzsáit a tyúkoknak szokás adni, hogy sok tojást tojjanak, a sonka csontjait pedig a gyümölcsfákra aggatják, hogy azok bőséges termést hozzanak.

- Ha azt szeretnénk, hogy egész évben szerencsénk legyen, húsvétkor feltétlenül viseljünk új ruhát!

Most, húsvét ünnepén nekünk mire lenne szükségünk? Azért jöttünk istentiszteletre, hogy inkább együtt éljük át a csodát, amit húsvétnek nevezünk.

Merthogy nem a locsolkodás a húsvét, mégcsak nem is a tojásfestés, sőt a megában véve az úrvacsora sem. A fent említett szokások és templomi szertartások is csupán kifejezik, lépésről lépésre, ha végigjárjuk elvezetnek bennünket, de hova is?!

Bizonyos elégedettség lehet bennünk, hogy íme, szerencsésen eljutottunk idáig, végéigeltük a nagyheti eseményeket, elénekeltük, meghallgattuk a Passiót, aki képes volt rá böjtölni, vagy csak megtartotta a hagyományos családi étrendet. Végre eljutottunk úrvacsorát venni, végre megkereshetjük az ÉLŐT.

Leginkább a nagyheti ünnep során kérdőjelezzük meg az emberi igazságosságba, de inkább Isten terveibe vetett bizalmunkat. Persze, el is lehet menekülni, más tevékenységekbe elmerülni, csak hogy ne ezzel foglalkozunk. Mostanra már lehetőségünk van rá. Mert, hogy is engedheti a nagypénteki tragédiát Isten, amikor minden teljesen az emberi törvények aktuális érvénye szerint zajlott. És mégis megtörtént az igazságtalanság, a kínzás, a halál. Ez a feltámadás mese is ép ésszel fel nem fogható, rég volt, úgysem járhatunk a végére, mi is történt vójában

Maga a tapasztalat nem újkeletű, mint látjuk, de az érzéshez viszonyulni vagyunk képesen. Mégcsak nem is Jézussal kezdődött, hiszen számtalan zsoldár, ószövetségi próféta beszél erről. Például Dávid, a templomszentelési 30. Zsoldár 9-11 verseiben: „Hozzád kiáltok Uram... / Mit használnak neked a vérem, / Ha leszállok a sírgödörbe? / Halát ad-e Néked, ki porrá lett, / Hirdeti-e hűségedet? / Hallgass meg Uram, kegyelmesen...”

Jónás tapasztalata a cethal gyomrában is hasonlóképpen fejeződik be. „És könyörög Jónás az Úrnak, az ő Istenének a hálnak gyomrából. És mondá: Nyomorúságomban az Úrhoz kiálték és meghallgata engem; a Seol torkából sikolték és meghallád az én szómat. Mert mélységbe vetettél engem, tenger közepébe, és körülfogott

engem a víz; örvényeid és habjaid mind átmentek rajtam! És én mondom: Elvettettem a te szemeid előtt; vajha láthatnám még szentséged templomát! Körülvettek engem a vizek lelkemig, mély ár kerített be engem, hinár szövdött fejemre. A hegyek alapjáig süllyedtem alá; bezáródtak a föld závarjai felettem örökrei Mindazáltal kiemeltél éltettem a mulásból, oh Uram, Istenem! Mikor elcsüggedt bennem az én lelkem, megemlékeztem az Úrról, és bejutott az én könyörgésem te hozzád, a te szentséged templomába.”

Új életre születés történik minden fent említett esetben. Mint folyamat ez is eltart egy darabig, a zsoldár Dávidnál is sok harc és megpróbáltatás kíséri, Jónásnál, kinek neve galambot jelent, szintén szükséges egy kis csendes gondolkodásnyi idő a cethal gyomrában, vagyis a Seolban, amíg hálát adni képes Istennek. Jézus számára is legalább egy teljes napnyi idő kellett, amíg újra megtalálta a ritmust az Élet és a Halál közötti mezsgyén.

Mit kersitek a holtak között az élőt? – kérdezi az angyal. Jézus nem a holtak között van! Bizonyíték erre, hogy ma templomba jöttünk és a rá emlékezés jegyében vesszük magunkhoz az úrvacsorát.

Annál nagyobb a mi lehetőségünk és felelősségünk, hogy az élet ritmusában színén és visszaján is vállaljuk a saját dolgunkat. Merthogy a húsvéti öröm messze nem csak szertartás, hanem Életre fordulás. Ennek van a legnagyobb hatása és értelme a mostani, jelenlegi életünkben. A mindannyiunkéban. Maga a napforduló, az Életre fordulás a csoda, a mindenkor isteni törvényekkel, mellyel biztosítva van létünk!

Mi is sokat tehetünk magukért, családjukért, közösségünkért. Szívünk dobbanása megfelelően irányítja ritmusunkat. Ilyenek az ünnepeink, ilyenek a lelki alkalmaink és ilyen a húsvéti örömnepünk is. Merthogy az Életre fordulva tehetjük meg, amit feltétlenül meg kell tenni!

Lelki szempontból a húsvét az áldozatvállalásnak, az őszinte szeretetnek és a megtisztulásnak az ideje. Ilyenkor nem érdemes kispórolni az időt és azt mondani, majd jövőre megteszem. Az önkéntes lemondás és áldozatvállalás miatt vezetheti a végzet az akarót, itt az ideje önként akarni.

A húsvéti örömnepnek akkor van tere, ha kitakarítottuk magunkból az elhalt dolgokat. A hámsejtek nem csak a bőrünkön szarusodnak és hálnak el, hanem lelki értelemben véve is megtisztulással szabadíthatjuk fel mindannyiunkban a szellemet az új munkálkodásra. Ilyenkor valóban alá kell szállni a megtisztuláshoz, az életre forduláshoz a föld porába. Közel kerülnek az elraktározott sérelmek, haragok, igazságtalanságok, feldolgozatlan félelmek, szorongások, feszültségek, félelmek, fájdalmak, Még felsorolni is sok, de ha nem merjük ezeket magunknak beismerni, nincs helye az újjászülető életnek, a Jézusi evangéliumnak szívünkben.

A keresztény szóhasználat a megtérés fogalmát a jézusi útra való téréssel azonosítja. Megpróbáltam elképzelni, teljesen képszerűen, mi történik, ha megfordulok, hát meglátom a saját árnyékomat, azt, ami eddig mögöttem volt. Ennek az ismertlen árnyéknak a feldol-

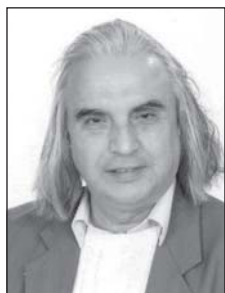
gozása, megismerése az elérte készülés. C. G. Jung mondta: „Ha valami nem megy jól a világban, akkor velem nincs rendben valami” először magunkban keressük a válaszokat! Minden esetben ott található lelkünk mélyén.

Isten ritmusa isteni és nem emberi léptékű, Isten terve ritkán átlátható, világos az ember számára, Isten törvényeit ma is a tudomány kutatja, Isten ismeri az életet és a halált, a megtérést és az újjászületést. Húsvéti örömnepünkön évezredes szokásrendszerek tanítják, hogy ne keressük a holtak között az élő, nincsen itt, hanem feltámadott! Áldott új éltetre születést, áldott Húsvéti Ünnepet mindannyiunknak! Ámen

Bartha Mária Zsuzsánna

A Lélek él és munkál csendesen

„Ne csodáld, hogy azt mondom néked: szükség néktek újonnan születnetek.” (Jn 3,7)

Kedves Ünneplő Testvéreim! Minden esztendőben annyit halunk a pünkösdi „történet” két alapvető üzenetéről, tanításáról, hogy vallásos lelkünk-szellemünk valami új mozzanat felfedezésére, valami más meglátásra, láttatásra vágyik. A két ünnepi üzenet vallásunk alappillére, örök értéke marad az elkövetkezendőkben is. Semmi-

képpen nem mondanánk le arról a mindig időszerű, első, pünkösdi ösztönzésről, példaadásról, mely szerint a tanítványok „egy akarattal, együtt valának”, hiszen ennek eredménye lett a második esemény, a keresztény egyház megalakulása. Az úgynevezett „lélek kitöltését” pedig átszűrjük és átszűrjük unitárius hit- és életfelfogásunkon, aminek eredményeként olyan megfogalmazás-élmények születtek és születnek, mint az alábbiak. Először Vári Domokos, szülőfalam, Lókod egykori lelkeszéneke, aki remek tollforgató is volt, verséből idézek: „Az Istennek szava. az Istennek lelke, / Akiket keresett, íme meg is lelte. / A bús tanítványok bátrakká levének, / Nem félünk! Jöhetnek viharok, veszélyek, / A vakság, erőszak, hatalom rántörhet, / Mi álljuk a harcot, minket le nem győzhet! / És a síkra álltak / és meg nem hátráltak. / Sziklakövé váltak, / Krisztust prédikáltak...Tüzet kérünk mi is, égő, nagy, szent tüzet, / Ami vihart, veszélyt, félelmet elűzhet, / Mi a sötétséget ragyogóra fesse, / Mi a szívet jóra, szépre melengesse, / Hogy aztán ez a tűz lobogással égjen. / Lobogjon a földön, lobogjon az égen, / És minden meleget / Élesszen szeretet, / S a fény lobbanását / Milliók meglássák. / S ebben az éltető, megáldó melegben, / Mindenki szeressen jobban, melegebben, / Ne legyen kivétel se a kicsi, se nagy, / Se koldus, se szegény, se úr, se a gazdag, / S nagy meleg szívekből zendüljön az ének, / Legyünk mindamennyen

igaz keresztények, / Új jövendőt írók, / Hol nincsenek sírók, / Hol mindenki szeret, / Boldogan felnevet.” A papköltő sorai azt is előnkbe tárják, hogy az igazi Jézuskövető élethez önvizsgálat, gyökeres változás kell, kell engednünk a lélek hangjának.

Tavaszi felé haladva, a Székelyföldön majdnem minden falusi háznál megejtették a tavaszi meszelést, hogy a megújuló életnek tiszta házzal menjenek elébe. A porták körül is rendet tettek, és közben lelkükben, gondolkodásukban is rend született, új álmok, vágyak, tervek. Mert Isten kiárasztotta lelkét mindenekre, a nagy természetre és benne az emberre is, akitől elvárta, elvárja, hogy megújuljon, mint ahogy Jézus is felhívta figyelmét a titkos tanítványnak, Nikodémusznak az ismert történetből vett alapgondolat szerint.

Évekkel ezelőtt hallottam Mezei András költőtől az alábbi sokatmondó történetet, amit legújabb kötete bemutatásakor mondott el. A háború poklát megjárt fogoly visszatér Balassagyarmatra valamelyik megsemmisítő lágereből. Nem csak családja java veszett oda, hanem itthon is a háborús pusztítás és gonosz emberek elvitték élete munkája eredményét. A hitvány emberek szétölték népének nyugvó helyét is, a zsidó temetőt. Beköltözött egy, véletlenül épen maradt kriptába, és élete végéig egyetlen, de örökös ténykedése a temető helyreállítása volt. Nem állt be az akkori világ szájtepőjé közé, nem állt sorba segélyekért, nem kereste a kárpótlások lehetőségeit. Megmaradt pusztá életének egyetlen hivatását, értelmét ő így fogalmazta meg: a temető helyreállítása.

Önkéntelenül fogalmazódhat meg számunkra is, hogy ha „a lelkünket roskadozva vesszük”, vagy a küzdelemben tönkremegy, bepiszkolódik, gonosz emberek szétverik, megalázzák, meggyalázzák, akkor azt helyre kell állítani. Jézus is így érthette a Nikodémuszon keresztül mindannyiunkhoz intézett szavait: „Szükség néktek újonnan születnetek!” Az első pünkösdi eredményei is a lélek helyreállítása eredményeként születhettek csak meg. A nagypénteki tragédia után a tanítványok szétfutottak, fétették pusztá életüket, ezért elbújtak, meghúzódottak valahol. Lelkükben helyre kellett állítaniuk a rendet, hogy megerősödvé, bátorságot nyerve megszülethessen az elhatározás bennük: Jézus eszméit továbbéltetni és átadni a későbbi koroknak. A pünkösdi tömegben is aztán Péter „tüzes” beszédére helyreállt a rend. De nem mindenki életében sikerült ez a helyreállítás, sokan maradtak a régi önmaguk, az isteni szépségre, jóságra nem voltak fogékonyak, „vevők”, ma úgy mondanók. Az evangélium fogalmazása szerint: fülük volt, de mégis süketek maradtak, szemük volt, de mégis vakok maradtak.

A mi világunk is sokszor ilyen, nem akaró világ! Dsida Jenő gondolatai ma is időszerűek: „De jaj, sötét van, / Mélységes, iszonyú sötét! / A zordon tömeg-árnyék / Némán zokogva kering útjain, / S csak egyet tud és egyet érez... / Most váratlanul vágyón megvonaglik / És felzúg Istenéhez: / betelt az idő” / Sugarat, fényt, színt adj nekünk, / Mert epedünk! / Fényesség nélkül oly sivár az élet! / Nagy alkotónk, oh, mondd ki szent igédet: / Legyen világosság!... / És ismétlik mindig erősebben / A felviharzott étheren keresztül / És félharsan az egek harsonája /

S a végtelennek zsolozsmája zendül / Zsibongva, zsongva... / És nagy szavát az Úr-kimondja! A pünkösdi lélek-helyreállítás nem csak vallásos életünkre lehet érvényes. Zilahy Lajos egyik ismert regényét ezekkel a szavakkal fejezi be: „...egész testemben rázott a zokogás. Tudtam, hogy soha többé nem fogom látni Anyámat és szülőföldemet.” Nem véletlenül hagytam a regény címét mostanra, az idézet utánra, mert itt van az üzenete: *A lélek kialszik.* Így van, bizony, feleim, a lélek sokszor kialszik, amikor hazánkról, szülőföldünkről, nemzeti örökségünkről van szó, nem csak akkor, amikor óceáni távolságra kerülünk, hanem akkor is-ez a fájdalommasabb! - amikor emlíni ringat, amikor közömböseks vagyunk sorsával szemben, amikor nem az vezet, hogy hassunk, alkossunk, gyarapítsunk, hogy fényre derüljön. Ilyenkor is törekedünk, igyekezzünk, hogy vezessen az a jézusi útmutatás, amit Nikodémusznak mondott. Ha mi lélekben újjá tudtunk születni, akkor Péternek a pünkösdi lendületével induljunk el úgy, ahogy Túrmezei Erzsébet diakonissza nővér írja: *„Ma is megmozdul ezer és ezer szív, / hogyha a szó Lélektől ihletett. / Lélektelen mennyit beszéltünk már mi... / Tanuljunk csendben a Lélekre várni.” Még ennél is kelesebb a már idézett Dsida Jenő másik gondolata: „Menni kellene házról házra... / Csak két égő szememet, / szakadozott ruhámat, porlepett / bocskoromat hívni bizony-ságul / a szeretet nagy igazsága mellé. / És rekedt hangon, félig sírva / kiabálni minden ablak alatt: / Szakadt lelket foltozni, foltozni! / tört szíveket drótozni, drótozni!”*

Olyan korban élünk- ahogy Ady Endre fogalmazza: *„beteg a világ, nagy beteg”,* ahol annyi fájdalom van minden szépség mellett, ahol annyi kirekesztés, mellőzés van, pusztítás, rombolás, valami másról is szólhat a pünkösdi ének a hagyományos kettős üzenet mellett. Ehhez mindenkinek, nekünk is újjá kell születnünk, másként nem tud igaz lenni életünkben Reményik Sándor címet adó gondolatsora: *„...a lélek él, és hitet nem cserél. / A lélek él: betűben, színben, fában, / Hullámos hangban és merev márványban / Száz változáson át, - / A lélek él és munkál csendesesen, / Kis szigeten, vagy roppant tengeren, / De amit alkot: nem szól a világnak, / Csak egy kis körnek, csak egy kicsi nyájnak. / A lélek él... És hitet nem cserél.”* Zárásként álljon itt végezetül egy eléggé elfeledett, nem gyakran énekelt énekünk utolsó szakasza: *„Óh, jó Atyánk, atyáink Atyja, / Bús aggodalmunk jól tudod, / Ne hagyd, Uram, hogy megtagadja / Apját, múltját a korcs utód. / Óh, tégy csodát, lobbantsd ki lelked, / Uram, lelkünk nincs, azt adj, lelket, / A múlton csüngő nemzedék / Találja meg, szeresse meg egy Istenét!”*

Kedves Testvéreim, ünneplő atyámfiak! Ez a gondolat nem akart *„pogány imaszándék”* lenni, csupán megéreztem, hogy ez ünnep táján másról is kell beszéljünk, mert annak idején Jézus sem beszélt volna Nikodémusznak galambszárnyú, kettős tüzes nyelvekről, édes bor kábítása okozta nyelvzavarról és más csodadolgokról. Ezért mondott csak ennyit: Szükség néktek újjászületnetek. Ez legyen útravalónk nem csak ezen az ünnepen, hanem azok elmúltával még sokkal inkább. Úgy legyen. Ámen.

Balácsi László

Imádság

„Amikor Jézus a Galileai-tó mellett járt, meglátott két testvért: Simont (akit Péternek is neveztek), és András, akik éppen a hálójukat vetették a tóba, ugyanis halászok voltak. Jézus szólt nekik: „Gyertek velem! Én majd másféle halásszá teszek titeket: halak helyett embereket fogtok összegyűjteni.” (Mk 1,18-19)

Szerető Isten, Mennyei Atyánk! Te valamikor valamilyen módon minket is megszólítottál. Elhívtál, hogy követőiddé legyünk, hogy tanítványaiddá tégy bennünket. Elhívtál és osztályrészül a legszébb, de talán a legnehezebb feladatot adtad nekünk, hogy - ki-ki a tőled kapott lelki ajándékaival - tanúbizonyosságot tegyünk rólad minden cselekedetünkkel, hirdelve hatalmadat és dicsőségedet.

Mi akkor és ott igent mondtunk hívó szavadra, szolgálatra tettük fel életünket. S most itt vagyunk, itt állunk a szolgálatra képesítő út különböző lépcsőfokain. Álmaink, vágyaink, terveink voltak arról, hogyan építhetnénk, munkálkodhatnánk a Te országod, a szereteted birodalmának megvalósításán itt a földön. Hogyan mutathatnánk meg, hogy a farkas törvények helyett létezik egy szebb, igazabb törvény, ami alapján élni lehet, ami szerint érdemes élni az életünket. Ám az idő múlásával a szép tervek hozzá idomultak a valósághoz. A körülöttünk levő világ széljárása, igen változó hatása alól mi sem vonhatjuk ki magunkat. Terveink, álmaink veszíthetnek a képzeletünk szótte szépségükből. A világ megtapasztalása, csalódásaink, kudarcaink a csüggedés keserűségét oltják belénk. Megrontva ezzel életkedvünket és tenni akarásunkat. Lelkesedésünk lángja hamar kialudhat. Ezért fohászkozunk most, lehajtott fejjel hozzád imádkozva. Szívünk és lelkük ellentétes érzelmekkel van tele. Van bennünk erő, de gyengeség is. Félelem a jövőtől, de bizakodás is.

Kérünk Istenünk, add, hogyha minden eddigi elképzelésünk, tervünk meg is kérdőjeleződik bennünk, a Beléd vetett hit tovább is szilárd alapként álljon.

Add, hogy Beléd vetett bizalmunk legyőzze félelmeinket és kétkedéseinket. Segíts, hogy megerősödjön elhívásunk. Add, hogy szívünk megtisztuljon minden haragtól és gyűlölettől, s helyükre a Te szereteted költözhesse, megmelegítve és bevilágítva lelkünket. Add Urunk, hogy ez a láng, amely Tőled jön, s így soha el nem fogyhat, megsokszorozódjék bennünk, - és feladatunkhoz méltóan - parányi mécsesként világíthassunk sokaknak.

Áldj meg minket és őrizzenek szemeid, hogy a Tőled nyert képességekkel eredeti célunkhoz méltóan tovább építhessük a te országodat, a szeretetet és békesség világát itt a földön. Ámen

Szász Adrienne

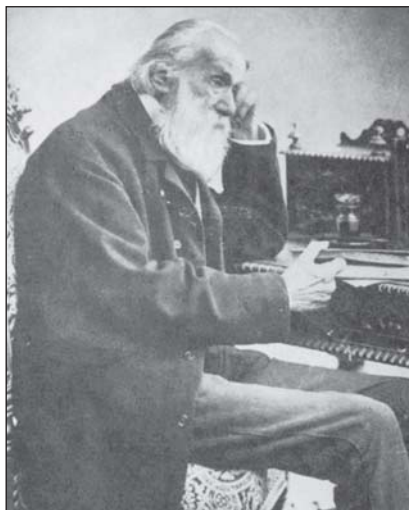
A Budapesti Dávid Ferenc Egylet megalakulása és első évtizede (1901–1910)

Rovatunkban a magyarországi unitarizmus történetével foglalkozunk – jórészt az 1869-ben tartott első nyilvános pest-budai istentisztelet és a kommunista hatalomátvétel (1948) közötti időszak eseményeit, folyamatait vizsgálva. Cikkeink többsége eddig publikálatlan forráskutatáson alapul. Legutóbbi írásunkban (Unitárius Élet 2016/1) a 135 éve született Bartók Béla unitarizmusát, vallásos világvégtét igyekeztünk bemutatni. Ezúttal a Budapesti Dávid Ferenc Egylet működését vesszük górcső alá, amelynek leginkább a 20. század első évtizedében volt jelentős hatása a magyarországi unitarizmus fejlődésére.

Az erdélyi Dávid Ferenc Egylet – a Magyar Unitárius Egyház leghosszabb ideig fennálló, legszélesebb körben működő társadalmi szervezete – létrehozását Boros György teológiai tanár, későbbi főjegyző, püspök; illetve Gyöngyösi István udvarhelykőri esperes kezdeményezte, 1884 őszén. Eredetileg kifejezetten unitárius lelkészek számára kívántak „civil” fórumot teremteni, de ezt az elképzelést hamarosan megváltoztatták, és a világiak intenzív bevonása mellett döntöttek.

Előzmények: Brassai Sámuel szerepvállalása

A főhatóságok (Egyházi Képviselő Tanács, Főtanács) és az egyes egyházkörök támogatása nyomán az egylet alakuló közgyűlését 1885. augusztus 29-én, Kolozsvárott tartották, 87 rendes és 28 pártoló tag részvételével. Az egylet céljaként az alapítók „az unitárius keresztény vallás, a hit- és erkölcsstudomány és neveléstan körébe tartozó elvek és kérdések tisztázását, terjesztését, a keresztény vallásos és erkölcsi élet ápolását és emelését” határozták meg. Szerencsés döntés volt, hogy az egylet elnökévé az idős, köztisztviselőként álló unitárius polihisztor, Brassai Sámuel választották meg, akinek jelenléte, a munkában való aktív részvétele jelentősen növelte a szervezet társadalmi súlyát. Amikor 1885-ben legkedvesebb tanítványá-

Brassai Sámuel

nak, Kovácsi Antal teológiai tanárnak veje, az új Boros György az újonnan létrejövő Dávid Ferenc Egylet elnökének javasolta, a felkérés és a fiatal unitáriusok szeretete új lendületet adott az egyébként kiváló fizikai és szellemi kondícióban lévő, idős Brassainak. Újra elkezdett vallási-teológiai kérdésekkel foglalkozni, előadásokat szervezett, tanulmányokat írt. A Dávid Ferenc Egylet rendezvényein két beszédet és kilenc felolvasást tartott. Míg emlékezetes A jövő vallása című, 1886-ban tartott felolvasása, amelyben kifejtette: „az a vallás tarthat leginkább számot a mívelt világ kedvezésére, amely az általános kereszténységben gyökerezve ez idő szerint legtisztább (...) az unitá-

rizmus vagy mondják nevén: az unitáriusok vallása.”

A Budapesti Dávid Ferenc Egylet vezetése

Tizenhat évvel később, 1901. március 8-án Budapesten is létrejött a Dávid Ferenc Egylet. Kezdeményezője Józán Miklós esperes-lelkész és a Budapesti Unitárius Egyházközség keblitanácsa volt, amely megtárgyalta és támogatta a tervet. Az alakuló közgyűlésen a budapesti unitáriusok első generációjához tartozó, ekkor már idősebb egyházközségi vezetők – id. Daniel Gábor, Bedő Albert, Odescalchi Arthur herceg, Sebes Pál és Székely Ferenc – tiszteletbeli elnöki címet kaptak. Az egyesület elnökévé Ürmösi Miklós miniszteri titkárt választották meg. Ürmösi is a budapesti unitarizmus első nemzedékéhez, az 1867. évi Kiegyezés után a fővárosba került tisztviselők csoportjához tartozott.

Még minisztériumi segédfogalmazóként vett részt azon a Hungária Szállóban tartott tanácskozáson (1873. június 15.), amelyen a budapesti unitáriusok – Buzogány Áron és Orbán Balázs vezetésével – először tájékoztatták a brit hittestvéreket templomépítési terveikről. 1879. április 13-án a Budapesti Unitárius Leányegyházközség presbiterévé választották. Az egyházközségben elsősorban pénzügyi kérdésekkel, a pénztársabályzat és az éves zárszámadások elkészítésével foglalkozott, de tagja volt az 1890. évi templomszentelés szervezőbizottságának is. 1901 után – Józán Miklós közeli egyházközségi munkatársaként – elsősorban a Dávid Ferenc Egylet ügyeivel foglalkozott. Hetvenegy éves korá-

ban, 1920 tavaszán hunyt el a fővárosban.

Az alakuló közgyűlés alelnökké választotta Perczelné Kozma Flórárt, akinek egyházzolgálatával (főként nőszövetségi munkájával) az Unitárius Életben bőségesen foglalkozunk, így most a részletes életrajzi ismertetést mellőzzük.

Ugyancsak alelnök lett Kozma Gyula iskolaigazgató, budapesti presbiter. Kozma (1853–1910) Siménfalván született. Székelykeresztúron és Kolozsvárott járt unitárius gimnáziumba, majd beiratkozott a teológiára, de tanulmányait félbeszakította. 1875-ben Budapestre költözött, ahol földrajz-történelem szakos középiskolai tanári diplomát szerzett. A Budapest II. kerületi polgári fiúiskola tanára, majd a II. kerületi leányiskola igazgatója lett. 1887-től részt vett az Országos Közoktatási Tanács munkájában. A Budapesti Unitárius Egyházközség presbitere, a Magyar Unitárius Egyház főtanácsi tagja volt. Ismeretterjesztői cikkeit és könyvkritikáit gyakran Nyilas vagy Ajtai álnéven publikálta. 1876-ban megírta Deák Ferenc élet- és jellemrajzát, amely a Nemzeti Hírlap különnyomataként jelent meg. Tankönyveket írt a csillagászat, statisztika, földrajz és világtörténelem tárgykörében.

A Budapesti Dávid Ferenc Egylet titkára lett Józán Miklós espereslelkész (későbbi püspöki vikárius, majd 1941-től püspök), illetve Buzogány Ágnes tanárnő.

Viták a budapesti egylet önállóságáról

1901 tavaszán komoly vita bontakozott ki arról, hogy a budapesti Dávid Ferenc Egylet jogi személyiséggel rendelkező, önálló szervezetként vagy a kolozsvári anyaegylet fiókintézményeként működjön. Perczelné Kozma Flóra nem támogatta a budapesti Dávid Ferenc Egylet önállóságát. Boros Györgynek írt magánlevelében így fogalmazott: „nevetségesnek és kicsinyesnek találtam azon fennakadni, hogy mi fiók-egylet vagyunk (...) Mintha szegyen lenne, hogy Kolozsváron van a központ - hiszen ez nagyon természetes! Ott van az unitarizmus hazá-

ja, ott van az unitáriusoknak a zöme, intelligenciája. Egyáltalán, ha már szabad őszintén az én egyszerű asszonyfejből jövő gondolataimat leírni - ily ügynél semmiféle hívságnak nincs helye.”

A többség végül mégis az önállóság mellett döntött; a minisztériumi bejegyzés elhúzódása miatt az egyesület hivatalosan csak 1901. augusztus 28-án jöhetett létre. A megalakulás pillanatában a budapesti Dávid Ferenc Egyletnek már 140 rendes és pártoló tagja, valamint 20 brit tiszteletbeli tagja volt. A bejegyző végzés aláírása: „*Látta a magyar királyi beügyminiszter (...) Budapest, 1901. augusztus hó 28-án. A miniszter helyett: Dr. Bezeredy miniszteri tanácsos.*” Az alapszabályban legfontosabb célkitűzésként az egyházi és hazafias érzés ápolását, az unitárius és szabadelvű mozgalmak megismertetését; tudományos, nevelésügyi és társadalmi kérdések megvitatását, valamint a szépirodalom, ének és zene művelését határozták meg. Az egylet működésének első kilenc teljes évében (1902–1910) a havi rendszerességgel tartott nyilvános összejövetelekre – vallásos estélyek, felolvasó ülések, emlékünnepek, vándorgyűlések, hangversenyek – nemcsak erdélyi és magyarországi unitárius előadókat hívtak meg, hanem azokon más protestáns felekezetek (sőt időnként katolikusok és neológ zsidók is) is képviselték magukat.

Vallási és kulturális pezsgés a Koháry utcában

A kolozsvári Dávid Ferenc Egylet havilapja, az Unitárius Közönlöny számára a fontosabb rendezvényekről Perczelné Kozma Flóra írt beszámolókat, amelyekből kiderül: bár a programok kulturális vagy tudományos színvonala általában nem volt kiemelkedő, az estélyek jelentősen enyhítették az unitáriusokkal szembeni előítéleteket, sőt idővel nem unitárius törzsközönységük is kialakult. A legnagyobb érdeklődés Jászai Mari színésznő, Benedek Elek meseíró és Szabolcska Mihály lelkész-költő estjét kísérte. Felekezet-történeti szem-

pontból kiemelkedően jelentősnek tartjuk, hogy a Dávid Ferenc Egylet meghívását elfogadta Rohoska József református teológiai tanár, Masznyik Endre evangélikus teológiai tanár és Kecskeméti Lipót főrabbi.

Rohoska József (1871–1938) Debrecenben és Sárospatakon tanult teológiát, majd a Sárospataki Református Teológiai Akadémia segédtanára és alkönyvtárnoka lett. 1896-ban az egyház Utrechtbe küldte, ahol két tanévet töltött, miközben utazásokat tett Nagy-Britanniában, Németországban, Svájcban és Olaszországban. 1898-tól Sátoraljaújhelyen segédlelkész, 1900-tól Sárospatakon teológiai tanár, 1917-től a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság választmányi tagja. Publikációi 1897 és 1918 között, jórészt Sárospatakon jelentek meg. 1919. március 15-én, Sárospatakon elmondott, a kommunistákkal szimpatizáló beszéde miatt 1920-ban hivatalvesztésre ítélték. A 19-20. századi református egyházi közélet jelentős személyiségei közül Nagy Gusztáv teológiai tanárnak veje, Zoványi Jenő egyháztörténésznek sógora volt. Fia ifj. Rohoska József író-újságíró, aki regényeit Rab Gusztáv álnéven jelentette meg.

Masznyik Endre újszövetség fordítása

Masznyik Endre (1857–1927) evangélikus lelkész, teológiai tanár, egyházi író. Tiszaföldváron született lelkészcsaládban, Szarvason érettségizett, a teológiát Sopronban és Pozsonyban végezte. 1879-től segédlelkészként szolgált, majd 1882-ben Budapesten bölcsészdoktori címet szerzett. 1882-től a pozsonyi Evangélikus Teológiai Akadémia tanára, 1895-től több mint húsz évig igazgatója volt. A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság alapító tagja. A Mi Otthonunk című

vallásos hetilap, a Gondolat és az Isten ígéje című folyóirat szerkesztője volt. 1917-ig sajtó alá rendezte és részben lefordította Luther Márton műveinek hatkötetes változtatását. 1925-re Újszövetség-fordítást készített.

Kecskeméti Lipót

Kecskeméti Lipót (1865–1937) rabbi, irodalomtörténész, bibliakutató. A középkori zsidó költészettel foglalkozó értékezésével 1888-ban, Budapesten szerzett bölcsészdoktori címet. Műfordításai mellett már fiatalon vallástörténeti tanulmányokat is írt. 1890-ben a nagyváradhi hitközség rabbijává választották; magyar nyelvű egyházi beszédeit Ady Endre is gyakran hallgatta. A tudományos bibliakritikai módszerével megírt nagymonográfiája jelent meg Jeremiás próféta és Ézsaiás próféta könyvéről (Budapest, 1932, Nagyvárad, 1935). Hetvenedik születésnapján tanítványai ünnepi kötettel köszöntötték. A keresztény-zsidó párbeszéd híve volt, ezért nem értett egyet a cionista irányzattal. Halála után a nagyváradhi zsidó reálgimnázium felvette a Kecskeméti Lipót Izraelita Liceum nevet. Perczelné Kozma Flóra beszámolója szerint Kecskeméti Lipót budapesti előadásán „valláskülönbőség nélkül tolongott a közönség a Koháry utczei unitárius templomban, a lépcsőházat is teljesen betöltve. A budapesti zsidóság színe-javát láttuk az előkelően vegyes társaságban, és valami csodás varázs által megszállva, áhitattal ültünk egymás mellé, szinte babonás meghatottsággal várva, hogy egyszer csak maga a názárethi békeapostol is közöttünk

terem, s biztatólag szól felénk, hogy ne féljünk, csak bátran előre: »Arról ismernek meg az emberek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek.»

Perczelné Kozma Flóra személyes érdeme volt két – bizonyos körökben igen progresszívnek tartott – író, a keresztényszocialista meggyőződésű Geőcze Sarolta, illetve a keleti és nyugati filozófiai források ötvözését hirdető francia Annie Besant meghívása.

Geőcze Sarolta (1862–1928) szociológus, pedagógiai szakíró, tanítóképző intézeti igazgató, a Magyar Pedagógiai Társaság egyik alapítója. Zemplén megyei értelmiségi családban született; 1882-től Budapesten, 1886-tól Brassóban, 1892-től Komáromban, majd 1898-tól ismét Budapesten tanított. 1907-ben a II. kerületi tanítóképző igazgatójává nevezték ki, majd nyugdíjazása (1917) után még kilenc évig tanított. Keresztényszocialista eszméket vallott, míg a művelődéspolitikában az „egységes nemzeti világnézet és egységes erkölcs” volt az eszményképe. megszervezte a Magyar Keresztény Munkásnők Egyesületét és ennek munkásotthonát. Pedagógiai, nőmozgalmi, szociológiai tárgyú köteteket, tanulmányokat, cikkeket publikált. Perczelné Kozma Flóra beszámolója szerint „*Geőcze Sarolta nagy munkás, még pedig a szó legmagasabb értelmében keresztény munkás, azt is tudtuk, hogy egyike a legroutrinirtabb íróknak; angolból való fordításai, az idegen nagy szellemek gondolatainak magyarba való átültetése pedig szinte párját ritkítják hazánkban. De hogy ennyire tisztán látó, elfogulatlanul ítélő, nyílt és őszinte beszédű az ő keresztény egyénisége, azt csak most tudtuk meg igazán.*”

Annie Besant (1847–1933) az előző századforduló bizonyos körökben népszerű, ellentmondásos személyisége volt: társadalmi reformátor, teozófus, később indiai függetlenségi vezető. Fiatalon egy anglikán lelkész felesége volt, de különváltak, s Besant 1889-ben az orosz születésű Helena Blavatskynek, a Teozófiai Társaság alapítójának vallási-misztikus tanait kezdte

népszerűsíteni. A társaság ezoterikus forrásokból származó „*lelki evoluzionizmust*” hirdetett, hangsúlyozva az emberek fölött álló tanítómesterek szerepét. Besant 1907-től az indiai Madrasban élt, könyveket és tanulmányokat írt, előadásokat tartott. Idős korában Jiddu Krishnamurtit pártfogolta, akiben az egész világ tanítómesterét vélte felfedezni.

Annie Besant

Az egyleti aktivitás csökkenése

1910 után a budapesti Dávid Ferenc Egylet egyháztársadalmi és kulturális aktivitása jelentős mértékben csökkent. Ez elsősorban Perczelné Kozma Flóra nőszövetségi tevékenységével, megnövekedett feladataival, illetve magánéleti nehézségeivel (férje betegségével és halálával) magyarázható. Perczelné az 1900-as évek elejétől mind intenzívebben foglalkozott unitárius nőszövetségi kérdésekkel; nemcsak kulturális, de gyakorlati szempontból is (pl. háziasszonyok és cselédek képzése). Amikor 1910-ben létrejött a kolozsvári székhelyű Unitárius Nők Országos Szövetsége, Perczelné a budapesti tagozat elnökévé választották.

Mivel az erdélyi nőszövetséget maga az 1885-ben alapított Dávid Ferenc Egylet hozta létre, hivatalszerűen Perczelné is előrelépett: a budapesti egyletnek már nem alelnöke, hanem Ürmössy Miklós mellett társelnöke lett. Valójában azonban – folyamatos írói munkássága mellett – energiáit a nőszövetségi feladatokra összpontosította; a korábban inkább utazott Ko-

lozsvárra, ahol kiváló kapcsolatot tartott fenn az idős Ferencz József püspökkel, Boros György főjegyzővel és az egyházvezetés többi tagjával. A budapesti Dávid Ferenc Egylet vezetősége ekkor már kifejezetten az idősebb nemzedékhez tartozó, a politikai közéletben vagy a közigazgatásban azonban még aktív férfiakból állt, akik közül senki sem vállalkozott a program-szervezés fáradságos munkájára.

Az első világháború éveiben, az 1818/19-es események idején, majd a trianoni békediktátum után az egylet jogilag nem, de ténylegesen szüneteltette tevékenységét. Csak az alakulás 25. évfordulóján vetette fel Józán Miklós püspöki vikárius, hogy a Dávid Ferenc Egyletet új étellel, tartalommal kellene megtölteni. 1926. május 21-én – több mint egy évtizedes szünet után – ismét választmányi ülést tartottak, amelyen azonban Józán Miklós viká-

MEGHÍVÓ.

A budapesti Dávid Ferenc Egylet, szervezkedésének és fennállásának 25 éves fordulója emlékére az unitárius templomban (V. Koháry-ucca 4.) 1926. november 12-én (pénteken) d. u. 6 órákor

DISZKÖZGYŰLÉST

tart, melyre Tagjainkat és Jövekedőinket szeretettel meghívja

az ELNOKSÉG.

Budapest, 1926 október 27.

Meghívó a budapesti Dávid Ferenc Egylet 25 éves fennállásának emlékére rendezett Diszközgyűlésre

rius, Csiki Gábor misszióházi lelkész és Gál Miklós nyugalmazott budapesti lelkész mellett a 24 tagú választmánynak mindössze hat tagja jelent meg. Józán Miklós megemlékezett „a Dávid Ferenc Egylet 25 éves múltjáról, a háború és kommün alatt való szüneteléséről és

felhívja a választmány megjelent tagjait, hogy az egyletet reorganizálja.”

1926. november 12-én a budapesti Dávid Ferenc Egylet negyedszázados fennállására emlékező díszközgyűlést rendeztek a Koháry utcai templomban. Az egyesületi élet átmeneti élénkülését jelzi Nyiredy Jenő elnöknek a díszközgyűlésen tartott előadása, Józán Miklós püspöki vikárius felolvasása (1926. december 3.), illetve Csiki Gábor missziói lelkész előadása (1927. január 7.), amelyekkel az 1902–1910 közötti időszak felolvasó-estélyeinek atmoszféráját igyekeztek felidézni.

Retkes Attila

(A cikk a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen folytatott egyháztörténeti doktori tanulmányaimhoz, kutatásaimhoz kapcsolódik. Köszönetet mondok témavezetőmnek, dr. Molnár Jánosnak)

János Zsigmond (1540–1571)

Füzesgyarmaton a templomunkban ismét emléktáblát avattunk a 2016-os alföldi búcsú alkalmával. A szokásos ünnepi emelkedettség az idén János Zsigmond erdélyi fejedelem, II. János néven választott magyar király emlékének szolt. Az avatáson felidéztek dr. Murvai Sámuel néhai kiérdemesült főgondnokunk emlékét is, akinek oly sokat köszönhet az anyaországi unitárius egyház a rendszerváltás utáni egyházi konszolidáció, építkezés, rendszerteremtés, valamint a legfontosabb, a központi ingatlanunk visszaszerzésének sürgetése terén végzett önzetlen munkájáért. A márványtábla avatása során megfelelőnek (éppen odavalónak) találtam egy 1999-ben írt, 2002-ben megjelent emlékezését felidézni a mostani alkalomra, amikor az első unitárius fejedelmünk (a második Székely Mózes, az egyetlen székely unitárius fejedelem volt) tavalyi, 475. születési évfordulója, és az idej, halála 445. évfordulója alkalmából ünnepi emléktábla avatását határozta el gyülekezetünk. A néhai főgondnokra való emlékezés

János Zsigmond

őszinte érzéseivel olvassuk az ő egykori emlékezését, amely minden sora megfogalmazásában most is időszzerű.

Régi kötelességünknek teszünk eleget, amikor az egyházalapításunkat lehetővé tevő János Zsigmond erdélyi fejedelem (II. János választott magyar király) emléke előtt tisztelegve hajtunk fejet.

Zavaros, vészterhes időben, 1540-ben született, ugyanabban az

évben, amikor apja, János király-Szapolyai (Zápolya) János meghalt. Így történhetett, hogy a gyermek életének első évében már Magyarország királyja lett. Mohács után a törökök délről, a Habsburg ház (I. Ferdinánd császár) nyugatról akarta kiterjeszteni hatalmát a szervezeten szétzilált, katonailag nagyon legyengült Magyarország felé. Szapolyai János ezt úgy vélte elhárítani, hogy a Habsburgok ellen a török szultánt hívta segítségül. Korai halála a megoldás kivitelezésében megakadályozta. Özvegye, Jagello Izabella, látva, hogy néhai férje hívása ürügyén a törökök-látzólag barátságos-haddal jöttek hazánkba, 1541-ben elkövette azt a végzetes hibát, hogy Budát – és ezzel Közép-Magyarországot – átengedte nekik. A szultán, akit meglepett ugyan az ölébe hullott ajánlék, nem sokat habozott: bevonult Budára, és ezzel megkezdődött a kinkeserves 150 éves török hódoltság Magyarországon.

Izabella fiával Lengyelországba ment, majd onnan Erdélybe, ahol a rendek az ifjú királyt fejedelmként is elfogadták. Erdély török megszállástól mentes országrész volt, amely

most már önálló fejedelemséggé alakult, és János Zsigmond lett első fejedelme. Az ifjú fejedelmet anyja rendkívül gondos nevelésben részesítette, így készítve fel az uralkodásra. Közben helyette gyakorolta a tényleges hatalmat. Azt fiának akkor engedte át 1559-ben, amikor 19 éves lett, és vélhetőleg alkalmas az uralkodásra.

János Zsigmond nagy ambícióval kezdett hozzá az országépítéshez. Széles körű műveltsége, tudása a haladás, az új iránti érdeklődéssel párosult, ami később tetteiben is megnyilvánult. Ebben az időszakban a 16. század második

felében teljesedett ki Erdélyben a reformáció hatása. A teológiai tudományokban is jártas fejedelem ezeknek nagy figyelmet szentelt. Felfigyelt egy Dávid Ferenc nevű prédikátorra, akit nemsokára udvari papjává is tett, és így közelebbről ismerhette meg az ő tanításait. Eleinte csak érdeklődött ezek iránt, majd amikor mind alaposabban ismerte meg, elhatározta, hogy teret enged az új tan kifejlődésének. Ezt annál inkább tehetette, mivel Erdély abban az időben már európai viszonylatban is élen járt a vallások iránti türelem tekintetében. A római katolikus vallás mellett a különböző országgyűlések az evangélikus vallást, majd a református vallást nyilvánították bevett vallásnak. 1568. január 6-án Tordára újra országgyűlést hívott össze a fejedelem, amely ezúttal olyan határozatot hozott, amellyel minden egyházi és állami vezető figyelmét egyszerre magára vonta. Ekkor mondták ki a világon elsőként a vallási türelem és lelkiismereti szabadság (röviden: vallásszabadság) törvényét. Ez egyben az unitárius vallás törvényesítését is jelentette. Csak egy olyan nagy műveltségű és széles látókörű fejedelem, mint János Zsigmond, vezethette országát egy ilyen rendkívüli jelentőségű, messzire ható, haladó szellemű törvény meghozatalához, amelynek mellékesen még az is eredménye lett, hogy az országon belüli vallásháborúknak elejét vette, és hathatósan tompított

ta az időnként mégis fel-felbukkanó, eldurvult vallási viták életét. Arról sem kell megfeledkeznünk, hogy a felvilágosult fejedelem irányítása mellett szükség volt az erdélyi szellemre is, amely a személyi és

A tordai országgyűlés (Körösfői Kriesch Aladár festménye)

lelkiismereti (gondolati) szabadságot minden korban erősen igényelte. A két körülmény szerencsés találkozása eredményezhette a nagy jelentőségű történelemformáló döntést.

Az, hogy a tordai országgyűlés határozata milyen rendkívüli jelentőségű, korát messze megelőző, haladó szellemű döntés volt, abból is nyilvánvaló, hogy ez alig 15 évvel a Szervét Mihály máglyahalála után (Genf-1553) és négy évvel a szomorú emlékű Szent Bertalan éjszakája (Párizs-1572) előtt történt, amikor Párizsban a hugenották ezreit mészárolták le. Az is figyelemre méltó, hogy a tordai országgyűlés után több mint két évszázadnak kellett eltelnie ahhoz, hogy Európa és Amerika államai sorra törvényi erőre emeljék a vallásszabadságot. Azt a tényt, hogy az 1568-as tordai törvénnyel az országgyűlés valóban az unitárius vallást (Dávid Ferenc tanítását) kívánta legalizálni, egyértelműen bizonyítja, hogy a tordai határozatot az 1571. január 6-14-én tartott marosvásárhelyi országgyűlés újra megerősítette. Mindezt még nyomatékosabbá tette, hogy az 1573. január 28-i medgyesi országgyűlés – még ezen is túlmenően – hivatalosan elismerte Dávid Ferenc unitárius püspöki tisztségét, és egyidejűleg az egyházunk püspök-választási jogát is megerősítette.

A történelmi hűség kedvéért meg kell állapítanunk, hogy János Zsigmond a tordai országgyűlés előtt

nem volt unitárius. Érdeklődött ugyan Dávid Ferenc tanításai iránt, de azokat csak később, az 1568. március 8-18 közötti, Gyulaféhérváron tartott második tudományos hitvita után-amerelyen Dávid Ferenc tanaival elsöprő győzelmet aratott-, csatlakozott a fejedelem, és vele együtt az erdélyi főrendek többsége, az új valláshoz. Csak zárójelben említem, hogy súlyos tévedés volt egyesek részéről a csíksomlyói búcsút úgy beállítani, hogy azt egy olyan csata emlékének szentelték, amellyel János Zsigmond az unitárius vallást akarta volna a csíkiakra rákényszeríteni. Az 1567-re „kitalált” csata idején

még nem létezett unitárius vallás és János Zsigmond sem volt unitárius. Az egyházak közötti félreértés elkerülésére és a történelmi tévedés tisztázására a római katolikus egyház a közelmúltban hivatalos közleményben hirdette ki, hogy a fent idézett beállítás egyszerűen történelmi tévedés.

Sajnos, János Zsigmond viszonylag fiatalon, 31 éves korában, 1571-ben elhunyt. Az utána következő fejedelmek nem mindig ragaszkodtak a tordai határozatokhoz, sokszor fájdalmat is okozva unitárius elődeinknek. Isten segedelmével ezeket is elviseltük, és – amit eleink reánk hagytak – ősi, történelmi vallásunkat ma is híven őrizzük. Így alakult meg tehát a nagy fejedelem segítségével, egy magyar vallásalapító, Dávid Ferenc kezdeményezésére, Erdély földjén, az egyetlen magyar alapítású, unitárius vallás és egyház. A mi egyházunk a vallási türelem, mások elveinek tiszteletben tartása jegyében született, és mi századokon át ezt így is éltük meg. Könnyű tehát ott folytatni, ahol abba sem hagytuk. Reméljük, ebben az Úristen ezután is megsegít. Köszönjük mindezt János Zsigmond fejedelmünknek, akinek nagysága előtt mély tisztelettel hajtunk fejet, és emlékét szívünkbe zárva őrizzük utódaink által az idők végezetéig.

Dr. Murvay Sámuel
Közlő: Balácsi László

Pozsonyi Szentmártoni Kálmán

(Nyárádszentmárton, 1879. február 8. – Kolozsvár, 1968. július 11.)

P. Szentmártoni Kálmán az unitárius nyilvánosság által jól ismert és oktatói tevékenységének kezdetétől mindmáig emlékezetben tartott (szak)író-tanár. Mert amit az asztalra letett, az nem kevés. Erre utalt dr. Mester Miklós országgyűlési képviselő, amikor a Tanár Úrra emlékezett, az iskola alapításának 150. évfordulóján: „Köszöntjük ... igazgató urat, nagynevű történelmetanárunkat. Tudjuk, hogy mint igazgatónak milyen nagy megpróbáltatásokon kellett keresztül mennie. Két oldalról is érték megpróbáltatások, de lelki nagysága és az igazságba vetett hite átmentette őt a veszélyen. Ő a legkiválóbb élő unitárius magyar történetíró. (Élő unitárius történetkutató van nagyobb [Kelemen Lajos], de történetíró nincs.) Tanári, igazgatói és irodalmi munkásságáért büszke lehet rá az Alma Mater, az unitárius egyház és a magyar nemzet.” [i]

A maga korában modernnek számító, írógéppel írt curriculum vitae-jének „sajátkezűségét” aláírásával hitelesítette. Emellett többségükben pontosak a hozzá mellékelte személyi bibliográfia adatai is. Érzékelhető, hogy összeállítójuk valamennyi időt könyvtárban, könyvtárosként dolgozott, töltött el. Az életrajz annyiban eltér a szokványosa(bba)któl, hivatalosa(bba)któl, hogy regényes, elbeszélő, avagy memoárszerű részekkel átszőtt. Írója színesítette a tényszerű adatokat. Különösen iskolás korának éveit, életviteli sajátosságait s a székely tanuló ifjúság évszázadokon át változatlan megpróbáltatásait, rideg életkörülményeit, -viszonyait, pl. az alumnus és/vagy szolgáladiákság, a gyermekmunka korabeli erdélyi mibenlétét örököltette meg szemléletesen. S egészítette ki az életrajzában leírtakat később, Kolozsvárt, 1953. február 21-én befejezett: „A torockói tápdíjas iskola újabb kori élete” című memoárja ide kiegészítő informatív és szívbe markoló részleteivel.

„Mindenek előtt megemlítem azt, hogyan jutottunk mi, Bálint bátyám és én Torockóra. Édes apám korai halála után ötön maradtunk kiskorú, papi árvák, 3 fiú és 2 leány. Róza és Vilma nővéreimet az árvaházba vitték, Vilmos öcsém még nem volt iskolaköteles, Bálint bátyámat és engem pedig Nagy János, volt nyárádszentlászlói unitárius lelkész, családunk igazi jóakarója 1885. szept[ember] 1-én elvitt a jöhírű torockói iskolába, ahol előttiünk is már sok árva tanult, ingyenesen, [...]”

Torockói első utamnak emléke könnyebben elmosódott, ernyős székérrel mentem, jöttem, de második utazásom Torockóra örökre emlékezetessé (sic!) maradt. Drága édes anyámtól a marosvásárhelyi vasúti állomáson keserves zokogással váltam el s ez a fájdalmas megrázkódtatásom egész életemre maradandó nyomot hagyott a lelkemben. A

marosvásárhelyi állomás nevezetes hely maradt számomra mindig, gyermekkorom és ifjúságom keserves küzdelmei és nélkülözései ennél az állomásnál kezdődtek meg és ez az állomás mindig a nincstelenségbe vándorlást juttatta eszembe. Innen van aztán az, hogy én Marosvásárhelyt, megyém székhelyét, a székelység fővárosát, bár természetesen szeretnem kellett volna, sohasem tudtam megszeretni, előttem mindig rideg és szívtelen maradt s mikor tanár koromban járogattam ott, a gyermekkori rossz érzés akkor is mindig felújult bennem s így lett és maradt az én kedves, szeretett városom Kolozsvár.” [ii]

Az idézett szövegrésznel érdemes elidőzni, mert benne a modern pszichológia tudomány által diagnosztizált és számon tartott (mégsem kellő empátiával, odafigyeléssel kezelt, olykor éppen általa előidézett és/vagy jelenvalóságát észrevenni nem szándékozó) súlyos, kiheverhetetlen lelki sérülés szakszerű esetleírására bukkan(hat)unk („fájdalmas megrázkódtatásom egész életemre maradandó nyomatot hagyott a lelkemben”). A kisgyermek(ek) anyahiányának pszichotikus következményeire utal akkor, amikor a gyermekkori szorongásait előhívó, kiváltó városra, Marosvásárhelyre emlékezik. A városra és vasút állomására, amelyik „a nincstelenségbe vándorlást juttatta eszembe”. Az immár néhai Ranschburg Jenő neves pszichológus 2012-ben kiadott *Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban* című könyve tárgyalja érdekfeszítő részletességgel azokat a rendellenességeket, különféle zavarokat, abúzusokat stb. amelyek közé tartoznak a P. Szentmártoni Kálmán által gyermek- és ifjúkorában átéltek. Igen sajnálatos, mondhatjuk elkeserítő, hogy a könyv szerzője (aki élettapasztalataiból következően, tudása mellett, a gyermekek iránt érzett empátiája miatt és mások mellett is kimagasló alakja volt kora gyermekpszichológusainak), nem érthette meg, hogy törekvését megértse, elképzeléseit, terveit valóra váltsák, váltassák az illetékesek: „Én azonban töretlenül remélem: megérem még, hogy [...]” [iii] Nem érthette meg!

„Régebben idősebb alumnusok, tápdíjas székely tanulók is voltak a torockói iskolában s ezek közül egyesek meg is nősültek; így származtak Székelyföldről Torockóra a Balogh, Székely, Benke, Bartók, Koncz, Lázár családok és sok más család fiai [...] Nagyapám, Szentmártoni Sámuel Torockón született s ott volt leányiskolai tanító 1835-1838-ig, amikor Medesérre ment papnak. Még az én időmben is élt Torockón egy másik Szentmártoni Sámuel és fia Szentmártoni István, akikkel tartottuk a rokonságot. Ma már egyetlen élő tagja sincs a Szentmártoni családnak Torockón, az utolsó, aki onnan kiszármazott Szentmártoni

József jelenleg Budapesten a Magyar Államvasutak felügyelője. [iv]

Karakterének jellemzői: a céltudatosság és az önállóság (létfenntartási képesség).

A torockói iskola valójába a kolozsvári Unitárius Kollégium partikulája volt. Ma úgy mondanánk: kihegyezett tagozata, „részcskéje”, részlege. Tantervét is úgy határozták meg, hogy a diákok egy grádicsnyival magasabb szinten folytathassák Kolozsvárott azt, amit Torockón befejeztek. Azaz zökkenőmentesen léphessenek felsőbb osztályba.

A tanintézet szellemében, szervezetében és módszerében a Kolozsvári Unitárius Kollégiumot követte: valóban partikulája, „részcskéje” volt anyaintézetének. Az Egyházi Főtanácstól megszabott tanterve megegyezett a kincses városban működő Kollégium alsóbb osztályaiéval.

Az önéletrajz írójának igaza van abban, hogy a modern kollégiumi élet, már a boldog, modern/békeidők gondtalanságát jelentette az övéhez képest. Pedig az később sem volt luxushotel, még nívós hostel sem egy némelyik diák szálláshely/konviktus. De – mi tagadás – volt: (hideg)víz, villany – dróton lógó 40-es, 60-as égővel –, angol WC (összerondítva) és ízletes éttermi ellátás napjában háromszor. Ennek ellenére előfordult, hogy a hálóban az ágy csak 3 lábon állt, székkal, hokedlivel aládúcolva, amihez az elődök lenyomatait őrző szalmazsák és lópokróc szorosán hozzátartoztak (és illetek), utóbbi a ló bőrét bizonyára irritálta volna.

A szorgalom mellett, kellett-e több ennél ahhoz, hogy a diák tankönyve elé könyökölhessen. Kellett volna! Az a korosztály, amelynek reprezentánsa itt P. Szentmártoni Kálmán, hasonló körülmények között nőtt fel. Bár szolgáltságukról, sorkosztra járásukról igyekeztek mielőbb megfélemlíteni az érintettek. Egyikük-másikuk örökre magába zárta egykori kiszolgáltatottságának keserves megpróbáltatásait, éveit. Néma barátként hallgatott mindezekről utódai előtt.

P. Szentmártoni Kálmán egyfajta elveihez ragaszkodó, szelíden makacs „ellenálló” lehetett a maga korában, saját egyházi vezetősége szemében. Máskülönből miért örököltette volna meg Boros György püspök 1935 márciusi napló-feljegyzésében a székelykeresztúri igazgató-tanár és a román politikai hatalom közötti mondacsinált, provokált, kellemetlen affért: „*Van újabb baj is. Szentmártoni Kálmán igazgató-tanár nem fogadott szót, s a vége az lett, hogy a miniszter a felfüggesztését kívánja. Ilyen a makacs, sőt jelen esetben a meghibbant elméjű ember útja. Tessék most visszaterelni ezt az iskolai ügyet. Most mikor mindent fel akarnak falni a dicső románok.*” [v]

Ugyanazon év június 21-én pedig arról készített feljegyzést, hogy: „*Az Egyházi Bíróság döntött a Szentmártoni Kálmán volt igazgató fegyelmi ügyében, amit a följelentés alapján a miniszter rendelt el. A följelentés – ha becsületes ember volna – szégyellné magát, mert ő maga többször dicsérte meg az iskola jó szellemét.*” [vi]

A két bejegyzés között eltelt néhány hónap elég volt Boros Györgynek ahhoz, hogy az egyház és a román állam közötti viszony lehetőségeinek keretében belefoglal-

ja a püspöki méltóságtól és a hivatal kötelmeitől független ember véleményét.

Ezért a dolgok mibenlétének megértéséhez hozzátartoznak azok az információk, amelyeket Péter Lajos tett közzé 1941-ben, fentiekkel összefüggésben: „*1934-től az igazgatásban Gálfalvi Samut a történetíró Szentmártoni Kálmán tanár váltotta föl. Őt azonban a főgimnáziumban 1934. nov[ember] 14-én román katonai fedezet mellett foganatosított kutatás következtében méltatlan meghurcoltatás érte. A kutatást követő tanügyi vizsgálat után a minisztérium Szentmártonit a működéstől eltiltotta és egyházi fegyelmi vizsgálat megindítása iránt kereste meg az Egyházi Főtanácsot. Szentmártoni már előbb meghívást kapott ugyan a kolozsvári kollégiumhoz, de a gimn[ázium] elöljárósága kívánságára megmaradt keresztúri állásában.*”

Nem lehet említés nélkül hagyni azonban azt az eljárást, hogy a vizsgálat lefolytatása és befejezése előtt többszörös püspöki sürgetésre Szentmártoninak el kellett Keresztúrt hagynia és az igazgatói állást Boros Jenő tanárral nagy sürgősen betöltötték.

Ezzel lehetetlenné vált Szentmártoni rehabilitációja és igazgatói állásába visszahelyezése. [vii]

Boros György leginkább akkor ír(hat)ott ösztön P. Szentmártoni Kálmánról, amikor 1937. május 13-i feljegyzését fogalmazta róla és rögzítette naplójában: „*Szentmártoni Kálmán ma nálam volt – mondjam? – a kőmáli Tuskulaneumban. Kellemes, úri ember. Közöltem vele egy kritikát János Zsigmondról írt jeles könyvéről. Szó esett arról, hogy az Unitárius Irodalmi Társaság Jakab Elekről öt íves könyvet íratott Gál Kelemennel, s lett belőle héttel több, mert Gál Kelemen >keveset és jól írni nem tud<.*” [viii]

A püspök három szavas jellemzését – hogy tudniillik az alábbi önéletrajz írója „*Kellemes, úri ember.*” – csupán azzal egészíthetjük ki, hogy Szentmártoni tanár úr jól felkészült igazgató-tanár és (mint személyi bibliográfiája is mutatja) termékeny unitárius történetíró volt. Életrajzának egy később, más célból papírra vetett, bővebb változatát P. Szentmártoni Kálmán székely népmesegyűjtő címmel az Ethnographiac. folyóirat, 1968-as évfolyamában Gunda Béla tette közzé. [ix]

Ehhez már csak Kelemen Lajos testvéröccséhez, Kelemen Miklóshoz 1956. április 22-én írott levelének egyik részletét tehetjük hozzá: „*Kérdezted Szentmártoni Kálmánt. Ő már több mint tíz éve itt lakik. Keresztúri házukat eladva, itt vettek egyet a Györgyfalvi és Pata utca előtti kis tér déli (Felek felé eső) során. A nagyobbik leánya első rendű kardalos nő a Magyar Színháznál. A kisebbik tisztviselő. Jóravaló leányok, de a viszonyok miatt pártában maradtak. Él a felesége is. Maga Szentmártoni most is dolgozik. Felkérésemre megírta önéletrajzát s nagyon érdekesen külön a régi torockai iskolai életet, ahol ő is tanult.*” [x]

A jegyzék/melléklet P. Szentmártoni Kálmán személyi bibliográfiája, 89 tételben. Ebből 13 az önálló művek (separatumok) száma. A többi a folyóiratokban, hírlapokban, évkönyvekben, naptárakban megjelent dolgozatok lelőhely-jegyzéke. Közöttük, pl. a Rugonfalvi Kiss István-féle Nemes székely nemzet képe c. munka II.

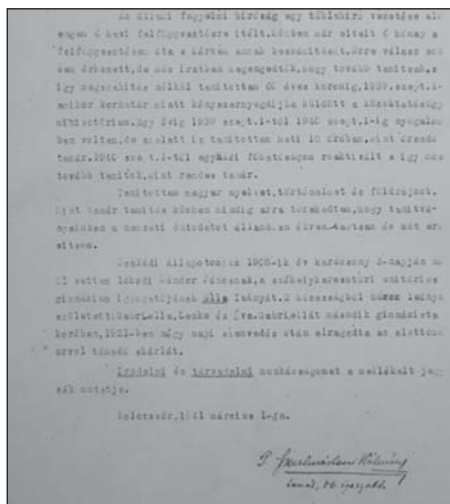
kötetének II. fejezete 73-122. lapjain megjelent Udvarhelyszék/vármegye/ c. írás, Keresztúri Kálmán álnév alatt ugyancsak ő(t takarja).

„pozsonyi Szentmártoni Kálmán.

Születtem 1879. február 8-án Nyárádszentmártonban. Apám: pozsonyi Szentmártoni Kálmán unitárius lelkész, anyám marosjári Rosnyai Vilma volt, a Rosnyai Dávid török tolmács, történétíró és költő családjából. E házasságból 4 fiú és 2 leány született és pedig: Róza, Bálint, Vilma, Kálmán, eső és második Vilmos. A két Vilmos elhunyt s így jelenleg négyen vagyunk életben. Korán árvaságra jutottunk. Édesanyánknak ugyan elég szép vagyona volt, mert az ősi marosjári birtok részén kívül Jobbágyfalva és Nyárádszentmárton Maros-Torda megyei községek határaiban is voltak birtokai, de szerencsétlen kezességek miatt vagyonának nagy részét elvesztette s így a család évi biztos jövedelme azaz évi 48 forint volt, amit édesanyánk a maga és öt gyermeke részére kapott az unitárius lelkései nyugdíjintézetől.

Az elemi tanulást Pálfi Sándor tanító vezetése alatt Nyárádszentmártonban kezdtem meg, de édesapám halála után Torockóra vittek s ott végeztem el öt elemi osztályt. A mai tanuló ifjúság, konviktusokkal ellátott, kényelmesen berendezett internátusokban el sem tudja képzelni azt a szenvedő állapotot, ahogy az én fiatal korom szegény ifjú nemzedéke tanult. Hogy Torockón hogyan éltünk, azt Isten segédelmével más helyen fogom megírni, itt csak annyit jelzek, hogy második elemista koromtól fogva úgyszólván teljesen magam tartottam fenn magamat, olyanformán, hogy mint második elemista már tanítottam első elemistákat, akiknél aztán ebédet vagy vacsorát kaptam. Az ottani szokás szerint megtanultam orgonázni s nagyobb elemista korban a papi teendőkön kívül minden egyházi szolgálatot elvégeztem. Templomot és környékét sepertem, harangoztam s a toronyból leszállva végeztem a kántori teendőket, ami a tanulás mellett adott némi munkát, mert Torockón minden nap kétszer mentünk templomba s a kántori fizetést élvező csak vasárnap és ünnepnapokon jött templomba, máskor mi tápdíjas (alumnus) tanulók végeztük a kántori teendőket.

Torockóról a kolozsvári főgimnáziumba mentem, ahol a kapott ösztöndíjából éldegéltem s azonkívül az alsóbb osztályokban szolgáló teendőket végeztem. A felsőbb osztályainkban megélhetésemet az könnyítette meg, hogy jó matematikus voltam s a boldog emlékü Boros Sándor matematika i tanár és igazgató jóakarátát élveztem és jó tanítványokat kaptam. Hatodik gimnázista korom óta minden ünnepen legációba mentem s ezzel is gyűjtöttem valamit ruhára. Könyvre már nem igen kelt s csak a más könyvből tanultam. Az 1899-ik évben tettem érettségi vizsgálatot. Szinte rosszul esett elhagyni a kollégiumot, mert a teljes bizonytalanság előtt állottam. S csak Boros Sándor igazgatónak ama biztatása, hogy ezután is gondoskodik rólam, adott némi reményt. Sajnos, ez az áldott lelkű kiváló igazgató

Az életrajz "kézirata" aláírt oldala

csakhamar elhunyt s ezzel egyetlen támaszomat is elvesztettem. Szerencsére nemsokára bejutottam Kolozsvár város számvevőségéhez számfejtőnek, ami némi anyagi segítséget nyújtott, de történelem, földrajz szakos tanárjelöltséggel merőben ellentétes munka volt.

Rettentő nehéz volt első egyetemi évem, minek igazolására leírom egy napi munkámat. Reggel 4 órakor felkeltem s körülbelül 1/2 5 órától 1/2 8-ig Gyallay-Pap Domokos barátommal tanultunk, akkor reggelizés; 8 órakor mentem a városházára irodai munkára, ott voltam 12 óráig, 1/4 1-től 1 óráig vagy fél kettőig tanítottam egy fiatal tanulót, akiknél ebédet kaptam, délután 3 órakor visszamentem a hivatalba, ott voltam 5 óráig, este tanítottam két gimnazistát, akiknél szerény szállást kaptam. Ilyenformán egyetemi előadásokra egyáltalán nem járhattam. Ez csak egy évig mehetett így, mert idegeimet megviselte, újabb szerencsémre egy nekem jobban megfelelő állást kaptam, bejutottam az egyetemi könyvtárhoz rapidíjásnak s 4 éven át ez volt életem egyetlen forrása. Innen is csak ritkán járhattam egyetemi előadásokra, de tanáraink ismertek az egyetemi könyvtárból s ezt elnézték. Soha senkitől semmit nem irigyeltem, de egész küzdelmes tanulásom ideje alatt az mindig fájt, hogy erőm nagy részét mindig a megélhetés anyagi eszközeinek előteremtésére kellett, hogy fordítssam, ami nagy hátrányt jelentett olyan tanulótársaimmal szemben, akiket a sors gazdag szülőkkel megáldva, minden erejüket önképzésre fordíthatták.

A könyvtári munkánál is jobban szerettem a tanítást s ezért 1904. szept[ember] 1-től óraadó tanár lettem a kolozsvári unitárius főgimnáziumnál, 10905. febr[uar] 1-től pedig ugyanott helyettes tanár. 1907-ik év június 4-én a kolozsvári egyetemen a történelem, földrajz szakcsoportból tanári oklevelet szereztem. Az unitáriusok Zsinati Főtanácsa Csokfálván 1907. augusztus 26-án tartott ülésében megválasztott, illetőleg 46-1907 Zsin[nati] Főt[anács] szám alatt kinevezett a történelem-földrajz szakcsoportra végleges rendes tanárnak a székelykeresztúri unitárius gimnáziumhoz. Tanszékeket 1908. évi május 26-án ünnepélyes gyülekezeten előtt, Ferencz József unitár[ius] püspök jelenlétében: >A történet-tanítás újabb irányai< című értekezésemmel foglaltam

el. Az ideális és materiális tudomány-elmélet harcában én mindig az idealizmusnak voltam a híve, de hangsúlyozottan kiemelem, hogy nem a naiv idealizmusnak.

Az 1907-ik év szeptemberétől a székelykeresztúri unitárius főgimnázium tanára voltam, az 1933. évtől pedig 1935. szeptember 1-ig a székelykeresztúri unitárius főgimnázium igazgatója. Az 1934-ik év nov[ember] 14-én reggel 8 óra előtt az iskolába indultam, amikor a székelyudvarhelyi csendőrség feltartóztatott, a főgimnázium épületébe kísérték, azt nagy katonai karhatalommal vették körül s az igazgatói irodában és a történelmi filológiai Múzeumban, amelynek őre voltam, szigorú házkutatást tartottak. Az iskolai Múzeum anyagából elvitték a magyar nemzeti zászlót, az összes magyar vonatkozású térképeket, arcképeket, szemléltető magyar történelmi képeket, szóval az összes magyar történelmi emléket, ereklyéket. S mivel minden tárgy leltári számmal volt ellátva, ezeket nem találták elegendőnek félretételükre és később a tárgyak elvitelükre hozták őket be katonai térképeket, hogy ott megtalálják azt, ami soha sem volt a Múzeumban.

A csendőrpáncsnokság jelentést tett a közoktatásügyi miniszternek. A közoktatásügyi minisztérium előbb fegyelmi bíróság elé állított, de az engem felmentett, azonban Kolozsvárra jöttem tanárnak. Dr. Angheliescu közoktatási miniszter nem fogadta el az egyházi fegyelmi bíróság döntését, hanem sajátkezű aláírásával ellátott 113.264-1935 sz[ámú] iratával ügyemet az állami fegyelmi bíróság elé küldte, mert Szentmártoni Kálmán >mint igazgató<, mint a történelem tanára, a történelem-filológiai Múzeum kijelöl[t] vezetője a nevezett intézetnél, tudatosan hozzájárult az intézetben lévő sovén tűzfészek kialakításához és fenntartásához, ami nagyon ártalmas az államra és a román faj érdekeire.<

Az állami fegyelmi bíróság egy táblabíró vezetése alá[tt] engem 6 havi felfüggesztésre ítelt. Közben már eltelt 6 hónap a felfüggesztésem óta s kértem annak beszámítását. Erre válasz soh[a] sem érkezett, de más iratban megengedték, hogy tovább tanítsak, s így megszakítás nélkül tanítottam 60 éves koromig, 1939. szept[ember] 1-ig, amikor korhatár miatt kényszernyugdíjba küldött a közoktatásügyi[i] minisztérium. Egy évig 1939. szept[ember] 1-től 1940. szept[ember] 1-ig nyugalomban voltam, de az alatt is tanítottam heti 18 órában, mint óraadó tanár. 1940. szept[ember] 1-től egyházi főhatóságom reaktivált s így mos[t] tovább tanítottam, mint rendes tanár.

Tanítottam magyar nyelvet, történelmet és földrajzot. Mint tanár, tanítás közben mindig arra törekedtem, hogy tanítványaimban a nemzeti öntudatot állandóan ébren tartsam és azt erősítsem.

Családi állapotom: Az 1908-ik év karácsony 3. napján nőül vettem lókodi Sándor Jánosnak, a székely keresztúri unitárius gimnázium igazgatójának Ella leányát. E házasságból három leányo[m] született: Gabriella, Lenke és Éva. Gabriellát második gimnazista korában, 1921-ben négy napi szenvedés után elragadta az alatto-mo[s], orvul támadó skarlát.

Irodalmi és társadalmi munkásságomat a mellékelt jegyzék mutatja.

Kolozsvár, 1941. március 1-én.

P. Szentmártoni Kálmán
tanár, t[isztelet]b[eli] igazgató[xi]

Az életrajzhoz mellékeltem 4 oldalas jegyzék – amely a „P. Szentmártoni Kálmán irodalmi munkássága” címet viseli[xii]– 4. oldalán az alábbiak olvashatók:

„Az 1938-ik évtől a >Keresztény Magvető< című folyóiratnak egyik szerkesztője, 1940. évtől kiadója is vagyok.

Társadalmi tevékenysége.

Huszonhárom éven át /1912-1935-ig/ voltam a székelykeresztúri Jótékony Nőegylet titkára, voltam a Vörös-Kereszt-Egylet székelykeresztúri tagozatának elnöke s az ottani Uri Kaszinó alelnöke. Az Unitárius Irodalmi Társaságnak, illetőleg a választmányának a Társaság megalapítása óta /1920/ tagja, 1936 óta pedig titkára vagyok. Nagyrészt társadalmi munkásságomnak eredménye az is, hogy Székelykeresztúron márvány emléktáblával van megjelölve az a ház, ahol Petőfi Sándor utolsó estjét töltötte.”

Irodalom/jegyzetek

[i] Ünnepi beszéd. Elmondta: Dr. Mester Miklós országgyűlési képviselő. In: 150 év emléke. Az 1943. június 5-iki vendiaktalálkozó és a június 6-iki emlékünnepe alkalmából elmondott beszédek, költemények és elbeszélések. Összeáll.: Péter Lajos gimnáziumi igazgató, vendiák. Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.T., Kolozsvár, 1944. 20.

[ii] Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete. Könyvtár és Levéltár. Budapest. V/j 5. d. 3. t. 9. sz. 8-10. p. Ugyanezen gyűjtemény V/e 4. d. 54. sz. jelzete alatt egy olyan ugyancsak géppel írt vagy letisztított változat fekszik el, amelyet Szentmártoni Kálmán ny. igazgató-tanár Cluj, Strada Pata 4. sz. alatti lakáscíméről Gyallay Pap Domokosnak küldött, a Budapest VIII. Szentkirályi u. 35. sz. alá. Tőle kerülhetett jelenlegi helyére.

[iii] Ranschburg Jenő: Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban. Saxum Kiadó Kft. [Budapest], 2012. 262.

[iv] Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete. Könyvtár és Levéltár. Budapest. V/j 5. d. 3. t. 9. sz. 32-33.

[v] Boros György unitárius püspök naplója 1926-1941. Az előszót írta dr. Szabó Árpád püspök. A kötetet sajtó alá rendezte és bevezető tanulmánnyal ellátta Kovács Sándor, Molnár B. Lehel. Kiadja az Unitárius Egyház. Kolozsvár, 2001. Az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltárának és Nagykönyvtárának kiadványai. 1. 136.

[vi] Uo. 141.

[vii] Péter Lajos: A székelykeresztúri Unitárius Gimnázium rövid története különös tekintettel a román megszállás éveire. Kiadta az iskola igazgatósága. Székelykeresztúr, 1941. 12.

[viii] Boros György unitárius püspök naplója 1926-1941. Az előszót írta dr. Szabó Árpád püspök. A kötetet sajtó alá rendezte és bevezető tanulmánnyal ellátta Kovács Sándor, Molnár B. Lehel. Kiadja az Unitárius Egyház. Kolozsvár, 2001. Az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltárának és Nagykönyvtárának kiadványai. 1. 174.

[ix] Gunda Béla: P. Szentmártoni Kálmán székely népmesegyűjtő. = Ethnographia. 79. 1968. 4. 588-593.

[x] Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára R 343 Kelemen Lajos által írt levelek. Kelemen Lajos levele Kelemen Miklósnak. Kolozsvár, 1956. ápr. 22. a Klinikán.

[xi] Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára K 690 1. csomó 260-261. f.

[xii] Uo. 262-265. f.

Kálnoki Kis Tamás

Máté evangéliuma 1–24 rész (II.)

2,13-15 Menekülés Egyiptomba

Teljesen független zsidósági hagyomány az a vád, mely Jézust érte, hogy Egyiptomban élt és ott mágiát tanult és folytatott. A rövid történet ismét népmesei vonásokat vesz fel és abban a megvilágításban is folytatódik, hiszen József álmában ismét intést kap, miszerint családjával menekülnie kell. Isten mindig a legközelebbi lépést mutatja meg, s így itt nincs szó arról, hogy mennyi ideig kell ott tartózkodniuk. A későbbi hagyomány (Jel. 12,14) alapján két, vagy három és fél évig maradhattak ott.

Érdemes arra figyelni, hogy:

- Isten ismét válságos helyzetbe hozta a családot, hiszen csak a menekülésre kell gondolnunk.
- Közvetve azonban máris figyelniük kell arra a jézusi kijelentésre, hogy nem lesz zavartalan annak az élete, aki kapcsolatba kerül vele. Mármost Jézussal.

Alkalmazás:

Nehéz helyzetekben sokszor választjuk a menekülést. Gyermekkorom élményei közé tartozik, amikor történeteket hallottam édesanyámtól a világháborús menekülésről. Abban az időben, amikor hetente kétszer láthatunk mozit, szinte pergő képekként hatott egy kiadós történet, melyből csak Budapest, vagy valamelyik másik város látképe hiányzott. Minden más képe előttünk állt a borzalom teljességével. Szívszorító történetek voltak ezek. Ennél más csak azok voltak kellemetlenebbek, amikor arról hallottunk, hogy egy-egy rendszer önkénye embereket kényszerített arra, hogy elhagyják lakóhelyüket és olyan táborokba zsúfolódnak, melyből aligha látták a visszatérés reménysugarát. Később pedig olyan emberekkel találkoztunk, akiket egyik országból a másikba telepítettek, mert az akkor vezetés így látta megoldhatónak a mögöttük feszülő helyzetet. Később emberek kényszerültek arra, hogy áldatlan állapotok miatt házat és hazát cseréljenek. Nem önszántukból, hanem életük, gyermekeik mentése menekítése miatt. Talán soha nem áll le a menekültek sora, mert mindenkor lesznek, akik megélhetésük, jobb létük, vagy üldözöttségük miatt váltanak, akár cserélnek lakóhelyet. Egy lényeges kérdés viszont mindig fennáll: mi lesz a hazával?

Sokszor kellemetlenségeink voltak és lesznek azért, mert Jézus követőinek mondjuk magunkat. Emlékszem arra a történetre, melyet feljegyeztek Polykarp püspökről, aki vártanú és egyben János apostol tanítványa volt, hogy J. u. 155-ben aggottan vonszolták törvényszék elé, ahol a bíró arra kérte, hogy tagadja ésátkozza meg Jézust. Erre ő azt válaszolta, hogy: „86 éve szolgálók Krisztusnak. Ő sohasem bántott engem. Hogyan káromol-

hatnám én Őt, az én Királyomat és Megváltómat!” Istent dicsőítő és magasztaló imádsággal, bátran és derűs lélekkel lépett a máglyára. De nem csak ez és a hasonló történetek irányadóak, hanem az a jézusi meglátás is, melyet sokszor ismételünk, hogy a tanítvány nem különb mesterénél (Mt 10,24). Hajlunk sokszor arra, hogy másként értelmezzük a jézusi mondást, mint ahogy valóban vélekednünk kell róla. Fontos megéreznünk, hogy mikor és milyen körülmények között hangzott el egy-egy jézusi kijelentés. Amikor észrevesszük, hogy Jézus ilyen megjegyzésekkel bátorít tanításai hirdetésére, akkor megértjük, hogy nem a mesteri nagyságot féltette valamelyik tanítványával szemben, hanem arra utalt, hogy a mester amennyiben bántalmazásokat szenved tanításai miatt, akkor a tanítványok is ugyanerre számíthatnak. Mindebből kiviláglik, hogy aki vállalkozik a tanítványság megélésére, sőt felvállalja az azzal járó felelősségteljes munkát, annak szem előtt kell tartania, hogy olyan szenvedésekben is része lehet, mint Mesterének.

Ebben az esetben megoldás-e a menekülés? Igen. Aki viszont arra szánta el magát, hogy „mesteri” szintre emeli a tanítványságát, vagyis szót fogad Jézusnak és minden utasításában követi őt, annak a menekülés kilépést jelent a tanítványságból. Ezzel már nem az eltévelyedett bárány útjára sodródik, nem is a mesterét megtagadó, vagy eláruló tanítványéra, hanem egyfajta saját utat kezd járni. Ennek minősítését megteszi a közvélemény, melyről nem lesz bizonyítvány és melyet nem is fog kitenni az ablakba az illető. Végső megállapításként hangsúlyozom, hogy a Mester életében és tanításában elmélyült embernek nincs szüksége menekülésre. S ha mégis annak nevezi, akkor bármilyen nehézség is támadjon, Istenhez menekül, mert nincs jobb és biztonságosabb hely, mint Isten tenyerén.

2,16-18 A betlehemi gyermekgyilkosság.

Heródes csak annyit látott a mágusok viselkedéséből, hogy becsapták őt, viszont nem egyértelmű, hogy miattuk válaszolt a már ismert módon, hiszen itt inkább az említett viselkedésére kell gondolnunk, ami a hatalomvágyában csúcsosodott ki, s akkor érthetővé válik az a könyörtelenség, melyet véghezvitetett katonáival. Természetesen nem akarok Heródes pártfogására kelni, s azt is tudom, hogy semmit sem változtat a helyzeten, ha közelebről meghatározzuk a meggyilkolt gyermekek számát. Megjegyzendő azonban, hogy az említett hely olvasásakor úgy tűnik, mintha nagyszámú gyermek halálát követelte volna az elvetemült király, viszont a Betlehem és a környező falvak csecsemőinek száma alig lehetett több, mint 30.

A 18. versben egy érdekes szerkesztést közöl az evangélista, hiszen Jer 31,15-ből vett át egy sirató éneket. Érdekes a magyarázata, hiszen J.e. 587-ben Rámát jelölték ki a zsidók babiloni fogságba való hurcolásának helyéül, s az a hely a Benjámin törzs birtokán feküdt. Benjámin anyja pedig Rákel volt, akit éppen a betlehemi úton temettek el, s ezért alkalmazta az író a betlehemi anyákra az elhurcoltakat sirató anyák keservét. Ide kapcsolódik az a megvilágítás is, hogy Jézus eljövételéhez is számos megpróbáltatás társul, mint akár a fogságba üldözött emberek életében.

Megjegyzendő e helyen, hogy a dogma keresztények előszeretettel használják ki a lehetőséget, s elég gyakran megjegyzi azt a régi zsidó felfogást vallva, hogy Isten szüntelen próbákra teszi népét s ezeket, mint olyanokat el kell fogadni az ő kezéből.

Alkalmazás:

Isten mindenhatóságát kérdőjelezi meg sokan, amikor felteszik a kérdést, hogy miért nem akadályozta meg Heródest a gyermekgyilkosság véghezvitelében. Jusson eszünkbe Káténk felelete, amikor kijelenti, hogy Isten mindent megtehet, de törvényeivel ellenkezőt nem cselekszik. Ez nemcsak az unitáriusoknak egyértelmű, hanem bármelyik testvérfelekezeti számára nyilvánvaló kell legyen. Vagy talán nem vagyunk édestestvérei egymásnak? Ha mi másként értelmezzük Isten mindenhatóságát, akkor ránk nem érvényesek Isten általánosan elfogadott törvényei. Vagyis „kedvencei” és „utáltjai” lennének? Ebben az esetben van értelme annak az általános szeretet-gyakorlatnak, mely Jézus szerint kivétel nélkül, mindenkire érvényes?

Miért nem gátolta meg Stalint, Ceausescut, vagy az afrikai államokban folyó gyilkosságokat? Azért, mert túllépnek a hatáskörén? Ilyen és ezekhez hasonló kérdések gyakran megfogalmazódnak bennünk, de ne feledjük, hogy Isten nem ember és éppen ezért nem ruházhatjuk fel hasonló tulajdonságokkal. Képzelnék csak el, hogy amiként nem ad senki kezébe egy gyilkos fegyvert, úgy nem is ütheti ki onnan. Mindenhatóságának köszönhetően arra gondolunk sokszor, mintha Isten ilyent is megtehetne, de sajnos teljesíthetetlen részéről. A lélek adományozása és annak számonkérése hozzáköthető ugyan a születéshez és a halálhoz, de amiként nem tudjuk, hogy ki születik pontosan, úgy az is meghatározhatatlan, hogy kinek a lelke száll vissza hozzá. Azt mondjuk, hogy visszakéri és visszaveszi a lelket, de semmiképp nem úgy, hogy gyilkost küld hozzá. Nem utolsó sorban gondoljunk arra is, hogy a gyilkos is gyermeke, akit ugyanolyan szeretettel vesz körül és úgy tűnik sokszor, mintha szeretett gyermekeit is büntetné. Összevarodnak gondolataink, ha szem elől tévesztjük az örökös gondviselő, szerető édesatyát, vagy felszereljük őt a bosszúálló Istennel. Ne feledjük: Istenre nem erőltethetjük emberi gondolatainkat!

2,19-23 Visszatérés.

Az a kérdés, hogy okozott-e egyeseknek gondot, hogy Betlehemben született Jézus és mégis Názáretinek nevezzük? Nekem igen. Nemcsak gyermekkoromban,

hanem később is, mert nem elégített ki az a felelet, hogy összeírásra lementek Betlehembe, majd onnan a halál elől Mezopotámiába menekültek, hogy azután Názáretivé váljon. Ki volt Názáreti, hiszen csak annyit ismerünk a történetből, hogy Jézus szüleivel és testvéreivel Názáretben lakott.

A feltett kérdésekre ebben a rövid részben megleltem a feleletet. J.e. a páska ünnep alatt meghalt Heródes, ami véget vetett a száműzetésnek, tehát a család hazatérhetett, azonban nem volt ez olyan veszélytelen, mint amilyennek az evangélista megfogalmazta. Haza mehettek Izrael földjére, ami itt nagy hangsúlyt kapott Mezopotámiával szemben. Józsefet emberi gondolatai bizonyára Betlehembe vitték volna, de nem mehetett, mert ott Arkelaosz, a Nagy Heródes tetrárka (harmados) fia volt az uralkodó, tehát minden esélye meglelt volna, hogy támadás érje.

Itt ismét bekapcsolódik az isteni álomban történő üzenet, mellyel végérvényesen összefüggésbe helyezi Názárettel Jézust. Mária fiának neve tehát Nazoreus lesz és ez a jelző a hely megjelölésén kívül mélyebb értelmű célzást is hordoz magában, hiszen összecseng a nazir=Istennek szentelt életű férfi, vagy a korona és megtart, őriz szavakkal. Így hát ez a kies fekvésű helység lett a felnövő gyermek hazája és egyben az is, melynek alkalmazása mára már szólássá vált kijelentés lett, hogy: Jöhet-e valami jó Názáretből?!

Mai biblíamagyarázatomban kötelességemnek szeretnék eleget tenni azzal, hogy bővebb betekintést nyújtok Jézus test szerinti rokonsága közé. Előljáróban azonban ismétlem azt a megállapítást, miszerint a Katolikus Egyház hivatalos álláspontja titokban tartja, hogy Jézusnak földi-testi kapcsolata is voltak. Ezen állásponttal ellentétben állnak a Bibliai tudósítások, és unitárius meggyőződésünk is.

Werescsagin, a tárgyilagos csataképeiről ismert festő Bécsben kiállította a Szent család című festményét, melyet mélységes felháborodás követett a bécsi arisztokrácia részéről. De nemcsak, hiszen a Jezsuita páterek engesztelő istentiszteletet is tartottak a kép miatt, melyen Jézust családtagjai körében ábrázolta a festő. Számunkra már érthető, hogy miért vált botrányossá a festmény a katolikusok részére, viszont mi egészen másképpen közelítjük meg a kérdést.

Pál apostol azt írja a Galatabeliekhez írott levele 1, 18-19-ben, hogy: „*Három év múlva aztán felmentem Jeruzsálembe, hogy megismerkedjem Péterrel, s nála maradtam tizenöt napig. A többi apostolt nem láttam, csak Jakabot, az Úr testvérét. Amit itt írok, Isten előtt mondom, nem hazugság.*” Tehát itt mindennek előtt azt olvassuk, hogy Pál apostol csak Jakabbal, Jézus testvéreivel találkozott s persze szinte komoly nyomatékkal jegyzi meg –de nemcsak erre vonatkozóan –, hogy amit ír az igazságnak számít.

A Korinthusi levélben (1Kor 9,5) arról értesít, hogy Jézus testvérei nők voltak. Azt kell értenünk tehát, hogy Jézus testvérei pünkösöd után már mind követőinek számítottak, s egyben a jeruzsálemi gyülekezet tekintélyes tagjai is voltak. Akár a többi apostol, ők is megnősültek s minden valószínűség szerint magukkal vitték missziói útjukra a feleségüket is.

Hozzátartozik a valósághoz az a tudósítás is, hogy a pünkösdi események előtt még nem hittek saját testvérei sem Jézusban (János 7,5), ami sokszor komoly feltűnést is keltett másokkal – kívülállókkal – szemben. Kiolvashatjuk a tudósításokból, hogy a testvérek képtelenek voltak megérteni bátyjukat, s éppen emiatt egy alkalommal, amikor a körülvevő tömeg annyira lefoglalta Jézust, hogy még enni sem volt idő, megjegyezték, hogy magán kívül van (Márk 3,21). Érdekesnek számít az a jelenet is, amikor Jézust éppen prédikálása közben arra figyelmeztették, hogy kinn várnak rá szülei és testvérei, amikor hallgatóságát nyomban a szellemi rokonaival helyezte egy vonalba. Az egyik Jézus film nagyon érdekesen vázolta ezt a jelenetet, hiszen mire észbe kapott volna a néző, hogy Jézus miként utasította el vér szerinti rokonait, nyomban indult is a Mester kifele, s ebből a mozdulatból érezhető, hogy rokonságba helyezte ugyan magával hallgatóságát, de többet jelentett neki a vér szerinti rokonság fenntartása.

Már a Káté ismereteink is eligazítottak bennünket gyermekkorunkban, hogy Jézusnak fiú és nőtestvérei is voltak. Emlékeztetésképpen azonban hadd idézzem azt a bibliai helyet, ahol ez kifejezésre jutott: Nem az ács fia ez? Anyja nem a Mária? Testvérei nem Jakab, József, Simon és Júdás? És nővérei, ugye azok is itt élnek közöttünk? (Máté 13,55-56) Amennyiben mostoha, vagy unokatestvérekről lenne szó, akkor olyanoknak nevezték volna meg az evangélisták őket. Mivel azonban ezt nem tették, hanem egyszerűen testvéreinek és nővéreinek nevezték, magától értetődik, hogy édes testvérekről van szó.

Lukács evangéliuma 2,17-ben azt olvassuk, hogy Máriának elsőszülött fia volt Jézus. Ennek köszönhetően arra következtethetünk, hogy az előbbi állításainkat csak megerősítik a tények.

– Józsefről és Simonról nincsen említeni való.

– Júdás Jézus harmadik testvére, aki az Úr szolgájának és Jakab atyjafiának nevezi magát. Általában őt tartják a Biblia utolsó előtti könyve (Júdás levele) szerzőjének, amennyiben az arméniai hagyomány értelmében nem éppen a Taddéus Júdás volt a szerző!

– Jakab, az igazságos Jézus életében szintén megmaradt a kételkedők táborában, amíg végre minden kételkedést kizáró hithez nem jutott. A Zebedeus Jakab halála és Péter elmenekülése után ő lett a jeruzsálemi gyülekezet elöljárója, akit aztán az őskereszténység egyik oszlopának is tekintettek. Húst nem evett, részegítő italt nem ivott, haját soha nem vágatta le és csak vászonruhákba öltözött. Szigorú erkölcsössége miatt illeték az „igazságos” jelzővel, s annak megfelelően tisztelték kortársai. Még a hitetlenek előtt is nagy volt a tekintélye, akikért a templom kőkövén térdelve, fejét a kőpadlóra hajtva imádkozott, aminek következtében térdain és homlokán megkérgesedett a bőre, mint a tevének. Josephus történetíró tollából értesülünk arról (k.b. J. u. 170.), hogy J. u. 64-ben a farizeusok és írástudók törvényszegéssel vádolták meg, aminek következtében megkövezték. Őt tekintjük a Jakab apostol levele írójának.

– bár gyermekkori ismereteink arra emlékeztetnek, hogy Jézus nőtestvéreinek nevét nem jegyezték fel az

evangéliumok, mára tudjuk, hogy Jézusnak két nőtestvére volt, akik közül a hagyomány szerint az egyiket Eszternek, a másikat pedig Támárnak nevezték.

Alkalmazás:

Lehet, többnek feltűnik az a könnyedség, mellyel Isten éppen az álmokon keresztül kezelte Jézus ügyét. Nincsen azonban semmi furcsa benne, ha összhangba hozzuk egy-egy adott velünk történt eseménnyel. Nem jóslásokról, nem is az álmok megfejtéséről, hanem egy adott témáról van szó, amivel naponként foglalkozunk, s amitől nem tudunk megszabadulni, mert még éjszaka is róla álmodunk. Többféle viszonyulási forma létezik:

Megtaláljuk álmunkban a megoldást. Ha visszanezünk lepergett álmainkat, egyértelműen a rosszak vannak többségben. Vagyis olyan álmok ezek, melyek nyomasztásától nehezen szabadulunk. Adódik egy élethelyzet életünkben, melytől a valóságban hanyatt-homlok menekülnénk, de sajnos nem ilyen egyszerű a megoldás. Annál is inkább, mert életbevágóan fontos a maradásunk, sőt a valóságban „nélkülözhetetlen” az illető, aki túl sok borsot tör az orrunk alá, mit már tovább tűrhünk. Jön az álombeli megoldás, ami egyszerűen félreállítja az illetőt. Már álomban átsejlik rajtunk, hogy sikeres volt ugyan a megoldás, de nem kellett volna belemártanunk magunkat, vagyis kellett volna hagynunk, hogy más vigye el a „balhét”. Ezután romba dől az életünk, mert felébredünk, és nem akarjuk semmiképpen tudomásul venni, hogy ilyen cselekmény értelmi szerzőivé léptünk elő. Szégyenkezve is soká meséljük el valakinek az álmot.

Felébredéskor tapasztaljuk, hogy milyen jó, hogy nem úgy oldódott meg a gond, ahogyan álmunkban valóra váltottuk. Szinte nyakába is ugranánk a kevésbé kedveltnek, hiszen alapfokon csakugyan örülünk annak, hogy nem követtünk el életre törő cselekedetet. Elmondom, hogy ilyen és hasonló megoldásokon nem érdemes „agyalnunk” tovább, mert tarthatunk, szinte félelem lehet úrrá rajtunk az újabb álom miatt, melyben folytatásos filmrészletként visszatérhet egy újabb álmok megoldás.

Vannak, akik álomfejtő könyvet vesznek elő, vagy éppen elmennek az álomfejtőhöz. Érdekes, hogy ezek nem mind babonás emberek, de mert írtak ilyen tárgyú könyveket, előszeretettel puhatolják belőle jövődjüket. Az álom, mely boldoggá tette, vagy borzolta a kedélyt, egy-egy változat a holnapra, a jövőre. Szó szerint mihez tartás végett hangzik az álomfejtő felszólítása, hogy ebben, vagy abban az esetben mire számíthat az álmodó.

Végül pedig vannak, akik abszolút kizárják életükből a babonát s bár pillanatig nem is találták meg a kiutat, rövid, vagy hosszabb ész-tépelődés után maguk oldják meg a gordiuszi csomót. Ez utóbbi a helyes! (Folytatása következik)

Pap Gy. László

2016. május 21-én ülésezett a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének Közgyűlése. A Közgyűlés számos határozatot hozott, elfogadta többek között az Egyházkerület Elnöksége tagjainak, valamint az Egyháztársadalmi Szervezeteknek 2015-re vonatkozó beszámolóit. Ez alkalommal Kászoni Kövendi József püspöki helynök és Elekes Botond főgondnok beszámolóit közöljük.

Püspöki helynöki jelentés 2015

Az idén úgy sikerült az időbeosztásom, hogy az egyházkerület lelkészi jelentéseit sikerült egy lélegzétvételre elolvasni. Ennek a pozitív hordaléka az volt, hogy úgy éreztem, madártávlatból tudtam szemlélni az egyházközségeket, amely mindig jó rálátást ad ilyenkor a dolgokra; másrészt egyetemességében is előttem volt,

a tíz unitárius egyházközség egésze. Ennek az élménye alatt hozzá is fogtam a jelentésem megírásához, ami lehet azért lett más, mint az eddigiek, mert a hatás ezt váltotta ki belőlem.

Amikor visszatekintek az előző évek jelentéseire és újraolvasom azokat, meglep, hogy mennyire törekedtem arra, hogy azokat tartalmuk és hiányosságuk ellenére is kozmetikázzam, kencézzem. Ettől most eltekintek, szeretném, ha legalább magunk között, itthon, a kerület határain belül, tárgyilagosan szemlélnénk a 2015. év munkáját, eredményét, és innen továbbmenve olyan következtetéseket vonnánk le magunknak belőle, amiből okulni és tanulni lehet.

Egy másik észrevételem a bevezetőben az, hogy milyen érdekes, hogy azok a lelkészek, akik kis gyülekezetekben vannak (Pap Gy. László és/vagy Balácsi László) jelentéseiket úgy írták meg, hogy az azoknak is javára válna, akik a legnagyobb gyülekezetekben szolgálnának. Minél kevesebb a létszám, annál inkább ki akarják írni magukból azt, ami nekik fontos, amit közölni szeretnének velünk, és minél nagyobb egy gyülekezet, annál inkább szűkebbre fogjuk gondolatainkat, mi, akik a nagyobb egyházközségekben végeznek szolgálatot. Így a vége felé a szolgálati éveim számának, nem egyszer eltűnődöm azon, hogy vajon mindenki jó helyen van-e saját gyülekezetében vagy sem. Gondolom az elkövetkező pár év erre is megadja a helyes feleletet.

Végül még egy figyelemre méltó dolog: többször szóba került az utóbbi négy évben, amióta ezt a funkciót betöltöm, hogy a nemzedékem számára megszokott egyházközségi berendezkedés: templom, parókia, kántori lakás, felekezeti temető, óvoda, iskola stb. mondjuk egy olyan egyházközség, mint Hódmezővásárhely, nem biztos, hogy az elkövetkező években biztosított lesz, mint etalon az elkövetkező lelkész nemzedékek számára, mondhatom másképp: egyáltalán nem garantált. Ezért úgy kell gondolkodni, hogy annyi gyülekezeti tagunk lesz, ahányat meg tudunk keresni, be tudunk szervezni, be tudunk cserkészni, meg tudunk szólítani egy adott területen. Erre fel kell készülni, ezt tudomásul kell venni,

mert ha nem így teszünk, akkor nem, hogy hódítani fogunk a három millió nihilista, értsd sehova nem tartozó között, de még azokat a keveseket is elveszíthetjük, akik mostanáig minket választottak, és egyházközségeink jelenlegi tagjai. Ez a megállapítás legérvényesebb a legkisebb gyülekezetek szempontjából: Pécs, Kecskemét, Hódmezővásárhely stb.

Nos, ezen, bevezető gondolatok előrebocsátásával az alábbiakban lássuk egyházközségeinket a 2015-ben elvégzett munka tükrében.

Budapesti Unitárius Egyházközség

Lelkészi jelentésem írott változata, amely része az egyházkerülethez benyújtott teljes anyagnak, részletesen tartalmazza a tavalyi év munkáját, amiből a legfontosabbat tartom kiemelőnek ezen a helyen:

Pár év elteltével úgy látszik lassan sikerül megértetni egyházközségünket fenntartó hiveinkkel, hogy van, egy ún. ajánlott minimum egyházközségi hozzájárulás, aminek befizetése nélkül nem lehet egyházközségi jogosult tagságot szerezni. Végre 2015. év hozta meg azt az eredményt, hogy valamivel meghaladtuk a 400-at e tekintetben. Fontos, mert ezt nem mindenhol sikerült megértetni az egyházközségek tagjaival.

Közel húsz év óta töretlenül és folyamatosan kapja egyházközség azt az önkormányzati támogatást, ami az egyházi épületek kuratóriumának bizottságától érkezik. Ennek értéke átlagosan számolva 2,5 M Ft. Ezzel vagy e nélkül nem ugyanazokat az munkákat végezhetnénk el, eredményeket érhetnénk el.

Kiemelő e helyen az is, hogy sikeresen ünnepelhette meg a tavaly több lépcsőben is, szeptember-október és végül novemberben az egyházközség fennállásának 125 éves évfordulóját. Sokan és sokat dolgoztak ahhoz, hogy ez sikerüljön. E helyről is illesse köszönet minden munkatársamat a többet vagy kevesebbet tett a siker eléréseért.

Az egyházközségben végre sikerült megtartani április 11-12-én a vizsgálószéki munkálatokat. A presbitérium, amelynek tagjai, alig egy páran jelentek meg a két nap alatt, gyengén vizsgázott, az egyházközség jobb teljesítményt ért el. Szekeres Piroska főszámvevő a második nap kora délutánján távozóban a következőket mondta: „...a munkát elvégezve most már távozom a nem éppen süllyedő hajóról.” A vizsgálat alatt tanúsított szigorúságát ismerve, akár nem rossz minősítnek is felfoghatom a hallott szavakat.

Eddig a pozitív dolgokról, innen meg a megvalósítandókról:

- Az egyházközség egy, legfeljebb két éven belül meg kell, oldja az új lelkész megtalálásának lehetőségét. Nem könnyű feladat.

- A templom szószerű felőli részének ólomablakainak javítása, állagának megóvása.

- Ifjúsági munka intenzívebbé tétele.

- A lelkészi pasztoráció tevékenységének hatékonyabb fokozása.

- Nyári táborok erdélyi és magyarországi programjaiban való részvétel stb.

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Az egyházkerület második legnagyobb gyülekezete összesen 626 tagot számol. Évi bevételük pár százezer Ft. híján 10 M. A gyülekezet lelkésze beszámolójában kronológiai sorrendben számol be a 2015. év eseményeiről. Ezen belül legrészletesebben az Ars Sacra rendezvényeit méltatja a leghosszabban. Az egyházközségben volt az utóbbi három évben úgy püspöki vizsgálószerzők, mint egyházkerületi püspöki helynöki vizsgálószerzők. Hosszúra nyúló, terjedelmes jegyzőkönyvekben olvasható mindkét vizsgálatnak eredménye. Ennek megállapításai túlnyomó részben pozitív megítélésűek. Itt most, két olyan dolgot emelnék ki a lelkészi jelentésből, mint:

- a megkereszteltek nevének hiánya, csak számszerűleg összegez arra vonatkozóan, hogy hány kereszteleési szertartást végeztek 2015-ben, ugyanez vonatkozik a konfirmáltakal kapcsolatosan is és az esketési szertartásra valamint a temetési szertartásra vonatkozóan a fenti észrevétel állapítható meg.

Végül arról röviden, hogy a tervek, elképzelések, észrevételekben egy kiemelt dolog szerepel: az orgona javítására történő pénzgyűjtés. Semmi más, semmi több? Ez azért kevés! A jelentésből nem derül ki a jogosult egyházközségi tagok száma sem.

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

2013-tól a templom vissza került jogos tulajdonosához, egy évvel ezt megelőzően derült ki egy földhivatali látogatás alkalmával, hogy a templom nincs az egyház tulajdonában hanem állami tulajdonban volt. 2014-től került egyházunk tulajdonába, ezért 15 éven keresztül évenként nyilatkozni kell arról, hogy a templomot az egyházközség rendeltetésnek megfelelően használja. A lelkészi jelentésből a továbbiakban kiderül, hogy:

- a rendszeresen végzett családlátogatásnak nagy-szerű eredménye van, ami a gyülekezeti élet minden területén érezteti pozitív hatását;

- a rendszeresen megtartott agapé, szeretetvendégségek is nagymértékben járulnak hozzá az elért eredményekhez;

- az ökumenikus élet területén tapasztalható a más felekezetűekkel való közreműködés;

A fentebb kiemelt munkák eredménye az, hogy a gyülekezet népesedési kimutatása pozitív, 365-ről 372-re emelkedett.

A jelentésben a konfirmandusok neve olvasható, a temetési szertartás, a házassági szertartásban részesültek nem. A bevételeket valamivel kevesebben határozza meg az egyházközség, mint 3 M Ft. Terveket, elgondolásokat nem tartalmaz.

Debreceni Unitárius Egyházközség

A lelkészi jelentésből tudjuk meg azt, hogy ez a lelkész 31. beszámolója. A jelentés tartalmi és formai szempontból kifogástalan. Mindent magába foglal, ami egy lelkészi jelentésnek tartalmaznia, kell. Egy dolgot sajnállok: hogy a lelkésznek nem több száz lelkes gyülekezete van, hanem annak csak töredéke. A jelentés nem manipulatív, konkrétan azt tartalmazza, ami a gyülekezetben van, történt. A lelkészi munka abban is megnyilvánul, hogy második prédikációs kötetét is közrebocsátotta Pap Gy. László. A Debreceni Székely Napok sikeréről is ír, mint kimagasló egyházközségi rendezvényről. Komoly törekvésekről olvashatunk azzal kapcsolatban, hogy a szórvány gyülekezetek tagjait inkadrálja az anyaegyházközség gyülekezeti életébe. A végzett szertartások száma alacsony, de egy kétszáz alatti gyülekezeti létszámnál ez sajnós, így természetes. Ennek ellenére a tavalyi évben a gyülekezet három lélekkel szaporodott. Az év végén 130 lelket számlál. A szórványegyházközségekben tervezett munkához sok sikert kívánok! Tudom, ha azt a lelkész megkezdi, munkáján gyümölcsöző áldás lesz. A cigánymisszó, amiről az eddigiekben sokat hallottunk hasonló sorsra érdemes cselekedete lesz munkájának. A testvér egyházközségi kapcsolatot illetően a Sacramento-i gyülekezetnél érdeklődni fogok arról, hogy kívánják-e folytatni a munkát, vagy más egyházközséget keresünk. Az erdélyiek vonatkozásában saját belátásra bízom a kedves kollegát. Bevétel 3 M Ft. Kiadás ugyanannyi. Ami a nagyszabású projekt elkezdését illeti, a legjobb úton járnak a munkálatok elindításához.

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

A minőségi lelkészi beszámoló formai és tartalmi szempontja sokban hasonlít az előzőhöz, a debrecenihez. Annak töltete természetesen más. A bevezetőben a lelkészi jelentés részletesen ismerteti a nagymértékű javításokat, amelyhez fogható nem volt a templom építése óta. Kritikus hangot üt meg abban a vonatkozásban, hogy az egyházkerület vezetősége nem segíti rendezvényeiket kellő mértékben. Lehet, hogy némiképpen ez igaz és jogos. Ugyanakkor azt sem lehet elfeledni, hogy az egyházközség jogi személyisége révén nagyobb lehetőségeket tud mobilizálni különböző pályázatokon keresztüli pénzforrások elnyerésére. Ennek a lehetőségeit ki is használják, hiszen minden évben nyernek nagyobb összegeket különböző pályázatokon. Pl. Kóvér László házelnök külön keretéből nyújtott 1 M Ft.

Ez második olyan egyházközségünk, ahol püspöki és püspöki helynöki vizitáció is történt. Mindkettőre egy időben került sor a tavalyi ősszel. Nem volt könnyű helyzetben az egyházkerület vezetősége, amikor a SzMSZ

ezt a rendelkezését próbálta érvényesíteni és megértetni a jelenlevőkkel, hogy jogosult egyházközségi közgyűlési tag csak az lehet, aki befizette a 6, illetve 12 eFt-ot. Sem a lelkész, sem a gondok, sem pedig a jelenlevő presbiterek nem akarták ezt tudomásul venni. A legtöbb megtartott istentisztelet száma itt volt 102. Felülmúlt e tekintetben mindenki mást. Ugyanez érvényes a hétköznapi istentiszteletekre vonatkozóan. Összesen 11 hétköznapi istentiszteletet tartottak. Rendezvényeiknek se szeri, se száma. Ez nem pejoratív értelemben, ténylegesen van így. A lelkész minden évben megemlíti azt, hogy a füzesgyarmatiaknak nincs parókiájuk, annak ellenére, hogy többször próbálkozott a lelkész is különböző megoldásokon. Az ökumenikus élet kimagasló a gyülekezetek tagjai között. A tervek, elgondolások sorának hosszas ismertetése zárja a lelkész jelentést.

Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség

Az egyházközség lelkészi beszámolójának nincs szöveges része, az csak a statisztikai adatokat tartalmazza, amelynek adataiból megtudjuk, hogy istentiszteleteiket megtartották, alkalmi istentiszteleteiket szintén.

Az adatokból megtudjuk azt is, hogy az anyaegyházközséget meghaladta a leányegyházközsége Szeged. Úgy látszik mi is szembesülni fogunk jelen esetben a hogyan tovább anyaegyházközség kérdésével? Kiss Mihály lelkész szóbeli beszélgetéseink alkalmával elmondta, hogy szeretné, ha az egész templomos ingatlan, úgy ahogy van, „betolhatná” Szeged egyik szuburbánus területére. Ebben sok minden van benne: el kell-e adni és mást vásárolni helyette, fel kell-e adni azt, ami már hívek hiányában nem működik, vagy milyen más megoldás az, ami dél-alföldi jelenlétünknek e legmegfelelőbb. Egy keresztelés, nem volt konfirmáció sem házasságmegáldás, két temetés van feltüntetve a szertartások között.

A szórványban 92 lélek él. Ők is 15 különböző településen. A lélekszám összesen 129 nyilvántartott lélek. Bevétel valamivel kevesebb, mint 2 M Ft. A kiadása ugyanannyi. A jelentés tartalmazza még a Duna-Tisza Szórványegyházközség adatait, ahol az idén tartottunk vizsgálószéket. Szinte teljes létszámban vettek részt ennek a munkálatain a Kecskemét környéki hívek, valamivel kevesebb, mint húsz személy. Ebből az alkalomból fogadott minket Kecskemét alpolgármestere, aki unitárius vallásra tért. Fiatal, vigilis embert ismertünk meg személyében. Öröndetes, hogy keresztelés és házasságmegáldás is volt a szórványban. Évi összbevétele és kiadása a szórványnak alig haladja meg a 300 eFt-ot.

Kocsordi Unitárius Egyházközség

A szöveges része a jelentésnek ez esetben is hiányzik. A statisztikai adatokból kiolvassuk a templomlátogatók átlagos száma: 97. Minden alkalmi istentiszteletet megtartottak összesen 11 alkalommal. A keresztelések

száma összesen 7. Konfirmált egy tanítvány, házasságmegáldás egy, temetés kettő. Szórványainak neve nincs feltüntetve, azt viszont tudjuk, hogy a szórványban él 62 unitárius személy. Összlélekszám: 192. Bevétel közel 3 M Ft. ugyanennyi kiadással.

A tervek, elgondolások renjén említést tesz a lelkész asszony a nemrég megvásárolt templom melletti telekről, ebben jó perspektívákat látnak a jövőre nézve. A nemrég beindított pályázatban még nagyobb lehetőségek nyílnak.

Észak-Magyarországi Unitárius Szórványegyházközség (Miskolci Unitárius Egyházközség)

A bevezetésben a lelkész a következőket írja: „...A 2004-ben alakult fiatal gyülekezet az elmúlt években szépen gyarapodott és kis létszáma ellenére összetartó közösséggé nőtte ki magát, amelynek tagjai lelkiismeretesen látogatják az istentiszteleti alkalmakat. Sok pártoló tagunk is, akik bár nem unitáriusok, mégis eljönnek gyülekezeti alkalmainkra, mert jól érzik magukat gyülekezeti közösségeinkben. Az elmúlt évre visszanezve öröm és szomorúság váltja egymást, mert örülhetünk annak, hogy létszámunkat tekintve megmaradtunk, viszont sem esküvőre, sem keresztelőre, sem konfirmációra nem került sor. Arról is beszélnem kell, hogy korábbi tervünk, a népszámlálási adatok alapján megtalálni a „rejtőzködő” a magukat unitáriusnak valló hittársainkat, sajnos nem valósult meg. Mentségünkre szolgálhat, hogy 5-6 ezer lakosú településen nem könnyű megtalálni 3-5 embert, akiről csak annyi adatunk van, hogy a településen élnek. Ezt a tervünket azonban nem szabad feladnunk.

Júniusban másodszor is fogadtuk a püspöki helynöki vizitációt, rendhagyó módon szabadtéri istentisztelet keretében. Az elmúlt évre való visszatekintéses számadás egyben a jövő tervezésének alapja. Számbelileg kevesen vagyunk, de e kevesekből szeretnénk többek lenni, nemcsak lélekszámban, hanem hitben is.”

Dél-Dunántúli Unitárius Egyházközség (Pécs)

Itt is idézem a jelentés rövid összefoglalóját: „Szórványegyházközségünkhöz a következő megyék tartoznak: Baranya, Tolna, Somogy, Fejér, Zala, amelynek a központja Pécs. Ide járnak a hívek adott esetben 50-60 km távolságról is. Havonta egy istentisztelet megtartására kerül sor Pécsen és Székesfehérváron. Pécsen 2015 év végén váltottunk istentiszteleti helyszínt, a helybeli evangélikus egyházközség biztosítja ennek a lehetőségét.

Az egyházközség kisszámú gyülekezeti tagsággal indult, majd a későbbiekben nyerte el jelenlegi számbeli alakját, mára kevéssé 200 fölé emelkedett. Az utóbbi évben a betérések esetében két keresztelési szertartást is végeztem a nagy szórvány területén viszont több volt hívemmel is megszűnt a kapcsolat, mivel többen külföldre távoztak. A temetési szertartások terén az a tapasztalat, hogy szinte csak azok esetében alkalmazható, akik egyházközségi tagok voltak, az utóbbi

időszakban kevés alkalommal jelentkeztek be olyan hívek, akik szükség esetén temetési szertartást igényeltek. Az egyházkerületben szolgáló lelkészkollegák hasonló tendenciát tapasztalnak, a polgári búcsúztatásoknak köszönhetően.

Az egyházközség kezelésében van a Polgárdiban levő vályogház, a körülötte levő telekkel, és az unitárius temetővel. Tekintettel arra, hogy Polgárdiban két idős unitárius él, nem egyszerű az ingatlanok kezelése, de a nagy távolság ellenére is megoldott. Ennek karbantartását a helyi tűzoltóság végzi. A ház másfél évtizede lakattalan, állapota romlik, eladása javasolt. A temető állapota rendben.”

Győri Unitárius Egyházközség

Helyzete az utóbbi egy évben mindannyiunk számára ismert. Lassan egy éve, hogy Sándor Gy. Mátyásnak megszűntették a munkaszerződését, amit követően

kialakítottuk a beszolgálati rendszert. A belvárosi református gyülekezet egyik közösségi helyén tartjuk azt a hónap minden utolsó vasárnapján, sátoros ünnepeket követő időszakban az azt követő első vasárnapon. A beszolgálatot az egyházkerület lelkészei végzik, annak beosztása alapján.

A kezdeti két istentiszteletet követően november-december, a látogatottsága ezen alkalmaknak megtorpant. Tudomásunkra jutott, hogy a volt lelkész Herenden családi háznál tart rendszeresen istentiszteletet, aminek megakadályozására nem tudunk tenni semmit. A lassan egy éve húzódó ügynek még egyetlen tárgyalása sem volt. Egyetlen lehetőségünk van: megértésre, türelemre és együttműködésre kérni, bírni a hívek egy részét. Nem könnyű feladat, a megkezdett munkát annak a reményében, hogy ez nem sikertelen cselekedet, tovább kell végezni.

Kászoni Kövendi József püspöki helynök

Főgondnoki beszámoló 2015

Kedves Testvéreim! Beszámolómat a heti, havi vagy rendszeresen visszatérő szolgálatvégzésem felsorolásával és rövid ismertetésével kezdem, majd kitérek az elmúlt időszak néhány jelentősebb kérdésére.

Tisztségem legfontosabb feladatának egyetemes egyházunk Magyarországi Egyházkerülete személyi feltételei, adminisztrációja, anyagi alapjai, fejlesztései és intézményei átlátható, tervezett, kiszámítható, biztonságos, demokratikus működésének biztosítását tartom. Ennek érdekében az elmúlt egy évben (is) távközlési úton naponta, egyházi hivatalunkban személyes jelenléttel heti minimálisan két alkalommal tehetségem és munkabírásom legjavát adtam. Egyházi szolgálatom heti átlagban 18-20 munkaórát tett ki.

Minden egyes alkalommal részt vettem az egyházkerület Elnöksége havonta (vagy annál gyakrabban), az Egyházkerületi Képviselő Tanács (EKKT) évente három alkalommal megtartott ülésein. Továbbá jelen voltam a gondnok-presbiteri találkozón, illetve több alkalommal részt vettem az egyházkerület aktuális fejlesztéseit véleményező szakmai testületekben. Egy alkalommal részt vettem az ún. püspöki helynöki vizsgálószékben, illetve két alkalommal a püspöki vizitációban. Mindemellett választott főtisztviselői hivatalomból kifolyólag részt vettem egyetemes egyházunk intézményeinek munkájában. Ennek keretében az elmúlt esztendőben két alkalommal, amikor munkahelyi lehetőségeim megengedték, szabadságom terhére részt vettem az Egyházi Képviselő Tanács (EKT) Kolozsváron megtartott ülésein, illetve 2016. márciusig az EKT Elnökségének ülésein. Ez év márciusától biza-

lomvesztés miatt felfüggesztettem ez utóbbi testületben munkámat.

Főgondnoki feladatvégzésem külső körülményei az elmúlt egy évben változatlanok maradtak. Két főállású adminisztratív munkatárs volt segítségemre, illetve elsősorban az adminisztrációs feladatokban egyházkerületünk Jegyzője volt a segítségemre. Egyházkerületünk anyagi helyzete sajnos még mindig nem teszi lehetővé további főállású munkatárs vagy munkatársak alkalmazását. Emiatt a 'világi' feladatok jelentős részét az egyházkerület választott tisztviselői végzik, aminek előnye mellett rengeteg hátránya van.

Kijelenthető, hogy az egyházkerület Elnökségének, mint intézményrendszerünk operatív testületének, sikerült a napi működés szempontjából elengedhetetlen feladatokat ellátni, a felmerülő problémákra megoldást találni, azonban több, stratégia szempontból kiemelkedő fontosságú célkitűzés megvalósítására minden erőfeszítése ellenére sem volt képes. Az illetékes állami szervekkel továbbra sem tudtuk lefolytatni azokat a tárgyalásokat, amelyek egy közoktatási és/vagy egy szociális intézmény fenntartásának átvételéhez vezettek volna. Nem sikerült egyházunk világnak szóló üzeneteit kidolgozó és közzétevő szervét kialakítani, ezáltal egyházkerületünk kommunikációja továbbra is alkalmi, esetleges, gyakran amatőr és kevesekhez (még unitárius közösségünk többségéhez sem) jut el. Véleményem szerint ez a helyzet/állapot mindaddig megmarad, amíg a lelkészek és a világiak élcsapatának (elsősorban egyházközségeink presbitereire gondolok) hozzáállása radikálisan meg nem változik. Csak sokkal több elkötelezett személy, sokkal több munkájával tudnánk stratégiai szempontból előbbre lépni. Sem öt, sem tíz ember áldozatkészsége vagy akár áldozata erre nem elég. A jelek szerint a szükséges változásra az elkövet-

kező időszakban nem kerül sor. Testvéreink többségének fogalma sincs, hogy milyen feladatokkal, problémákkal, válságokkal és kihívásokkal kell az egyházkerület hivatalának nap, mint nap megküzdeni. Jelen valóságunkról sajnos az is elmondható, hogy még egyházközségeink presbitereinek mindegyike előtt sem ismertek a valóságunkat meghatározó külső feltételek.

Az alábbiakban néhány olyan ügyről számolok be, ami a napi működés rutinjából kiemelhető.

2011 nyarától folytatott következetes küzdelmem eredményeként 2015 őszén (formálisan a Heltai Kft-nek) sikerült a Magyar Nemzeti Vagyonkezelővel (MNV Zrt.) lezárni a Nagy Ignác utcai templomos ingatlan vagyonkezelésével kapcsolatos megállapodást és vitát. A hosszas egyeztetésnek köszönhetően sikerült az MNV Zrt. által követelt több mint 23 millió forintot 1,7 millióra lecsökkenteni.

A templomos ingatlanunknak a 2010-ben visszaszerzett részéből minden lakóval sikerült elköltözésükről maradéktalanul megállapodnunk. Jelenleg egy gazdasági társaság, illetve egy (egykori) ügyvédi munkaközösség két tagja által használt lakást, illetve irodarészt nem sikerült birtokba vennünk. Jó esély mutatkozik arra, mindkét nevezettel még ebben az évben meg tudunk állapodni.

A templomos ingatlan társasházzá alakítása (és bejegyzése) több éves, időnként vargabetűs kitérőkkel tarkított erőfeszítéseinknek köszönhetően megvalósult. Ezzel megteremtettük az egyházi központunknak és intézményeinknek is otthont adó templomos ingatlanunk rendszerezett és átlátható használatának és kezelésének a formális feltételeit.

Szerény lehetőségeinket többnyire kihasználva (köszönet e helyről minden ebben közreműködő atyánkfiaának) sikerült az SZJA-bevallás alkalmából felajánlható 1%-kot egyházunk felé irányító jötevőink számát 3.000 fő körül konszolidálni. 2015-ben minden idők talán legjobb eredményét értük el ezen a téren. A jövőben el kell jutnunk minden unitárius adófizető testvérünkhöz, és meg kell célozzuk a 4.000 felajánló lélektani küszöbét. Véleményem szerint erre reális lehetőség mutatkozik. Ugyanakkor látni kell, hogy az SZJA évről évre csökkenő kulcsa, illetve a gyerekes szülőknek biztosított adókedvezmények miatt az egyházkerületnek ebből a forrásból évről évre nominálisan egyre kisebb bevétele keletkezik. Emiatt és számos más szempont miatt felértékelődnek híveink önkéntes vállalásai.

Ismereteim szerint néhány egyházközségünkben egyre többen értik és érzik az ún. egyházfenntartói járulék problematikájának jelentőségét. Egyre többen, de még mindig nem elegendően, mondhatni nagyon kevesen teljesítik az erre vonatkozó kötelezettségeiket. Sajnálatos módon még a presbiterek többsége sem mutat jó példát azzal, hogy éves jövedelme 1%-ával támogassa szeretett gyülekezete hitéleti és egyéb vonatkozású működésének anyagi feltételeit. Már azzal is beérjük, ha a kereső atyafik évi 12.000 Ft-tal, nyugdíjas és még diák ifjaink évi 6.000 Ft-tal kiegyenlítik a járulékot.

Több gyülekezetünkben a mai napig vitatkoznak a szóban forgó járulék teljesíthetőségéről (a hívek szerény anyagi képességeire hivatkozva), ugyanakkor figyelmen kívül hagyják, hogy a hazai középosztályhoz tartozó pedagógusok, orvosok, diplomás nők, mérnökök, közgazdászok és sikeres vállalkozók stb. többsége is beéri a kötelező mértékű járulékfizetéssel. Azzal sem szeretnek szembesülni, hogy évszázados hagyományainktól eltérően nem gyülekezeteink tartják el a lelkészeket. Nem gondolják át, mi lesz akkor, ha az állami támogatás még a jelenlegi szerény bérekre sem lesz elegendő? Valószínűleg sokkal több párbeszédre, tájékoztatásra és vitára lesz szükség ahhoz, hogy e tekintetben is fordulat következzen be. Mindennek a motorja a gyülekezeti lelkész és gondnok kellene legyen.

A járulékfizetőkkel szorosan összefügg a naprakész egyházközségi nyilvántartás kérdése. Az egyházközség intézményi életének alapfeltétele a hiteles és naprakész közgyűlési névsor megléte. Ennek hiányában nem lehet szabályos működésről beszélni. Tapasztalataim szerint e téren is sok tennivalónk van még.

Az elmúlt két esztendőben az egyházakkal való kapcsolattartásért felelős minisztériumtól elnyert támogatások mértéke sok szempontból elégtelennek bizonyult. Az elnyert támogatások nagysága bizonyára szorosan összefügg egyházunk társadalmi súlyával, szerepével, tekintélyével, üzeneteinek hitelességével stb. Mindebből arra következtettek, hogy nem állunk különösebben jól e tekintetben sem.

Az előbbieket miatt is kifejezetten károsnak ítélem meg egyetemes egyházunk Főjegyzőjének egy romániai közjogi kérdés politikai vitája margóján egyházunk kisebbségi véleményeként bármiféle felhatalmazás nélkül közzétett állásfoglalását. Főjegyző úr véleménye szerint a házasság intézménye nem csak két különböző nemű atyafit, egy férfit és egy nőt illet meg, hanem az azonos neműeket is. Az EKT Elnöksége az állásfoglalás közzétételét megelőzően megvitatta a kérdést és a javasolt közzététel ellen foglalt állás. Sajnálatos módon Főjegyző úr Püspök úr tudtával, illetve a kolozsvári hivatal több munkatársával (kivétel nélkül mind lelkész tanácsosokkal) együttműködve a nyilvánossággal megosztotta a véleményét. Véleményem szerint megtevesztő módon közzétett nyilatkozatával egyrészt hatalmas zavart okozott unitárius szeretetközösségünkben, másrészt visszatetszést és csalódást keltett más felekezeti testvéreinkben. Véleményem szerint unitárius keresztény hitünk, vallásunk és egyházunk megítélésének ma még beláthatatlan károkat okozott felelőtlen cselekedetével. Az eljárás egésze olyan bizalmi válságot generált, ami ellehetetleníti részvételemet a testület munkájában.

Tisztelettel kérem a Közgyűlést, fogadja el beszámolómat!

Budapest, 2016. május 20.

Atyafiságos üdvözléssel:
Elekes Botond főgondnok

Orbán Balázs keleti utazásairól

Orbán Balázs: Utazás Keleten. Magyar Unitárius Egyház-Méry Ratio Kiadó, Budapest, 2014.

A legnagyobb székelyként ismert Orbán Balázs nevét még mindig jórészt fő műve, A Székelyföld leírása okán szokás szóba hozni. Kétségtelen, hogy szűkebb hazájának minden rejtett zugát lelkiismeretesen és nagy szenvedéllyel kutatta fel, majd rögzítette páratlan értékű monográfiában – de ahhoz, hogy teljes jelentőségében álljon alakja előttünk, nagy szükség lenne egyéb, korábbi munkáit is olvasnunk.

És még akkor sem mondhatnánk, hogy teljességgel megismertük ezt a Jókai-regénybe illő, nagy tudású, kivételes műveltségű, rendkívül érzékeny, romantikus embert, aki korát meghaladva, feldolgozhatatlan mértékű ismereteket és tapasztalatokat osztott meg tizenkilencedik századi kortársai-val. Hiszen ott voltak még az őt körüllegő legendák is, melyek életében végigkísérték, s megfoghatatlanná tették a különönc polihisztor alakját.

Életének egyik meghatározó korszaka és élménye volt közel-keleti utazása, melyet nagyon fiatalon, még 1846-ban kezdett, s végül – több kitérővel – csupán 1859-ben fejezhetett be. Ennek a hosszú útnak az élményeit levelei, naplójegyzetei és visszaemlékezései alapján útleírásban is rögzítette, melyet aztán 1861-ben hat kötetben közre is adott. Művét két évvel ezelőtt, 2014-ben vállalta újra kiadni a Magyar Unitárius Egyház és a Méry Ratio Kiadó, egy három díszkötetből álló sorozatban, hasonló kiadásban – s mivel történeti-földrajzi jellegén túl szépirodalmi igényű munka, nem véletlen, hogy lenyűgöző olvasmányt jelent a mai ember számára is. Orbán így fogal-

mazza meg szándékát: „Egy ösvényt legalább törtem keletre, mely reánk magyarokra nézve százszorosán fontos, kiknek hivatásunk végreis az, hogy műveltségünk közvetítő legyen kelet és nyugat között, s kiket ezen felül kelet, mint ősapáink dicső hazája is érdekel.” Mikó Imre egyébként egy 1968-as, a Korunk folyóiratban megjelent tanulmányában szépen elhelyezi Orbán Balázs élettörténetében ezt a művet, és további izgalmas részletekkel is szolgál a családi viszonyokat illetően segítséget nyújtva az értelmezésben.

Bárány Orbán Balázs

Abban, hogy Orbán Balázs ilyen messzi tájakra vetődött, érdeklődésén kívül magánjellegű indítékok is szerepet játszottak. Eredetileg a görög származású anya révén (az ő története külön romantikus regény), a konstantinápolyi nagynya hívására indul el a család. Nehezen hagyja el otthonát a szinte még

gyermek Balázs: külön búcsúzik falujától, iskolavárosától, majd a hazájára külön visszatekint egy sziklabércről, s gondolatai közé beférkőzik a nemzetfáltás eszméje is. (Joggal, hiszen két év múlva tombol is a forradalom, majd a szabadságharc e tájakon – s ő erről már Athénban értesül. Ám ott is megtalálja a módját a segítségnek: szabadcsapatot verbuvál, s hazaindul – sajnos későn, mert útközben már értesül a szabadságharc bukásáról.)

Mikor Isztambulba megérkezik, a családi egymásra találás helyett a nagymama halálhíre fogadja őket, utóbb pedig egy 17 évig tartó pereskedés a családi vagyonért. „Mi naponta jártuk a törvényszékeket, mindenütt zörgettük az igazság ajtait, melyek nekünk fel nem nyitattak.”

Az elkövetkező években bejárja Konstantinápoly környékét, Szmírnát, Sámost, Rodoszt, eljut Bejrútba, Libanonba, hosszú időt tölt Jeruzsálemben, felkeresve a kultikus bibliai helyeket, jár Egyiptomban a „gulákon”, Szíriában, Athénban, Korinthoszon, több török településen – és a látottakat részletesen le is jegyzi. S mindeközben – amint a bevezetőül közzétett levélből kiderül – átlátogat Nagy-Britanniába, ahol Londonban két évig kutatja a keleti leleteket a British Museum-ban. Addig nem kerül végső formájába a kézirat, amíg utána nem olvas minden apróságnak, és „kellő criticá”-val nem illet minden feltételezést vagy információt.

A leírások nagyon széles skálán mozognak: egy életregénybe ágyazva találjuk a földrajzi bemutatásokat, művelődéstörténeti tényeket, történelmi magyarázatokat, népszokások, vallási hiedelmek ismertetését, és az is nagyon gyakori,

hogy véleményt nyilvánít az éppen uralkodó viszonyokról. Megismerhetjük a korabeli utazás lehetőségeit, veszélyeit, és milliónyi olyan adattal találkozunk, egészen életszerű leírásban, amellyel egészen biztosan nem szolgálhatnak az iskolai történelemkönyvek. A szorgalmas jegyzetelésnek megvan a haszna: hazatérésétől számítva gyakorlatilag két évbe sem kerül saját alá rendezni a hatkötetes munkát. Amikor 12 év után újból megpillantja a Kárpátok vonulatát, meghatottan szólal meg Orbán Balázs: „A honvágy visszavezet felétek, a felém mosolygó hont ti mutatjátok nekem fel, legyetek üdvözölve általam ti a teremő keze

által fölemelt védfalai imádozt hazámnak...”. És innen felgyorsul az útleírás is, mintha száguldani bírna hazafelé a még mindig ifjúnak számító, világlátott báró, aki hazájának határát átlépve, áhitatos muzulmánhoz hasonlóan leborulva csókolja meg a földet.

A leíró munka nagyságából, részletgazdagságából következően sajnos nem nyílik tér egy rövid beszámoló keretén belül a legizgalmasabb fordulatok megidézésére. De nincs is szükség erre, hiszen éppen azok a mondatok rejtik a hat kötet valódi értékét, az igényes olvasó számára a legényencebb falatokat. Úgy lehetünk most saját történelmünk részei, hogy közben nem érezzük a tör-

ténelmi távolságot, nem tolakodnak előtérbe a száraz, tankönyvizű ismeretek. És mindezt egyik olyan nagyságunktól kapjuk ajándékba, aki négy évet töltött Victor Hugo társaságában, s akiről éppen a nagy francia író-politikus mondta: kétszáz Orbán Balázssal meg tudná buktatni III. Napóleon császárságát.

Ezek a gyönyörű kiadványok a-lapművekként sorakozhatnak polcainkon, de nem avuló relikviáként, hanem szívesen és gyakran leemelt, kedves olvasmányainkként.

Farkas Wellmann Éva

(Megjelent a Magyar Idők 2016. március 31-ei számában.)

Egy konfirmálás emlékére

Régen volt.... életem egyik legszebb élménye, amely nemcsak a konfirmálásomat, hanem a felnőtté válásom első lépését, s hitem megerősítését is jelentette. Drága édesanyám nagy nehézségek árán szervezte meg az utazásunkat Erdélybe, hogy ott konfirmálhassak. Őseim a 17. századig megtalálható dokumentumok szerint anyai ágon Énlakáról, az ősi székely faluból és annak környékéről származnak. Édesanyám még Énlakán született, de már 2 éves korában Budapestre került. A nagyszülei nevelték fel, mert az édesanyja egy operáció következtében 23 évesen elhunyt. Nekem a dédiék voltak a nagyszüeim. Nagypapám tanult, egyetem végzett ember volt, aki precíz munkája révén fiatalon Marosvásárhelyen, Nagyváradon, majd 1926-tól Budapesten dolgozott. 1930-ban már a Posta és Közlekedésügyi Minisztériumban főtanácsosként végezte munkáját.

Nyaranta nagymamám a lányaival és édesanyámmal hazautaztak Énlakára, hisz ott volt a „bennvaló” s a sok gyümölcsöt le kellett szedni és befőzni. édesanyám is Énlakán konfirmált, s már ott kislányként megfogadta, ha egyszer leánya lesz, Ő is itt fog konfirmálni. Szerencsére betartotta a szavát.

Tanárnő lévén a nyári szünetre, júniusra esett a konfirmálás ideje. A nagy előkészítés, szervezés ellenére, elsőre nem kaptuk meg a beutazási engedélyt, újabb kérvény, s végül mégis utazhattunk, de sajnos addigra lekéstük a csoportos konfirmálás idejét. Természetesen utaztunk, majd megérkezve autóbusszal Énlakára az egész falu ott volt a fogadásunkra. Fiatalon fel sem fogtam mi ez, miért van ilyen tömeg? Édesanyám pedig csak sírt és sírva ölelkezett rengeteg emberrel.

Nagyon megható volt és meglepetés, mert még rengeteg ajándékot is kaptunk. Itthon nem ilyenek voltak a pesti emberek. Énlakán Török Áron volt a tiszteletes, fiatal kezdő lelkész. Édesanyámnak felajánlotta, hogy ha meg-

tanulom egy hét alatt a 120 tételes kátét, akkor semmi akadály a konfirmálásomnak. 2 nap múlva a teljes anyagot felmondtam, így készülődhattünk a hétfői vasárnapi ünnepségre. Híre ment a faluban és a környéken, hogy egy pesti lány egyedül fog konfirmálni.

Előző napon a helybéli lányokkal, fiukkal kimentünk a rétre, akkor nyílt a mezei margaréta, rengeteget szedtünk, közben énekeltük a vasárnapi énekeket. Ismerkedtem is egyben a sok fiatallal. Sok minden új és érdekes volt. A virágokkal csodálatosan feldíszítettük a templomot, a padokat, az ajtókat, ablakokat, este pedig szerenádöt kaptam az ősi házunknál. Sok fiatal volt, mind bejöttek és megvendégeltük őket, de jöttek leányok is. Szép este volt, s nemcsak meglepődtem, hanem kissé zavarban is voltam, hisz nem volt még ilyen életemben. Reggel az egyik unokatestvérem gyönyörű székely ruhájába öltöztem, s indultunk a templomba. Újabb meglepetés volt, reggelre a kapunkat is feldíszítették, s az utat a háztól a templomig kb. 200 méter margaréta virággal szórták tele. Édesanyám a meghatottságtól sírva tette meg az utat.

A templom zsúfolásig telt, s az udvaron is nagy tömeg volt, a faluból mindenki eljött, s még a környező településekről is. Konfirmálásom mind a 120 pontból álló káté felmondásával történt. Mindenki csodálkozott, de Török Áron lelkész úr azt mondta: „Te megmutattad, hogy kell felkészülni egy konfirmálásra”.

Ébédre voltunk hivatalosak a lelkész úr otthonába, majd pedig délután mi adtunk pikniket a falu fiataljainak, lakóinak a papkertben. Ott voltak a falu vezetői, zene, tánc volt este a kultúrházban. Csodálatos nap volt és emlék. Nagyon sok fiatallal ismerkedtem meg, akikkel későbbiekben is leveleztem, vagy találkoztam, sok távoli unokatestvérem volt odaát, ma már sajnos alig vannak rokonok. Egy csodálatos lánnyal hamar összebarátkoztam, kerestük egymás társaságát, s egész életünkre kiható, s mai napig tartó szoros, lelki barátság lett. Ő Bálint Emma, aki már nyugdíjas iskolaigazgató. Havonta kézzel

írunk levelet egymásnak, s mindenről beszámolunk a családnak, a gyerekeknek az unokáknak, s a régi szép emlékek a téma.

Azóta sok év telt el, voltam és megyek odaát Erdélybe, s azóta is csak csodálom az ottani emberek jószívűségét, hittel teli életüket, s velük vagyok lélekben, s ha bántják a

székely népet, akkor szomorú vagyok. Ismerősök, ha mennek át Erdélybe, mindig üzenek, ha átléptek Székelyföld határát, üzenetem adjátok át:

„ISTEN ÁLDJA, CSÓKOLOM ERDÉLYT”.

Szihalmi Zsuzsanna Ildikó

Közös gondolkodás a jövőnkéről

EMMI konferencia, Tihany 2016. június 8-9.

A 2014-ben és 2015-ben Tihanyban megrendezett „Nostra Aetate” konferenciák folytatásaként az Emberi Erőforrások Minisztériuma Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság és az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottsága közös gondolkodásra hívta az egyházak vezetőit és szakértőit.

Az idén, ahogy az elmúlt években is a konferencián egyházunk két vezetője Kászoni Kövendi József püspöki helynök és Elekes Botond főgondnok vettek részt, valamint vallási-teológiai szakértőként dr. Szent-Iványi Ilona lelkésznőt kérték fel, hogy vegyen részt a panelbeszélgetésen.

Az idei program a „Közös gondolkodás a jövőnkéről” címet viselte. A panelbeszélgetés vita anyaga, az ENSZ 193 tagállama által elfogadott Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development dokumentumból indult ki.

A konferencia végén a résztvevők egy Nyilatkozatot fogadtak el, melyet az alábbiakban közlünk.

Dr. Szent-Iványi Ilona

NYILATKOZAT

melyet a

Közös gondolkodás a jövőnkéről - Konferencia az ember és a környezete egységéről
című, 2016. június 8-9-én tartott 3. Tihanyi Vallásközi Konferencia résztvevői fogadtak el

Felismerve és elfogadva, hogy

- a természeti környezet közzé, az egész emberiség öröksége, és mindenki felelősséggel tartozik érte;
- az emberi létezés három, egymással szorosan összefüggő alapvető kapcsolaton, az Istennel, a felebaráttal és a földdel való kapcsolaton alapszik;
- nem a többi teremtménytől elkülönítve léteünk, hanem gyönyörű egyetemes közösséget alkotunk a világ többi élőlényével;
- sem a jelenlegi fejlődés, sem a tárgyak és élvezetek pusztuló halmozása nem elegendő ahhoz, hogy értelmet és örömet adjon az emberi szívnek, (sokan) mégsem érzik képesnek magukat lemondani arról, amit a piac kínál nekik;
- a fogyasztás, a pazarlás és a környezetkárosítás üteme meghaladta a bolygó lehetőségeit; olyannyira, hogy a mostani életmód, mivel nem fenntartható, csak katasztrófákhoz vezethet;
- nem beszélhetünk fenntartható fejlődésről a nemzedékek közötti szolidaritás nélkül;
- már túlléptük a bolygó kizsákmányolásának maximális határát anélkül, hogy megoldottuk volna a szegénység problémáját;
- hogy a környezet pusztulása, valamint az emberi és etikai hanyatlás szorosan összefügg;

kijelentjük és határozott állást foglalunk amellett, hogy

- meg kell erősítenünk annak tudatát, hogy egyetlen emberi család vagyunk, nincsenek olyan politikai vagy társadalmi határok, korlátok, amelyek megengednék, hogy elszigetelődjünk, s épp ezért nincs hely a közömbösség globalizációja számára sem;
- a megoldás felé vezető utak átfogó megközelítést igényelnek, hogy legyőzhessük a szegénységet, visszaadhassuk a kirekesztettek méltóságát, és ezzel egyidejűleg gondját viselhessek a természetnek;
- közös otthonunk megvédésének sürgető kihívása magában foglalja azt az igyekezetet is, hogy az egész emberi családot egyesítsük a fenntartható és átfogó fejlődés keresésében, mivel tudjuk, hogy a dolgokon lehet változtatni;
- törekedjünk az ökológiai egyensúly különböző szintjeinek visszaszerzésére, e szintek pedig: a belső kapcsolat önmagunkkal, a szolidaritás másokkal, a természetes viszony minden élőlényel és a lelki kapcsolat Istennel.

Mindehhez kérjük a Mindenható világosságát, segítségét és áldását!

(Ferenc pápa Áldott légy kezdetű enciklikája alapján; Szent István Társulat, 2015)

Budapesti Unitárius Egyházközség

Visszatekintés a húsvéti ünnepkörre

Március 20-án, Virágvasárnap 10 órától megrendeztük immár hagyományos húsvétváró családi napunkat. Természetesen hímes tojásokat is készítettünk különböző technikákkal.

Március 20-án, Virágvasárnap 11 órától Ünnepi Istentiszteletet tartottunk, ahol a szószéki szolgálatot Szabó Csengele végezte. Arra kértük híveinket, hogy hozzanak magukkal egy szál virágot, amit az Úr asztalára kihelyezett vázába elhelyeztünk. Távozáskor kiosztottuk a virágokat a hívek között, ezzel is erősítve a virágvasárnap jelentőségét, Jézus bevonulását Jeruzsálembe.

Március 25-én, Nagypénteken 18 órától egyházközségünk kamarakórusa és vendégszólístái hagyományainknak megfelelően előadták Unitárius Passiónkát.

Március 27-én, Húsvét I. napján 9 órától és 11 órától, illetve március 28-án, Húsvét II. napján 11 órától Ünnepi Istentiszteletre hívtuk és vártuk Testvéreinket, ahol az Úrasztalát megterítettük, rajta a rá emlékeztető jegyeket, a kenyeret és a bort elhelyeztük.

Beszámoló egyházközségi közgyűlésről

Egyházközségünk szokásos, az előző évet lezáró rendes közgyűlését 2016. április 10-én az istentiszteletet követően tartotta meg.

A 393 szavazati joggal rendelkező egyházfenntartó egyházközségi tag közül 29-en vettek részt a közgyűlésen. A közgyűlés megtárgyalta és egyhangúlag elfogadta Kászoni-Kövendi József lelkész és Kaveczkiné Dr. Farkas Katalin gondnok 2015. évi jelentéseit.

A közgyűlés, szintén egyhangúlag, elfogadta a 2015. évi zárszámadást és a 2016. évi költségvetést, melyek főbb számain az alábbi táblázat tartalmazza:

	2015 Tény	2016 Terv
Nyitó vagyón	7.914.520	9.168.791
Bevételek	18.439.446	12.594.799
Kiadások	17.185.175	11.720.850
Záró vagyón	9.168.791	10.042.740

A közgyűlés keretében tette le esküjét a Presbitérium 2015-ben megválasztott négy új tagja, Bencze Margit, Demján László, Csucsi Róbert és Sass Bernadett (képünkön).

Szobrot állítottak Bedő Albert, egykori gondnokunk emlékére

2016. március 21-én az Erdők Nemzetközi Napján Bedő Albert szobrot avattak a Földművelésügyi Minisztérium árkádsorán. Bedő Albert a Budapesti Unitárius Egyházközség gondnokaként szolgálta az unitárius közösséget.

Bedő Albert mellszobra

A Presbitérium új tagjainak eskütetele

Az 1839-ben Sepsikőrispatakon született és 1918-ban Budapesten elhunyt Bedő Albert munkásságát méltatva Fazekas Sándor miniszter elmondta, hogy elévülhetetlen érdemei vannak a magyarországi erdészeti kutatások elindításában, az erdészeti szakmai oktatás és a szakmai nyelv megteremtésében. A miniszter kiemelte még az első erdőtörvény megalkotása is nevéhez fűződik. Kiemelkedő szakmai munkája mellett Bedő Albert élete során sokat tett szülőföldje, Székelyföld felemelkedéséért.

Zambó Péter, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke megemlítette, hogy Bedő Albertet halála után az akkor Alkotmány utcában működő OEE székházban ravatalozták fel és onnan jutott el végső nyughelyére, szülőfalujába, Sepsikőrispatakra. Bedő Albert fáradhatatlanul szolgálta az Országos Erdészeti Egyesületet,

nélküle ma nem ünnepelhetnénk hazánk egyik legrégebbi civil szervezetét” – mondta el Zambó Péter.

A szobor felszentelését Tordai Ernő, Sepsiköröspatak unitárius lelkésze végezte el, aki hangsúlyozta: a falu szülöttjére nagyon büszkék, hiszen Bedő Albert soha nem feledkezett meg a származásáról, Székelyföldről. Az unitárius lelkész kiemelte, hogy a szakember hozzájárult a budapesti, Ignác utcai unitárius templom felépítéséhez is. A szobrot végül Fazekas Sándor miniszter, Zambó Péter elnök és Bitay Márton Örs államtitkár leplezte le.

Bedő Albert mellszobrának talapzatán az alábbi méltatás szerepel, ami jól összefoglalja életművét, munkásságát, szerepét a magyar erdőgazdálkodásban: „Országos Főerdőmester, az Országos Erdészeti Egyesület alapító titkára, tiszteletbeli elnöke, az önálló magyar erdőgazdálkodás szervezője, az első magyar polgári erdőtörvény atyja”.

Retkes Attila presbiterünk korábban, az Unitárius Életben így írt Bedő Albert egykori gondnokunk életéről, munkásságáról: „Székely Ferenc miniszterhez (gondnoktársához) hasonlóan komoly – sőt az erdészet területén mindmáig ható – társadalmi megbecsültséget vívott ki magának Bedő Albert (1839–1918), a Budapesti Unitárius Egyházközség gondnoka. A sepsiköröspataki unitárius lelkészcsaládban született – de a család gyökereire utalva gyakran Kálnoki Bedő Albertként emlegetett – Bedő a székelykeresztúri unitárius gimnáziumban, majd a kolozsvári unitárius kollégiumban folytatta tanulmányait. Jogi és teológiai érdeklődése ellenére 1864-ben a selmecbányai Bányászati és Erdészeti Akadémián szerzett diplomát.

A kiegészítés után Budapestre került, ahol 1872-ben főerdőmesternek, egy évvel később főerdőtanácsosnak nevezték ki. Az 1866-ban megalakult Országos Erdészeti Egyesület titkára, 1880-tól alelnöke, majd 1916-tól tiszteletbeli elnöke volt. Az Erdészeti Lapoknak 1864-től állandó munkatársa, 1872-től 1899-ig szerkesztője.

1873-tól a Pénzügyminisztériumban dolgozott; közreműködött az első modern polgári erdőtörvény kidolgozásában, amely ötvenöt évig volt hatályban. 1881-től az erdőügyek a Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztériumhoz tartoztak, ahol Bedő előbb országos főerdőmester volt, majd 1885-ben államtitkárrá nevezték ki. 1896-ban szabadelvű programmal országgyűlési képviselővé választották (választókerületei: Apatin, később Székelykeresztúr). Szakmai pályáját is folytatta: 1885-ben a Magyar Tudomány Akadémia levelező tagjává választották, és döntő szerepet játszott az első magyar erdészeti múzeum és szakkönyvtár létrehozásában. Önálló köteteket és több száz tanulmányt publikált.

Bedő Albert – aki az egyházalapító püspök, Dávid Ferenc helyett János Zsigmond fejedelem olasz udvari orvosát, a konzervatívabb nézeteket valló Giorgio Blandratát tartotta példaképének – már az első nyilvános budapesti unitárius istentiszteleten (1869. június 20.) is részt vett; aktív szereplője volt a leányegyházközség (1876) és az anyaegyházközség (1881) létrehozásának, a diplomépitésnek. 1881-től (Hajós János

mellett) másodgondnok, majd 1890-től a Budapesti Unitárius Egyházközség gondnoka volt. Nyugdíjasként az egyetemes egyház életében is részt vett. Mint Vári Albert a Keresztény Magvető hasábjain közölt nekrológban (1918/5. szám) felidézte: „évek óta 100 korona jutalmat tűzött ki egy népszerű unitárius egyházi beszéd írására. Az alapigét rendszeren maga választotta ki, nagy bibliai ismerettel. Rendszeren olyan alapigét adott, amely az unitárius gondolattal látszólag ellenkezik, hogy ezek is helyes világításban kerüljenek népünk elébe. Ez által egyházi beszédiradalmunk fejlesztését kétségtelenül előmozdította..” (Zoltán Csaba, a BUE jegyzőjének írása)

Ünnepi Gálaest Dévény Anna 80.születésnapja alkalmából

Április 24-én a kora esti órákban Kászoni József lelkész úrral és feleségével az ELTE Egyetem téri épületébe siettünk. A kapuban már találkoztunk az ünnepelttel, aki mesélte, mennyire meglepődött, hogy ebben az esti órában egy rendezvényen kell megjelennie.

Dévény Anna és Kászoni József

Dévény Annát 80. születésnapja alkalmából szervezett ünnepi gálaesten fellépők és a rendezvényen megjelenők hosszú sora köszöntötte: ki gyógyulását, ki gyermeke felépülését megható szavakkal megköszönve. Az esten közreműködtek többek között: Bazsinka Zsuzsanna, Sümegi Eszter, Schöck Atala, Clementis Tamás, Magyar Állami Operaház magánénekesei, Prunyi Ilona, Hauser Adrienne zongoraművészek, valamint Bencze Ilona, Szinetár Dóra és Csonka András. Volf Katalin balettművész és Takács Klára operaénekes őszinte barátsággal köszöntötték. Megható volt látni, mindannyiunk Panni nénijét mennyien szeretik, becsülik.

Dévény Anna gyógytornász, művészi torna szakedző. Koraszülöttek, sérült gyerekek és felnőttek mozgásrehabilitációjával foglalkozik. Az általa kidolgozott

módszer a sérült izmokat, inakat speciális manuális technikával regenerálja. Prima Primissima díjas (2010), 2014-ben pedig megkapta a Magyar Érdemrend középkeresztjét. Gyermekkorra óta tagja a Budapesti Unitárius Egyházközségnek. (Mészáros Nóra Zita énekvezér írása)

Kalotaszegi kazetta-változatok – Csobaj Zsolt festőművész tárlata

Április 24-én, az istentiszteletet követően dr. Feledy Balázs művészeti író nyitotta meg Csobaj Zsolt festőművész Kalotaszegi kazetta-változatok című kiállítását.

Csobaj Zsolt – tiszteletre méltó szerénységgel – így összegzi festőművészi pályáját: „1975-től 2000-ig tagja voltam a nagyhírű Vasutas Képzőművészeti Iskolának, ahol Benedek György és Kirchmayer Károly voltak a mestereim. Addig, kényszernyugdíjazásomig ‘vasárnapi festő’ voltam. Azóta hétköznapi festő lettem. Tagja vagyok az Országos Képző- és Iparművészeti Társaságnak, a Székely Bertalan rajzstúdióknak és a Vorvin Művészklubnak. Alapító tagja és állandó résztvevője vagyok az erdélyi (Nagypetri, Kalotaszeg), valamint az OKIT által szervezett egri művésztelepnek. Rendszeresen részt veszek a kaposvári Festők városa rendezvényén. Munkámat az Isten és az ember alkotta környezetünk gazdag szépsége, a lélek munkálkodása, valamint a példaképek jótékony hatású tevékenysége ösztönzi.” Képünkön Kalotaszeg talán leghíresebb épülete, Kós Károly Varjúvára (Sztána).

Ólomüveg ablakaink Róth Miksa műhelyéből

Demján László presbiterünk 2016. április 24-i előadásának szerkesztett változata

Belvárosi Unitárius templomunk a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének gyöngyszeme. Tavaly büszkélkedhetett építésének, átadásának és felszentelésének 125-ik évfordulójával.

1888-89 körüli első kapavágást követően, 1890 őszére már istentiszteletet tartottak a székesfőváros akkori csodájának számító Isten házában, mivel a fő attrakció „templom a második emeleten” mellett lakások, irodák valamint földszinti üzletnek és kávéháznak is jutott hely. Mindez Petz műegyetemi tanár úr érdeme. Mint érdekesség, hogy az egy időben elkezdődött, és 19 évig tartó Országház építésekor megjelentetett pallérkatalógus 10. mintapéldájaként a mi templomunk addigra elkészült kőfaragványait javasolja.

Elkanyarodtam az alaptémától, a templom nagyságához hozzájáruló ólomüveg ablakaitól. Ezek a köznyelven még vitrálüveg néven is futó, kistáblás, színes üveg díszberakások hosszú évszázadok alatt kifejlesztett anyagtechnika termékei. Jelenleg az építőipar belső építészetének díszítő ágazata, de nem tévesztendő össze a másik, Tiffany /rézszálas-rézfóliás/ üvegberakással.

Kis történelmi visszatekintőként tudnunk kell az üvegről, hogy feltételezhetően a föníciaiak találhatták fel. Szódát szállító gályájukat a vihar észak-szír partokra sodorta. Matrózok tüzet rakva a mészhomokos

parton, reggelre kristályfényű kemény köveket találtak. Lehet, hogy mindez egy szép mese, hiszen a megszilárdult láva is hasonló természetes anyagokat alkothat. Mégis már Kr.e. 5000 körül Théba papjai már üveggyöngyöket árultak. Az egyháznál maradványok az üvegből készült tárgyak gyártása a későbbi szerzetesek titkolt tudományává vált, úgy mint a gyógyfüvek keveréke, sajtok és csodaitalok gyártásával együtt.

És milyen érdekes, hogy a templomhajók mind tágasabb és statikailag bonyolult tartószerkezeteinek nyílásnövelésével, karsú pillérkötegek beiktatásával felszabadulhattak a külső falak terhelhetőségei, nyithatóságai. Megjelentek a nagyobb ablaknyílások. Ezek bezárását eleinte a húzottüvegekből készült kisebb táblákkal, többszöri osztással oldották meg. Később a festett és színezett felületekből jeleneteket, ábrákat készítettek. A színes üveg feltalálásával már, az előre legyártott elemeket ólomsín közé szorították, megszületve a díszablak. Később nemcsak az egyházi épületek pompázhattak ilyen drága ablakberakásokkal, a várak, kastélyok, paloták, fürdők díszhelyiségeit is ezzel ékesítették. Aztán mintha minden feledésbe merült volna.

XIX. század második felében megjelent a romantikus nemzeti öntudat stílusformáló korszaka. Ez a „historizmus”-nak nevezett főképp építészeti, iparművészeti irányzat visszahozta a berakásos díszüveg használatát, kissé korszerűbb formában. Festett ólomüvegablakok a legtöbb középület elengedhetetlen színfoltjává válhattak. Budapest legmenőbb műhelye nyílt a Dohány utca 10. szám alatt. Elkezdődött a belföldön-külföldön elhíresült Róth Miksa féle színes ablakok szinte sorozatgyártása. Sokan támadták is a vállalkozó mestert, hogy a monarchia legjobb embereit alkalmazva, ő már csak cégének reklám menedzsere. Visszacatol a történelem, Róth Miksa életét, munkásságát bemutató múzeuma nem véletlenül a Petz Samu által tervezett házában nyílt meg a VII. kerületi Nefelejcs utca 26. szám alatt.

És végre templomunk ólomüveg ablakairól. Az emeleti templom hajdani Koháry /ma Nagy Ignác/ utcai főbejárata fölötti csúcsíves keretben 5 tagozatú ablak mezőt alkalmazott. A középső, főtengelyben elhelyezkedő, 5 alosztású és a kétoldali /itt már csak 4 alosztású/ két-két alacsonyabb mező alkotta csúcsíves ablakmező fölé helyezte el a 2 kisebb /háromszirmú/ rózsza által övezett középső /ötszirmú/ ablakrózsát. A templom ötszögletű szentélyében, visszatükrözve a főfal ablakdíszét, falsíkonként teljesen azonos /6 alosztású/ 5 csúcsíves végződésű -kb.6,0 m²-ablakmező került beépítésre. Díszítésük egységes, indás-bordúr szegélyezte szalagrácsos mező, ablakrózsza záródással. Az alosztásokban négyszirmú virág, amelyeket talán szakrális körkeresztnek is vélhetünk. Ha ez igaz akkor a székely rovásírás F betűjét beleolvasva, a Föld jelét feltételezhetjük.

Mivel a csúcsíves ablaknyílásokba elhelyezett, többször javított fémkeretbe helyezett ólomsín gyámolította festett üvegbetétek rögzítései kitágultak, nagyon megévedtek, az avult állapotuk miatt megroggyantak és

Anyák Napi ünnepség

a sík ablakfelület fodrossá vált. Mitőbb, a falazott fatokozathoz már nem az eredeti módon rögzített fémkeret sem bírja a külső-belső légnyomás változásait. Javításuk, restaurálásuk elengedhetetlen. Természetesen a vegyileg nagyon szennyezett levegő és porokom is megtette hatását, elhalványultak az eredeti színek. Hőszigetelés jobb elérésére és az értékes műalkotás megvédésére külső üveglak felületet kellene elhelyezni. Mint érdekesség, tavaly Oslo-ban járva, a Fagerborg hegyi temploma beállványozva, felújítás közben volt látható. Külső üveglakot szereltek a „Feltámadt Krisztus” ólomüveg elé, amelyik szintén Róth Miksa császári és királyi üvegfestő- és mozaikművész alkotása. Ez a mi ajándékunk tőle, ugyanúgy mint a Dávid Ferenci jelszavunk: „A hit Isten ajándéka”. (Demján László presbiter, műemlékvédelmi szakmérnök)

Anyák Napi ünnepség. Május 1-én szép és megható Anyák Napi ünnepséget rendeztünk templomunkban. A konfirmandusok és a vasárnapi iskolások változatos (és nagyon igényesen összeállított) versekkel és dalokkal köszöntötték az édesanyákat és a nagymamákat. Köszönet a felkészítésére Fori Margit hitoktatónak és Mészáros Nóra Zita énekvezérnek. Fotó: Barabás Balázs

Magyarkúti szabadtéri istentisztelet. Egyházközségünk hagyományos tavaszi szabadtéri istentiszteletét és szeretetvendégségét 2016. május 14-én, szombaton tartotta meg a Verőcéhez tartozó Magyarkúton, az unitá-

Konfirmandusok

rius tulajdonban és egyházközségünk kezelésében lévő, négy éve felszentelt kertben és vendégházban. Már délelőtt fél 11-től vártuk vendégeinket, majd az istentiszteletet követően szeretetvendégségre került sor.

Pünkösdi istentiszteletek. Május 15-én, Pünkösöd vasárnap 9 órától, illetve 11 órától, május 16-án, Pünkösöd hétfőn 11 órától tartottuk ünnepi istentiszteleteinket, ahol az Úr asztalát megterítettük, rajta a rá emlékeztető jegyeket, a kenyeret és a bort elhelyeztük.

Konfirmációi ünnepély. Május 22-én egyházközségünkben konfirmációi ünnepélyt tartottunk, amikor 12 fiatal tett vallást hitéről, a 11 órától kezdődő ünnepi szertartás keretén belül (képünkön a konfirmandus ifjak).

Pál Sándor zománcművész kiállítása. Május 29-én istentiszteletünk után, 12 órától Pál Sándor zománcművész kiállításának megnyitójára került sor, egyházközségünk gyülekezeti termében.

Magyarkúti Gyermektábor. Június 20-25. között szervezzük meg a Magyarkúti Gyermektábort, ahová 7 és 13 év közötti gyermekek jelentkezését várjuk. Táborunkban igyekszünk biztosítani a jó hangulatot, ahol a gyermekek otthon érezhetik magukat, pihenhetnek, megnyilhatnak és nem utolsó sorban játszhatnak, életre szóló élményeket gyűjthetnek.

Retkes Attila

Az Unitárius Élet 2015. 5-6. számában beszámoltunk a Budapesti Unitárius Egyházközség Temploma felszentelésének 125. évfordulója alkalmából a Pesti Vigadóban megtartott gálaestről. Az alábbiakban Balog Zoltán miniszternek a gálaesten elmondott beszédét közöljük.

2001. szeptember 11-én népes magyar delegáció indult Budapestről Berlinbe; elkészült az új magyar nagykövetség épülete. A miniszterelnök vezette a delegációt, és velük volt két püspök; az egyiket Erdő Péternek, a másikat hogy Bölcskei Gusztávnak hívták.

Ők azért lettek a delegáció tagjai, mert úgy gondoltuk, hogy az új nagykövetség épületét, amely alig száz méterre van a Brandenburgi kaputól, szeretnénk áldással felszentelni. Megérkeztünk Berlinbe, a delegáció bevonult a városba – én magam miniszterelnöki tanácsadóként ott ültem az egyik autóban egy protokollal mellet, aki azon élcelődött, hogy hát ilyen maradi dolgot, egy nagykövetséget megáldani, hát azt meg minek. Ilyet Berlinben, ebben a felvilágosult fővárosban már nem csinálnak. Tehát egy kicsit megmosolyogtak bennünket. Magukkal cipelnek itt két püspököt, mi hívtunk még egyet, egy evangélikust, Németországból is. Az

Balog Zoltán miniszter (*Dimény András felvétele*)

ünnepség szép volt, imádsággal, áldással. Ennek a közepébe robbant a hír az ikertornyok bombázásáról, illetve a két repülőgépről. Az volt az első olyan terrorcselekmény, amely mindenkit megdöbbsentett. És utána jöttek a többiek. És akkor kitört a káosz. Terrorfenyegetés Berlinben, a miniszterelnököt külön úton mentik ki. Minket, a delegáció tagjait, megpróbálták kijuttatni a repülőterre, gyorsan összekaptuk a holminkat, majd hat órán keresztül próbáltunk kijutni a repülőterre, végül sikerült. Késő este, amikor ugyanez az ember, aki a protokoll részéről ott volt velem, és akinek a feladata volt az evakuálás, leizzadva, nyakkendő nélkül, fáradtan, gyűrötten állt a magyar delegációval szemben, de az volt a fontos, hogy sikerült az akció és elindultunk Budapestre. Nos, akkor rám nézett, és csak annyit tudott mondani, hogy imádkozzanak értünk. Elég volt egy fél nap, hogy megtanulja, hogy bizony az imádság, az nem valami régimódi dolog.

Jó döntés volt, Főtiszteletű Püspök Úr, Gondnok Úr, Nagytiszteletű Úr, jó döntés volt, hogy megtartják, megtartjátok, megtartjuk ezt a mai megemlékezést, ezt a mai ünnepet, mert ilyenkor a legjobb összejönni és imádkozni. Nem otthon maradni és győtrődni, hanem keresni egymás kezét, egymás tekintetét, egymás gondolatát. Összejönni és imádkozni. Ezt tesszük, hiszen ezek a napok a hit próbáját jelentik. A hit próbáját, hogy milyen választ adunk, milyen választ adhatunk mindarra, ami történt, és ami újra és újra történik – ne legyünk olyan naivak, hogy úgy gondoljuk, hogy nem lesz ennek folytatása. A kérdés, hogy hol. Hogy hol van az az erő, amelyet szembeszegezzünk a gonoszság hatalmával, a gonosz hatalmával és a gonosz erejével. És ha az erőt keressük, akkor mégiscsak egy reformátor elődünkre kell gondolnunk, aki azt mondta: akkor vagyok a legerősebb, amikor térden állok és imádkozom.

Együtt lenni és imádkozni, és igen: emlékezni, emlékezni az elődök hitére, az elődök imádságára, 125 évvel ezelőtt. 125 évvel ezelőtt a székesfővárosban talán már nem volt olyan nehéz megtartani a hitet, mint mondjuk 400 évvel korábban, de Európa, az európai és a világkereszténység tanult a testvérharcból. És ez ma is aktuális, újra aktuális. Aktuális az a mondat, hogy nem lehet hitet, semmilyen hitet, se vallásos, se más hitet erőszakkal terjeszteni vagy éppen elnyomni. Az

unitáriusoktól mindezt meg kellett, hogy tanuljunk, és a magyarországi kereszténység tanult az unitáriusoktól. Talán szabad arra utalnom, hogy a legújabb kori unitárius-református párbeszédben Szent-Iványi Ilona teológussal élen jártunk valamikor a 90-es évek elején; a lendvai római katolikus székesegyházban próbáltunk úgy beszélgetni egymással, hogy nem hallgattuk el a sebeket, amelyeket nem mondom azt, hogy egymásnak okoztunk, mert inkább a reformátusok okozták az unitáriusoknak, és nem hallgattuk el azt, ami közös, meg azt sem, ami szétválaszt bennünket. De azt megtanultuk, hogy semmilyen hitet nem lehet erőszakkal képviselni, terjeszteni vagy éppen a másikat elnyomni. Ellen kell állni az erőszaknak, és azoknak nem jár tolerancia, akik vallási türelmetlenséget gyakorolnak, akik a vallás nevében erőszakot alkalmaznak – azokkal szemben nem érvényes a tolerancia. Ellenállni az erőszaknak, a gonosznak, amely – és ebben hiszünk mindannyian –, minden igaz vallásnak és minden igaz hitnek a tagadása.

Köszönteni jöttem önöket, azt a közösséget, amelyik hitből él. Hitből él, abból a hitből, hogy Isten közelségében és Isten szeretetében létezzünk. Ez a közösség tudja, hogy ez nem csak öröm és boldogság, hanem küldetés, feladat és szolgálat is. Az unitáriusok hite erős; megőrizték, megtartották századokon át. És ez már csak úgy van a hittel: ha megtartjuk a hitet, akkor az megtart minket. A hit megtartotta az unitáriusokat, mert ők megtartották a hitet, életet adott nekik napról napra századokon át, olyan időkben, amikor a család és az építés ideje volt, meg a gyarapodásé és a bővelkedésé, de életet adott olyankor is, amikor Erdély és a Kárpát-medence felett bezárulni látszott az ég. Akkor, amikor nemcsak az egyes nemzetrészeket vágták el egymástól lezárt országhatár, hanem az egyházak közösségeit is, amikor a hitért bizony üldöztetést kellett elszenvedni. És a hitért – ha kellett – vállalták az üldöztetést, a hátrátételt, amint vállalták mindannak a szolgálatát, ami az életben rájuk bízott: munkát, figyelmet, gondoskodást. Az unitáriusok Isten szolgálatával nemcsak egymást szolgálják, de a magyarságot is. A hitet a nyelvvel együtt őrzik. Felemelő pillanat volt – magam is emlékszem rá –, amikor a kettészakított egyházrészek egyesültek, akiknek ezért alázattal egy kicsit hátrébb kellett lépni és ezt megtették.

Ennek a városnak 125 esztendeje része az unitárius egyházközség. Nagy változásokon ment keresztül a város és a közösség is, de mégiscsak egy gyorsan növekedő világvárosban épített templomot ez a maroknyi istenhívő. Én most szomszédként is jöttem köszönteni az unitáriusokat: Kászoni nagytiszteletű úr kedves barátom, jó szomszédom, segítjük egymást, hiszen az utca másik oldalán ott van a Hold utcai svájci-német alapítású egyházközség, amelynek én lehetek a lelkipásztor, amikor nem botcsinálta politikus vagyok, hanem én is nagytiszteletű.

Köszönöm, hogy szomszédok lehetünk! Köszönöm, hogy az a 125 év a mi egyházközségeinkben a testvéri kérdéseknek és válaszoknak az ideje volt, és sohasem a türelmetlenségé. Most a gyarapodás ideje van – minden

sötét felhő ellenére –, a gyarapodás idejét éli a nemzet és az unitárius egyház is. Ez a gazdagság ma már ott van a város közepén, holott annak idején, amikor a templomaink épültek – a miénk úgy 27 évvel korábban – a város szélén voltunk. A megújulás, a magyar nemzet megújulása nem lehet a vallási közösségek megújulása nélkül – ezt is tanulhatjuk az unitáriusoktól; úgy keresni az újat, az újítás útját, hogy közben azt, ami értékes a régiiben, megőrizzük, továbbvisszük és aztán azt is megújítjuk.

Ebben az ünnepi órában mindannyiunk számára világos, hogy minden értékteremtő közösségre szükség van ebben az országban, a Kárpát-medencében; min-

den olyan közösségre, melynek tagjai hitből élnek, egymást szeretik, és mások javára dolgoznak, a közjót szolgálják, élni tanítanak, szeretetre, tiszteletre, megértésre és türelemre tanítanak, ha kell, szavakkal, ha kell, akkor tetteikkel.

Mit is kívánhatnék többet és nagyobbat, minthogy gyarapodjék a közösség hitben, reményben, szeretetben, élje meg egyre tökéletesebben ezeket az értékeket, a gyülekezetei növekedjenek, és adjanak át mindezekből az értékekből a lehető legtöbbet azoknak, akik keresik az élet útját, hiszen egy az Isten.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

A tavasz legkiemelkedőbb eseménye, mint minden évben, idén is a konfirmáció volt. Idei konfirmációs istentiszteletünkön ezúttal nyolc fiatal tett tanúbizonyságot és vált ezáltal egyházközségünk teljes jogú tagjává.

Az egyházközség vezetőségét és híveinket a templomunk felszentelésének nyolcvanadik évfordulója alkalmából megrendezésre kerülő ünnepsorozat előkészületei tartották már hosszú hetek óta nagy izgalomban.

Az ünnep különleges mivoltát tovább emelte, hogy első alkalommal láthattuk vendégül amerikai testvérgyülekezetünk lelkészét családjával, valamint néhány hívők társaságában, akikkel a közös ünneplésen kívül alkalmunk nyílt további néhány napot együtt tölteni. Ennek keretében bemutattuk nekik gyönyörű fővárosunkat, illetve pestszentlőrinci mellett a másik két budapesti egyházközség tagjait, templomait és mindennapi életét is.

A jeles évforduló emlékére a pestszentlőrinci hívek kopjafát készíttettek és állították a templom udvarán, melynek gyors és gyönyörű kivitelezéséért köszönet illeti Ambrus Aladár kopjafakészítő mestert és csapatát.

Az előkészületek részeként az ünnepséget megelőző hétvégén Giba Ferenc gondnok és lelkes segítők szabadidejüket nem sajnálva és a hirtelen lecsapó viharokkal nem törődve szépítették meg templomunk kertjét,

miközben nőszövetségünk tagjai a templombelső és a gyülekezeti termet takarították ki, nem kisebb odaadással.

A június 18-19-i, kétnapos rendezvényen amerikai testvéreinken kívül vendégünk volt Kászoni-Kövendi József püspöki helynök, aki az ünnepi istentiszteleten a szolgálatot végezte, Faragó Laura művésznő, aki erdélyi népdalokkal örvendeztetett meg bennünket, Czako Ádám színművész és a híveink által már jól ismert és szeretett Nyitnikék Kamarakórus.

Köszöntőt mondott Molnár István, kerületi református lelkész, Hegyi László helyettes államtitkár, az Emberi Erőforrások Minisztériumának képviseletében, Szarvas Attila, 18. kerületi alpolgármester, illetve David Messner, az amerikai testvérgyülekezetünk lelkésze.

A kopjafa avatáson a szolgálatot Máté Ernő lelkész, közügyigazgató végezte, a templom nyolcan éves történetét bemutató kiállításunkat, melynek gyülekezeti termünk adott helyet, Elekes Botond főgondnok nyitotta meg.

Az ünnepi hétvége szeretetvendégséggel zárult, melyre a Pestszentlőrinci Egyházközség presbitériuma minden kedves érdeklődőt szeretettel hívott és várt.

Az ünnepi rendezvényről hosszabb leírást és képes beszámolót az Unitárius Élet következő számában olvashatnak majd.

Szóke Lídia

„Hiszem és vallom!”

A konfirmándusok csoportja

A harmadik unitárius gyermek keresztlője

Dr. Ádám Attila unitárius testvérünk azzal a megke-
reséssel fordult a hazai lelkészekhez, hogy amennyiben
egy családban a harmadik unitárius gyermeket keresz-
teli a lelkész, akkor Attila egy köszöntőt szeretne mon-
dani és ajándékot adni a családnak.

Erre először a Pestszentlőrinci Egyházközségben
került sor, 2016. április 17-én, amikor dr. Szent-Iványi
Ilona lelkész Schmidt Dániel testvérünk harmadik
gyermekét, Pétert keresztelte meg. Dr. Ádám Attila
részvételével a keresztlőn, melyen elmondta alábbi
köszöntőjét és átadta a családnak szánt támogatását.
Kezdeményezését örömmel és köszönettel fogadta a
gyülekezet és a család. Az alábbiakban a keresztlőn
elmondott köszöntő beszédet közöljük.

Schmidt Péter keresztlési szertartása

*Kedves Szülők és Nagyszülők! Kedves Keresztszülők!
Kedves Unitárius Hívek!*

*Megtisztelve és meghatottan állok most Önök előtt a
pestszentlőrinci unitárius templomban, az első harmadik
gyermek, Schmidt PÉTER megkeresztelése után. Köszönöm
a lelkésznek és a családnak, hogy lehetőséget adott erre
a rövid megemlékezésre.*

*Mik is voltak a személyes indíttatásaim, amikor meg-
tettem ezt a felajánlást, a családok harmadik gyerme-
keinek, mondhatnánk a harmadik királylány/királyfi*

*születésének és unitárius keresztségének támogatására?
Statisztikák bizonyítják, hogy a tervezett második, har-
madik gyerek már nem születik meg a házasságok
jelentős részében Magyarországon. A statisztikák mellett
az egyik idézet teljesen véletlenül került a kezembe, most,
amikor ezt a pár mondatot megfogalmaztam. A költő,
Juhász Ferenc, szokimondó és máig érvényes szavaival
szólva: jó mindenkinek „tudni, nem vállalhatja más
helyettünk a gondot, a mi bátortalanságunkkal nem
mocskolhatjuk be az unokák lelkiismeretét.”*

*Éppen ezért is fel kell vállalnunk lelkünk belső, mond-
hatni isteni késztetéseit, a kellő cselekvő alázattal mások
és önmagunk felé. Igen, némi bátorság is kell személyes
indíttatásaim kimondásához. Jézus szavai ebben is
eligazító erejűek: „Engedjétek e kisgyermekeket, és ne
akadályozzátok őket, hogy hozzám jöjjenek, mert
ilyeneké a mennyek országa. Azzal rájuk tette a kezét, és
eltávozott onnan” (Mt 19,14-15)*

*És talán még inkább tudatosult ez bennem, látva
Európa demográfiai krízisét, ma még fel nem mérhető, a
következő generációkra nehezedő következményeivel.
Nem ünneprontás ezt kimondani. A szülők feladata ettől
csak nagyobb és nehezebb.*

*Az én vállalásom ezért a harmadik gyerek jelképes
támogatására eltörpül a Szülők vállalatához képest, az
Önök jövőbe vetett hite, amely a három testvérben ölt
testet, minden tiszteletet és elismerést megérdemel! Mind
tőlem, mind az egész unitárius közösség tagjaitól.*

*Kívánok áldást, örömet és békességet az újszülött Péter
és az egész család eljövendő életére!*

*Szeretném azt is elmondani, hogy az egyházközségek
közösségei számára szép lehetőség, ha sikerülne ezt a har-
madik királylány/királyfi támogatására irányuló
kezdeményezést időben és térben kiterjeszteni. Mindenhol
azt a formát megtalálni, amely megfelel a helyi lehetősé-
geknek és adottságoknak.*

*Ebben és egymás megtalálásában támaszkodjunk az
Úr szeretetére és segítségére. Atyafiságos szeretettel és
üdvözléssel:*

Dr. Ádám Attila L.

Templomok belső világa

Betontengerbe ágyazva ott áll büszkén, fehéren.
Hirdeti a múltat a jövőnek, s nem várja a nagyoktól,
hogy pátyolgassák, dédelgessék, egyszerűen csak van, s
ez a tudat boldoggá teszi. Egyedül van a hatalmasok
között, s még sem fél, bár az elmúlt évtizedekben vi-
szontagságok sora érte.

Emlékszik még az első köre, az alapra, s azokra a
kezekre, akik dolgoztak rajta. Tudja, hogy mennyi verej-
ték csöpögött le az arcokról, hány izom feszült meg,
mennyi odaadó, adakozó lélek adta a semmiét, ami a

mindene volt, hogy felépülhessen. S mégsem öntelt,
határozott. Nem nagyratörő, csak valóságos... Büszke
arra, amivé lett. Álomból építették valósággá, s hirdeti
a lehetetlent a körülötte élőknek...

Barátom... nem csak ember képviselhet értéket! Nem
csak ember rendelkezhet erővel, kitartással, hittel.
Hiszen mindaz, ami körülvesz, bennünket üzeni
nekünk a múltat. Ahol eljárunk, tanmesét látunk a
jövőre nézve... Mi emberek képesek vagyunk elhíttetni
magunkkal és egymással, hogy mindenhatóak vagyunk,
s csak az lehet az értékes, amit mi alkotunk... S talán
nevet rajtunk minden mi a magasabb éterben lakozik,
emberi balgaságunkon...

S meglehet, hogy valahol legbelül igazunk van, s képesek vagyunk alkotni, építeni, teremteni, de semmiképp sem egyedül... közösen, egy akarattal... semmiből egészet... értéket a hátramaradóknak... s ha képességeinket felszínre hozzuk, hidd el barátom alkotásunknak lelke lesz, mert a magasabb világban létező megsegíti a földi halandó kezének munkáját, s maradandóvá teszi.

Betontengerbe ágyazva ott áll, fehéren büszkén, s ha betérsz kapuin, s leülsz bár egy pillanatra padjaiba érzed a többletet, az erőt, a csodát, ott bent a belső csendben, s rájössz arra, hogy érdemes!

Mindig érdemes együtt, hittel, karöltve az Istennel.

Szabó Csengele

A pestszentlőrinci unitárius templom

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

Igazán „összekapaszkodva” mentünk húsvét felé, mert annyi minden történt kis gyülekezetünkben, hogy nehéz lesz felsorolni, főként így, hogy összevont szám leszünk. De fontos és kevésbé fontos esemény nincs, amiről nem kellene megemlékezni, főként egy kis közösségben, ahol a gyülekezet tagjai minden munkájuk eredményére éberan odafigyelnek, hogy mennyire tartják érdemesnek odafigyelni az áldozatos hozzáállásukra, ténykedésükre. Úgy érezzük, hogy ennyivel tartozunk, hogy olvashassák sikereiket.

• Március 6-án köszöntöttük a gyülekezetünk nőtagjait a nemzetközi nőnap alkalmából. Ugyanazt tette a városvezetés is 8-án, ahová elvárták egy szál virággal a mi nőinket is.

• Március 9-én, szerdán ökumenikus szertartással (két református lelkész és jómagam szolgálatával) eltemettük Gábor Sándor 94 évet élt atyánkfíát. Ő volt az, aki 1990 telén befogadta az unitárius lelkészi családot kényelmes otthonába és közel két évig ott éltünk, amíg saját lakást tudtunk építtetni magunknak. Sokszor kíségetett élelmiszerral is (hentes volt és üzlet működött a házában), hiszen nagyon kicsi volt a jövedelmünk, az öttagú családnak. Lelkileg is támogatott, mert hitvalló református volt, örökös presbiter és gondnoka gyülekezetének.

• Március 11-én eltemettük Zsadányi Sándor református, 78 évet élt testvérünket. Felesége sokáig nyugdíjas klubunk vezetője volt. Testvérünk, az önkormányzat sofőrjeként többször Erdélybe is vitt minket a testvértelepülésre, Ozsdolára. Kellemes időket töltött közöttünk, rendezvényeinket, kirándulásainkon.

• Március 13-án ökumenikus istentisztelet keretében ünnepeltünk a református gyülekezeti teremben a Nemzeti Ünneppel alkalmából, ahol Hegyesi Dominika hittanossal és feleségemmel hármásban az alkalomhoz illő verseket, énekeket adtunk elő. Március 15-én részt vettünk a városi ünnepségen, ahol feleségemmel együtt

koszorúztunk az egyházközségünk és a Szent György, a Mártír Nemzetközi Lovagrend nevében.

• Március 22-én meghívót küldtünk Orbán Viktor miniszterelnöknek, hogy vegyen részt a nyári búcsúkon a János Zsigmond erdélyi unitárius fejedelem emléktáblája avatásán és búcsús ünnepség eseményein.

• Virágvasárnapján az eddig eltemetett halottainkra is emlékeztünk családtagjaik kérésére és jelenlétében.

• Nagypénteken, esti istentisztelet keretében előadtuk a Péterffy Gyula-féle Passiót nagy érdeklődés mellett.

• Húsvét alkalmával három helyen tartottunk ünnepi istentiszteletet úrvacsoraosztással: idehaza a mi kis templomunkban, a helyi Hajnal István Idősek Otthonában, Gyulán a Pándy Kálmán Megyei Kórház ökumenikus kápolnájában. A kellemetlen idő ellenére, a három helyen 47 hívünk élt úrvacsorával, jelen volt még 11 gyermek és fiatal. Másodnapján áhítatot tartottunk és locsolkodni is jártunk híveinkhez.

• Március 31-én, csütörtökön délután részt vettem az Önkormányzat képviselő testületének soros ülésén.

• Április 5-én köszöntőlevelet kaptunk a Miniszterelnöktől, aki nem tud eljönni hozzánk ebben az évben sem.

• Április 6-án 5.000 Ft. támogatást adtunk Szabó Adrienn és Szabó Attila iskolás testvérpár gyógyítására, rehabilitációs kezeltetésére, akik március közepén nagyon súlyos autóbalesetet szenvedtek a környéken.

• Április 8-án a polgármesteri hivatalban megállapodtunk a gyülekezet és az alapítványunk 100-100 ezer forintos rendezvényi támogatásáról, valamint a templomon és körülötte munkálatok elvégzéséről.

• Április 9-én eltemettük id. Laskai András, 67 évet élt református testvérünket, aki barátja és segítője volt mind a gyülekezetnek, mind a lelkészi családnak. Templomunk, ünnepeink, rendezvényeink látogatója volt. Fél év alatt vitte el a súlyos betegséget. Közéleti

munkája is pótolhatatlan a városkánkban, alpolgármester és képviselő is volt éveken keresztül. Sokat támogatta a sportot, a zenei életet, Pro Urbe díjat is kapott. Hatalmas részvét mellett búcsúztattuk, gyülekezetünk posztumusz tiszteletbeli unitárius emléklapot adományozott a családnak. Fia nálunk kért házassági megáldást, az unokáját nálunk kereszteltette meg.

- Április 10-én, amikor megemlékeztünk halottunkról, a Költészet Napjára is emlékeztünk. E beszámoló írója, József Attila Nem, nem, soha! című versét olvasta fel, Hegyesi Dominika hittanos, Márai Sándor Halotti beszéd című versét adta elő művészi színtelen, mert e két költő születésnapja (április 11.) a Költészet Napja.

- Április 15-re meghívást kaptam a Nemzeti Örökség Intézete rendezvényére, a Margit híd alatt megtalált halottak (véltetően zsidó kivégzettek) földi maradványainak temetésére neves személyek társaságában.

- Április 17-re, vasárnapra gyermekistentiszteletet terveztünk szeretetvendégséggel, tombolával együtt.

- Április 18-án meghívtuk Kövér László házelnököt, valamint Lezsák Sándor és Jakab István alelnököket a nyári búcsúra. Kövér László köszöntőt küldött, mert nem tud eljönni ő sem, és helyette el fog jönni már másodszer Jakab István alelnök (Lezsák Sándornak is foglalt az a napja) felavatni a márvány emléktáblánkat.

- Április 19-én pályázatot küldtünk Czire Szabolcs, kolozsvári tanárnak a nyári táborozás támogatására.

- Április 24-én emlékeztünk lovagrendünk névadójára, Szent Györgyre, mert akkor van a György névnap.

- Április 25-27-én Kolozsváron voltam egy emlékeztetés, sok élménnyel megáldott, nagyon tartalmas lelkesítő továbbképzésen. Jó volt találkozni régiekkel, de főként megismerkedni az új nemzedékkel.

- Április 28-án a városban „Te szedd!” akciót rendeztek, amin mi is részt vettünk. Ugyanazon a napon délután részt vettem az önkormányzat képviselő testületének soros ülésén.

- Kolozsvárról megkaptam a főhatóság jóváhagyását a nyugdíjkorhatárom meghosszabbításáról (egy évvel), így 2017. augusztus 18-ig szolgálhatunk Isten jóságos segédelmével itt Füzesgyarmaton.

- Május 1-jén nagyszabású Anyák Napját tartottunk, a megtelt templomban előadás hangzott el, valamint 13 vers és 17 énekszám közösen és szólókban. Kálavirágokat is ajándékoztunk. Május 2-án anyák napi műsort mutattunk be feleségemmel a helyi Idősek Otthonában, amit nagy szeretettel hallgattak a jelenlévők.

A Karcagi Mezőgazdasági Technikum 1962-ben végzett diákjai

- Ugyanazon a napon megkaptuk az értesítést az EMMI-től az 1.200.000 forintos nyert pályázati összegről, valamint az azzal kapcsolatos szerződés elkészítéséhez szükséges űrlapokat, amiket vissza is küldtünk.

- Május 3-án támogatásért fordultunk a megyéhez és az egyházkerülethez a nyári búcsú és az október 23. rendezvényünk kiadásainak támogatására az emléktáblák elkészíttetéséhez. Várjuk a remélt jó döntéseket.

- Május második hetén elkészítettem, kiegészítettem és elküldtem előadásomat (Trianon felejtése és feledtetése) a Magyarok Világszövetsége Szervező Bizottságának, ahonnan felkértek a Magyarok IX. Világkongresszusán való részvételre, amely augusztus 15-20. között lesz az anyaország több nagy városában, helyszínén (Budapest, Székesfehérvár, Pásztó). Izgalmas eseménynek ígérkezik ez a meghívás is.

- Május 12-én megkötöttük a szerződést a megyével az 50 ezer forintos búcsúi támogatásról. Ezen a napon kaptunk meghívást a Nemzeti Örökség Intézetétől a május 14. Emlékhelyek Napja rendezvényre, amelyen sajnos nem vehettem részt egy szombati istentisztelet miatt, amire már a tavaly ősszel felkértek a „diákok”.

- Május 14-én volt ez a felejthetetlen ünnepi, alkalmi istentisztelet. A Karcagi Mezőgazdasági Technikum 1962-ben végzett diákjai kértek tőlünk hálaadó és gyülekezeti történetismertető szolgálatot, amit Homoki János, református jó barátunk, támogatónk, segítők szervezett az 54. évi vendiák találkozó alkalmával. Ugyanazon a napon gondnokasszonyunk, Kovácsné Czeglédi Mária Tünde, testületi képviselő-tanácsnok rendezésében nagyszabású, sikeres rendezvényt szervezett az általa vezetett Margaréta Családosok Egyesületével. A rossz idő ellenére sok érdeklődő jelent meg, mert beköltöztek a nagy sportsarnokba.

- Áldozósütörtökön csak harangozással emlékeztünk, mert itt teljesen ismeretlen ez a nap.

- Püskösdben a már megszokott három helyen tartottunk úrvacsorával egybekötött ünnepi istentiszteletet. Az úrvacsorával 34-en éltek, még jelen volt 6 gyermek és még nem konfirmált hittanosunk, érdeklődő.

- A május 17-18-án tartott lelkesítő értekezleten, az erdélyi Szőkefalván nem tudtam súlyos betegségem miatt részt venni. A hónap végére jöttem valamennyire rendbe, de még most is kezelés, kivizsgálás alatt vagyok. Ezért nem tudtam elmenni az egyházkerületi közgyűlésre sem és vállalni a győri püskösi istentisztelet megtartását. Szintén nem vehettem részt meghívásra az

Püskösi úrvacsoraosztás

Erdélyi Szövetség Budapesten tartott évi, rendes közgyűlésén, sem a Dévaványán rendezett (híveinket is érdekelt, érintett) konferencián, ahol az egykori kitelepítettekről született könyvet mutatták be és méltatták segítőkészségét az egyházaknak és híveknek.

- A május 26-ra összehívott Gondviselés Segélyszervezet közgyűlésén sem jelenhettem meg a fentiek miatt.

- Május 26-án részt vettem az önkormányzatunk képviselő testületének e havi ülésén, szokásom szerint.

- Május 28-án ott voltam a Mazsorett Egyesület 20. éves jubileumán, ahol két gyermekünk munkáját is jutalmazták, értékelték. Kovács Laura és Korcsok Klára konfirmáltjaink különböző elismerésekben és díjazásokban részesültek, támogató családjakkal együtt. Én is gratuláltam később írásban a díjazottaknak.

Ugyanerre a napra kaptunk meghívást a Falusi Vendégasztal Fűszeresek Kézművesek rendezvényére, ahol igényelték az egyházak jelenlétét és közreműködését egyaránt. Kellemetlenül ütközött a két rendezvény.

- Május 30-án az Arad megyei Zimándújfalú testvértelepülés együttműködési rendezvényére voltam hivatalos. A testvértelepülések kialakításában tevékeny a részvételünk. Mostanában, éppen e hónapban, a lovagrendünk lengyel vezetője, Tadeusz Kaczor tiszteletbeli magyar konzul segítségével lengyelországi testvértelepülést szereztünk városunknak. A híres szeghalmi Péter András Gimnáziumnak pedig szintén lengyelországi testvérintézményt sikerült szerezni. A kapcsolatok hivatalos felvétele, megkötése most folyik, ezen a nyáron. Erdélyi testvértelepülést is igyekeztünk szerezni, a városvezetéssel voltunk is Árkoson, de nem jött létre a kapcsolat. Nem adjuk fel, próbálkozunk még, mert a városvezetés is akarja.

- Május 31-én, a szociális-társadalmi elkötelezettségünk, munkánk, tevékenységünk miatt a Családsegítő Központ jelzőrendszerek ügyében hívott tanácskozással, megbeszélésre az EMMI tájékoztató anyagára.

- Június 2-án a Hajnal István Idősek Otthona hívott a Családi Napra, ahol énekes műsort mutattunk be feleségemmel. Óriási élmény volt a félnapos rendezvény a sok fellépővel, sok meghatott lakót láthattunk.

- Június 3-án részt vettünk az iskola- és óvodavezetés meghívására a minden évi záró pedagógusnapon. Csodás élmény volt ez is, amikor sok-sok elismerést kaptak az arra érdemes pedagógusok. Mi is gratuláltunk mindeniknek, akit elértünk. A legnagyobb élmény az volt, amikor három, unitáriusnak keresztelt gyermek, ifj. Zs. Nagy Sándor képviselő, a testvére nevét viselő közös alapítványunk nagylelkű támogatójának felesége, Zs. Nagyné Lakatos Ilona, alsó tagozatos tanítónő, a körzeti Klik elismerését kapta meg, de ennél nagyobb elismerése az volt, hogy ő lett a Békés Megyei Hírlap által meghirdetett verseny, az „Év Pedagógusa” nyertese kategóriájában és összetettben is. Szeretettel gratulálunk e helyen is Neki!

- Június 4-én ott voltunk a Zebegényi Nemzeti Zarándoklaton és szolgálatot végeztünk feleségemmel. A több százas emlékező sokaság elismeréssel adózott fellépésünknek. Az emlékezés után meghívást kaptunk

a Hatos csatorna TV stúdiójába Budapestre, hogy adjuk elő ott is trianoni műsorunkat (a TV-t az ismert Dombóvári Gábor vezeti, több neves műsorvezető, szakember, szerkesztő segítségével, és mintegy 1,5 millió hallgatót tudhat magáénak). A felkérést elfogadtuk, az időpontról és a tartalomról egyeztetünk.

- Itthon is megvolt a trianoni megemlékezés, de össze sem lehet hasonlítani azzal a méltó és mély emlékezéssel, amiben részünk volt, mert nem mindenhol és fáj mindenkinek Trianon, itthon sem, sajnós.

- Június 11-én részt vettem a ballagáson, ahol egy angol tanítványomat szép könyvvel jutalmaztam meg.

- Június 12-én megtartottuk a hittanos évzárót templomunkban. A gyermekistentiszteletet Hegyesi Dominika és Kovács Szimonetta hetedikes, kitűnő tartották. Gazdag szeretetvendégség is volt értékes tombolázással. Az év kiértékelése után jutalmakat osztottunk ki az Unitárius Alapítvány pályázatán nyert pénzből. Köszönjük a meghozott áldozatokat. Megbeszéltük a nyári, főleg a búcsú alkalmával jövő tennivalókat.

- Június 18-án utolsó útjára kísértük és eltemettük a református Kovács károly, 90 évet élt testvérünket, cserkészársunkat. Gyülekezetünk látogatója volt, kellemes időket töltöttünk el a cserkészetben, sokat szerepelt az irodalmi estjeinken, kitűnően tudott szavalni, rengeteg verset ismert nagy költőinktől. Erdély szerelmese volt, máig is tartják a kapcsolatot nyáradszeredai ismerőseikkel, akiknél el voltak szállásolva. Nagy részvét mellett temették el, sajnós mind elfogynak lassan a hozzá hasonló emberek itt az Alföldön.

- Június 19-én emlékezetes keresztelési szertartást végeztünk. Egy füzesgyarmati-ausztriai-egyeki baráti házaspár 4. gyermekét kereszteltük unitáriusnak (az előzőek, más házasságból reformátusok lettek). Rácz Boglárkával együtt édesapja, saját kívánságára, Rácz Tibor is megkeresztelkedett. Felemelő alkalom volt.

- Az idén is részt vettem az iskolai évzárón is, ahol hittanosainkat értékes könyvekkel jutalmaztuk meg.

- Június 24-25-26-án volt a Füzesgyarmati Városi Napok nagy rendezvény. Kiemelkedő volt egy, a lengyel-román-magyar gazdasági-kulturális kapcsolatokról lezajlott konferencia, a háromoldalú kapcsolatteremtés.

- Június 27.-július 2. között rendezte gondnokaszonyunk, Kovácsné Czeglédi Mária Tünde, a Margareta Családosok Egyesülete vezetője és csapata a helyi fürdői táborozást, egybekötve a hittantáborozásunkkal.

Hittanosok évzárója

• Június 29-én utolsó útjára kísértük Török Erzsébet, 81 évet élt református nőtestvérünket. Ő sem volt gyülekezetünk tagja, de szerette a mi szertartásunkat és gondozójának meghagyta, hogy az unitárius lelkész-házaspár temesse. Nem alapított soha családot, egyedül élt, sok tisztelője eljött a búcsúztatására.

• Július 6-ra meghívást kaptunk feleségemmel Balatonfüredre énekes műsor előadásra egy Ifjúsági-Művészeti Nemzetközi Fesztiválra, ahol a tavaly elismerő oklevelet szereztünk 9 ország versenyzői közt.

Míndezek között lázasan készültünk a július 10-i búcsúra, amelyen itt lesz Székely Kinga Réka lelkész, hitéleti és missziói előadótanácsos vezetésével mintegy 25 erdélyi gondnok, presbiter és mások. Kinga tiszteletesasszony fog szószéki szolgálatot végezni. Díszvendégünk lesz Jakab István, a Magyar Országgyűlés alelnöke. Márványtáblát avatunk János Zsigmond (II. János király) erdélyi unitárius fejedelem emlékére, születése 476. és halála 445. évfordulója al-

kalmából, aki Dávid Ferenc egyházalapítónk munkatársa volt.

Lesz konfirmáció is, műsorral szerepelni fognak a mi gyerekeink, híveink mellett a Sárréti 100 Tagú Népdalkör tagja is. Idevárjuk egyetemes egyházunk és egyházkerületünk vezetőit és híveit is, erdélyi és honi érdeklődőket, mert minden esztendőnk legnagyobb anyaországi rendezvénye (kivéve, ha valahol van valamilyen kerek évforduló) ez a találkozó, ahova felekezetre való tekintet nélkül járnak az érdeklődők.

Az ünnepre felújítjuk és újra festetjük a templomtornyot, kijavítjuk a templomtetőzet elkorhadt gerendáit, lécezését a tavaly nyert 1 millió forintból és, mint minden nagy munkánkat, a közösségünk áldozatából.

Kedves Olvasóinkat is szeretettel várjuk az Alföldi Búcsúra, tartalmaznak ígérkező rendezvényünkre. De addig is kívánunk pihentető, szép nyarat, sok-sok élménnyel teli találkozást, együttléteket szeretteikkel.

Balázi László

Anyák napi köszöntő

Kedves ünnepelt édesanyák és ünneplő gyermekek! Mécs László írja egyik gyönyörű versében az Édesanya és Gyermekek egymást kiegészítő, egymásért felelős, Isten akarat szerinti, jövőt teremtő életéről: *„Én nem csak vendég voltam. Vándoroltam, / akár a víz, amely tisztít, malmokat hajt, / akár a vér, mely mese-*

álmokat hajt, / akár a szél, mely bárha halkán sóhajt, / máris felhőt hajt: könnyet tisztuláshoz, / termékenyítő áldást a vetéshez / és harmatot a szivárvány-varázshoz.”

Bármennyire is magasztos az anyai hivatás, egy nagyon fontos dolgot nem szabad elfelejteni az ünneplés varázsát követő dolgozós hétköznapiakban sem, hogy az anyai hivatással szentnek nevezhető kötelezettségek járnak. Ezt a legtöbb édesanya tudja, nem kell a lelkére kötni, mint ahogy a fának sem kell mondani tavasszal, hogy rügyet fakasszon, a virágnak, hogy egész nyáron őszi dérhullásig szirmokat bontson, nyíljon, illatozzon, a pacsirtának, hogy röptében is énekeljen. Tudják az édesanyák, főleg akikben Mária-szív lakozik, hogy úgy kell nevelniük, ápolniuk, gondozniuk, irányítaniuk, de mindennek előtt vállalniuk az elfogadott, szívükről szakadt magzataikat, hogy majdan azokról is el lehessen mondani azt, amit az evangélista Mária fiáról, Jézusról írt: *„...gyarapodott pedig testben és lélekben, Isten és ember előtti kedvességben.”* Az ilyen eredmény eléréséhez, felmutatásához szem előtt kell tartani, főként be kell tartani a Szentírás tanításait is. Bárhogyan is vesszük, azok az értékek, amelyekkel gyermekeinket vállaljuk és neveljük, azok tájainkon is a Biblia szelleméből, a kereszténység kincsestárából erednek, táplálkoznak,

még azok számára is, akik ezt tagadják, mellőzik, távol állnak ettől az eszmerendszertől. Elég megnézni, hogy hova vezetett az az értéktagadó világ, amely elszakadt ezektől a forrásoktól, és a gyermekek nemzedékei elől is hosszú évtizedekig elzárta, eltagadta ezt az értékvilágot. Mennyi *„anyaszomorító”* fiatal, tiszteletet nem ismerő, társadalmilag is veszélyes ember nőtt fel, akiknek semmi sem szent, nem ismernek se Istent, se embert, ha pénz, ha élvezeti cikk, ha könnyelmű életvitel kell, ölnek, rabolnak, fosztogatnak, erkölcsstelen életet folytatnak, munkakerülők, irgalmatlanok, mintha nem is édesanya szülte volna őket. Vadállatias csábításaikkal csalogatnak, kísértének, hívogatnak minden sarkon a sötétség dzsungeljei! Az édesanyáknak vigyázniuk kell, és ezt kevés kivétellel hősiesen meg is teszik, hogy az utca, a pornó, a médiák szennyes, erkölcsromboló üzenetei, könnyű műfajai, műsorai, a mámorító szerek, az alkohol, a drog, a galerik kúszó-mászó liánjai meg ne fojtsák fiaikban, lányaikban a tiszta lelket, mert az erkölcsi züllés, a lejtőn lefelé száguldás fizikai lepusztulást, végzetes romlást eredményez sokszor. Manapság sokkal nehezebb édesanyának lenni, mint bármikor a történelmünk folyamán, de annál magasztosabb. Ma csak az igazi, áldozatokkal, lemondásokkal teli sorsot vállaló édesanyák válthatják meg világunkat a teljes romlástól. Az igaz, jó gyermeknek pedig segítenie kell a sokszor törekeny anyai szív álmainak megvalósításában, hogy magyar-keresztény nemzetünknek legyen jövője az eggyé forrasztó, Istentől kapott, Jézus példájából merített, megerősödött, hűséges szeretetben. Szintén Mécs Lászlót idézve szabadon: Mindenki, köztük Gyermekek és Édesanya hagyjon fényt maga után! Ünnepeink elején, az Űrasztalán gyertyát gyújtottunk az elment édesanyák emlékére és minden élő édesanya köszöntésére. Köszöntésemet Szabó Magda, füzesgyarmati gyökerű nagyszerű irónő gyönyörű gondolatával zárom: *„Anyámnak nem gyújtottam gyertyát, mert a fényt nem lehet megvilágítani.”*

Balogh Balázi Zita Réka
három gyermek boldog édesanyja

Kocsordi Unitárius Egyházközség

A tavaszi megújulás lendületével végeztük egyházi tevékenységeinket. Szépen rendbetett, virágokkal feldisztított templommal vártuk Virágvasárnapot és a Húsvéti ünnepeket, hála hiveink áldozatkészségének. A szórványban is nagy számban, lelkesedéssel jöttek el az úrvacsorás istentiszteleteinkre.

Nőszövetségünk meghívására Sigmund Júlia országos elnöknő tartott előadást április 12-én Lelki testi torna a mindennapok forгатagában címmel. Sokat tanultunk és gyakoroltunk nemcsak a testünkkel, életvitelünkkel, hanem a lelki egészségünkkel kapcsolatban is. Mindezt nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban a gyógytornász vezetésével.

Április 25-28. között részt vettem a Kolozsváron tartott lelkésztoábbképzőn.

Az Anyák napi ünnepélyre az iskolában került sor, ahol gyermekeink szívből jövő szavalataikkal, énekeikkel meghatották az édesanyákat, nagymamákat.

Nagy esemény egyházközségünk életében, melyre sokat készülődtünk a konfirmációi ünnepély a kocsordi templomban. Vendégek érkeztek Marosvásárhelyről, Sepsiszentgyörgyről, Izraelből, Nyiregyházáról, Naményből, megtisztelve a lelki-vallási hitben megerősödő fiatalokat és közösségünket. A szórványban élő és ahelyi fiatalok tettek vallást hitükről az áldozócsütörtök és pünkösöd közötti vasárnapon, május 8-án a gyülekezet színe előtt. Összesen 12-en vettek először úrvacsorát a konfirmációi szertartást követően. A szíveinket felemelő ünnepélyről felvételt készített a helyi TV, mely anyagot Nyiregyháza és Vásárosnamény tévéc számára is elérhetővé tették. Hálas köszönet érte.

Látogatást tett testvéregyházközségünk gondonka, Jay Roller, a Live Oak UU Fellowship, Alamedából, Kaliforniából. Közösségünk tagjai régi ismerősként köszöntötték, hiszen ez a harmadik látogatása nálunk.

A konfirmálók csoportja

Istentiszteletünkön az együtt éneklés örömeiben erősödött meg a két közösség kapcsolata.

Szórványlelkészként különösen fontos volt számomra, hogy imával és áldással részt vehettem az összetartozás napján, június 4-én a Kocsordi Székely Hadosztály emlékművénél tartott felemelő ünnepségen.

Sikeresen zártuk az iskolai évet, úgy Vásárosnaményban, mint Kocsordon. A gyermekek valóban nagy szeretettel érkeztek a vallásórákra az iskolai keretek között is, mely az év végén a szép emlékek felelevenítésére adott alkalmat. Élejen a vakáció, legyen tartalmas a nyár!

A nyári vakáció egyházi életünkre is nagy hatással bír, rengeteg kirándulócsoporthoz keresi fel műemlék templomunkat. Igény szerint természetesen meglátogatható templomunk. Ennek a missziói lehetőségnek a fejlesztésére igyekszünk megfelelő körülményeket biztosítani a nagyszámú kirándulóknak, ezért megpróbáljuk a kertet és az újonnan megvásárolt szomszédos telket átalakítani, hogy alkalmas legyen szabadtéri kiállításra és közösségi rendezvényekre, méltóképpen emelje a templom környezetét Kocsord központjában.

Bartha Mária Zsuzsánna

Dél-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség

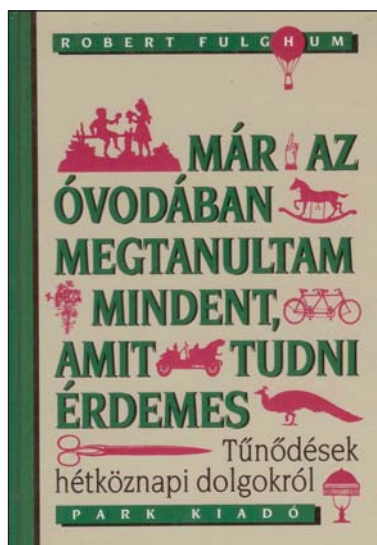

Az Erdélyiek Klubja Pécs valamint a Dél-Dunántúli Unitárius Egyházközség szervezésében 2016. május 21-én, a Pécs melletti Cserkúton, festői környezetben, immár ötödik alkalommal egész napos találkozón vehettünk részt. A szeszélyes idő ellenére nagyon vidám és kedves csapat gyűlt össze, feledhetetlen napot töltöttünk együtt.

Örömteli eseményre gyűlt egybe Székesfehérváron 2016. május 16-án az unitárius gyülekezet, amikor megkereszteltük Cserny Szilárd és Cserny Igali Rita Gergő nevű kisfiát. Isten áldása legyen a gyermek életén, hogy növekedjék testben és lélekben, Isten és emberek előtti kedvességben.

Lelkitársam Fulghum?

Bevásárló utjaim során sokszor egy-egy könyvespolc mellett kötök ki. Tudják, azok az elforgatható állványok, amin mindenki megtalálja a számára „fontos” olvasnivalót a lányregényektől a bulváron és történelmen keresztül a receptkönyvekig. Átböngésem őket, majd egyik-másik mellett döntök és leperkálok egy korsó sör árát majd hazaviszem. Immár ismerősként köszön rám az elárusító hölgy, néha szól: újabb könyvek érkeztek! Úgy tűnik én a hálás visszatérő vendégek táborát gyarapítom. Nemrég épp az agyurkász fiamra gondolva egy lélekbúvár könyvek sorozatban megjelent

vékony könyvre bukkantam. A címe először kissé szenzációhajásznak tűnt, de már az első oldalak után rájöttem, a szerző mély gondolatokat rejtett el a könnyed, vidám, felszínes cím alatt.

Megpróbáltam betartani az olvasására kiadott utasítást is. Minden nap csak egy-két történetet olvastam el. Majd átgondoltam. Arra jöttem rá, hogy ezeket, lehet egy kicsit másképp, kevésbé mívesen én is leírhattam volna. Ilyen érzésem utoljára Márquez művek olvasásakor volt.

Mindennapi okos tanácsait néhol már maga a szerző is néhol ömlesztve találja, de vannak olyan elrejtett kis finomságok, amik számomra még pikánsabbá tették ezt a kis olvasmányt. Ezekből szemelgetnék pár sor erejéig.

Egyik kis történet a „botcsiszolóról” szól, aki kap egy botot és dörzspapírral, olajjal, rongyokkal simára csiszolja a neki adott botot. Arra az egy hétre mentesül minden más feladat alul. A hét lejárta után átveszik a munkáját, megdicsérik - bármilyenre is sikerült a remekműve - és azt ő hazaviheti és a kandalló fölé akaszthatja, mint a jól végzett munka szimbólumát.

Egy másik kis történetében a mindig precíz szomszédnak az ősszel faleveleket, télen pedig a havat össze nem gyűjtő író egyik Karácsonykor hólevet palackoz be, és a hóesés hangját magnószalagra rögzítve, azzal kötözi át a palack száját.

A közvetlen családjáról is megemlékezik pár sorban, bár az általa nem ismert nagyapák hiánya végigkíséri egész életén.

„Bizonyos értelemben összes rokonainkat csak kitaláljuk. Apáinkat, anyáikat, fivéreinket, nővéreinket, és a többit... Még saját magunkhoz is toldunk, hiszen összekeverjük azt, amik valóban vagyunk, azzal, ami szeretnénk, s az eredmény az, amivé feltétlenül válnunk kell.”

Befejezésül pedig hadd idézzem a szerző által is idézett Teréz anyát, aki egy konferencián talán rátapintott a lét értelmére: „Nagy dolgokat nem tudunk véghezvinni. Csak kis dolgokat nagy szeretettel.”

Robert Fulghum, az Egyesült Államokban élő unitárius-univerzalista lelkipásztor a „Már óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes” című tűnődéseiben egy gyönyörű ódát ír az életről. Lehet az néha bármilyen nehéz.

Bandi András

**A Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerületének
kiadványa**

Megjelenik kéthavonta.

Alapítási év: 1947.

HU ISSN 01331271

Szerkesztőbizottság:

Kriza János főszerkesztő

Szerkesztők:

Bartha Mária Zsuzsánna

Retkes Attila

Szász Adrienne

Farkas Wellmann Éva

Lapterv, tördelés:

Kriza János

Szerkesztőség címe:

1055 Budapest.

Nagy Ignác u. 2-4

Telefon/fax: 311-2801

unitariusélet@gmail.com

Index: 25 842

Terjesztő, felelős kiadó:

Magyar Unitárius Egyház

Magyarországi Egyházkerülete

Előfizetés: mue@unitarius.hu

Éves előfizetés ára: 3.600 Ft.

A lapszámok interneten előrhetőek a
tudastar.unitarius.hu oldalon

Adományokat szívesen fogadunk.

Bankszámlaszám:

11713005-20011631

Nyomda:

Press Time Kft.

1066 Budapest, Lovag u. 15.

Felelős vezető:

Schmidt Dániel

Kéziratokat nem őrzünk meg

és nem küldünk vissza.

A lapban közölt írások

nem tükrözik feltétlenül

a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzárta:

2016. augusztus. 25